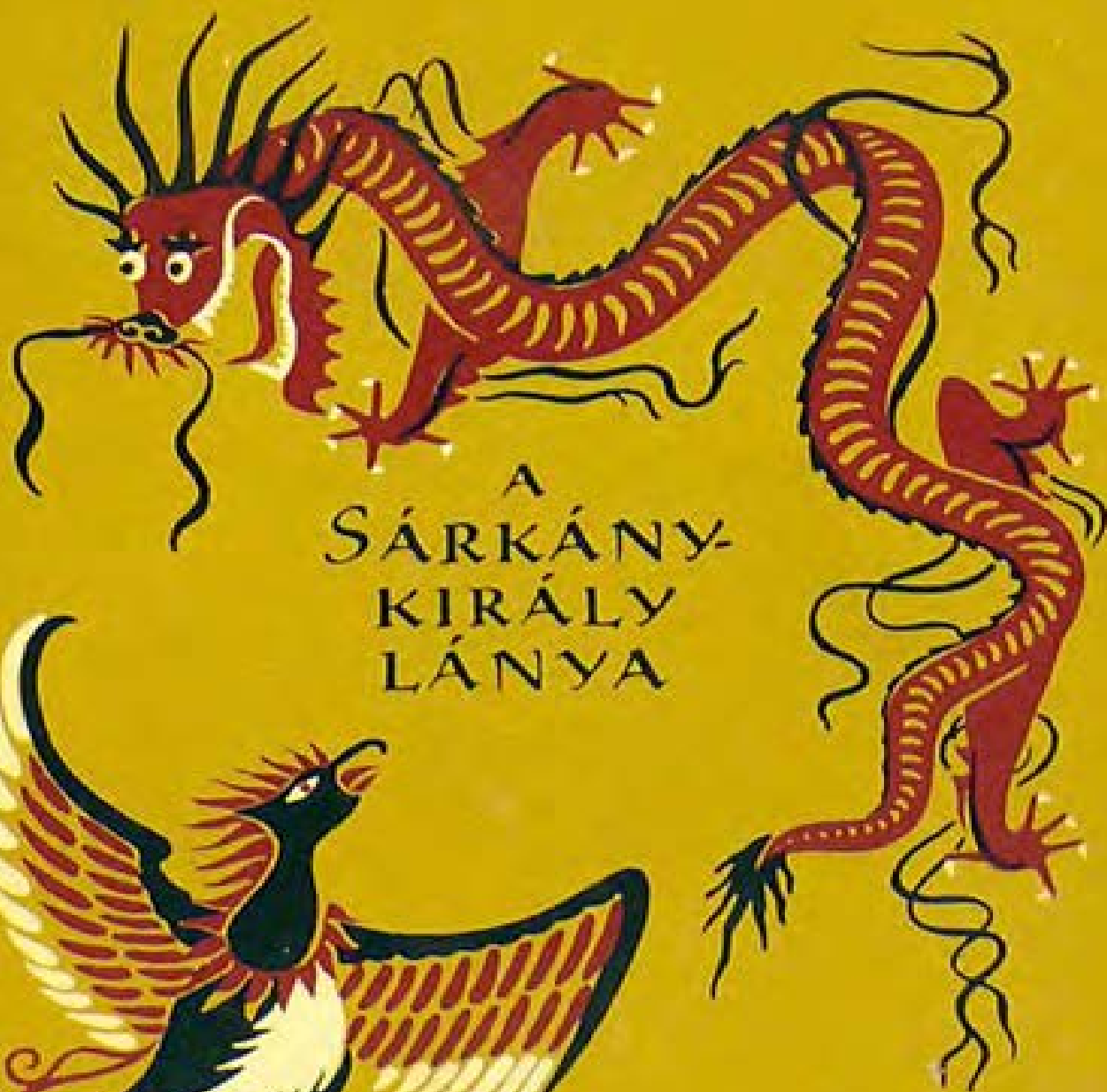

A
SÁRKÁNY-
KIRÁLY
LÁNYA

TANG-KORI
TÖRTÉNETEK

A SÁRKÁNYKIRÁLY LÁNYA

TANG-KORI TÖRTÉNETEK

The Dragon King's Daughter

Foreign Languages Press, Peking 1954

Fordította Viktor János

Névtelen szerző

A FEHÉR MAJOM

Időszámításunk 545. évében, a Liang-dinasztia idejében a császár sereget küldött délre, s Lang Csing tábornok volt a sereg parancsnoka. A tábornok Kvejlínig hatolt előre s kifüstölte onnan Li Si-ku és Csen Cse lázadó csapatait. Kapitánya, Ou-jang Hej,⁽¹⁾ ugyanakkor egészen Csanglóig verekedte magát keresztül, legyőzte a vidék barlanglakóit, majd tovább vezette seregét, egyre beljebb a nehéz terepen.

Ou-jang felesége pedig fehér bőrű, rendkívül szép és bájos asszony volt.

– Nem kellett volna idehoznod ezt a szép asszonyt – mondták a katonái. – Mert él egy isten errefelé, aki elragadja a fiatal asszonyokat, főleg a csinosabbját. Jól tennéd hát, ha gondosan őriznéd.

Ou-jang megrémült. Este öröket állított a ház köré s feleségét jól vigyázott, belső szobába rejtette. Tizenkét szolgálólány őrizte ott az asszonyt. Éjszaka erős szél kerekedett, s az ég beborult, de nem történt semmi, és valamivel pirkadat előtt az örök elszundítottak kimerültségükben. Ám egyszer csak arra riadtak fel álmukból, hogy Ou-jang felesége eltűnt. Az ajtó zárva volt, nem értették hát, miképp tűnhetett el az asszony. Keresni kezdték odakint is, a meredek hegyoldalon, de mindent sűrű köd borított, senki se látott tovább az orra hegyénél – abba kellett hagyniuk a kutatást. Lassan ki is virradt, de nem bukkantak nyomóra.

Nagy haragjában és bánatában Ou-jang megesküdött, hogy nem tér vissza egyedül. Betegségére hivatkozva tábornokot veretett s azután naponként csapatokat küldött minden irányba, hogy kutassanak át völgyet-bércet. Egy hónap múltán, mintegy harminc mérföldnyire onnan, megtalálták a bozótban az asszony egyik hímzett cipőjét. Bár szétázott már az esőben, ráismertek. Ou-jangon úrrá lett a bánat. Hogy tovább kutasson, harminc válogatott fegyverest vitt magával meg elegendő élelmiszert. Még egyszer át akarta fésülni a

dombvidéket. Újabb tíz nap múltán elértek egy bizonyos helyre, körülbelül hetven mérföldnyire a tábortól, ahonnan déli irányba nézve zöld, erdőborította hegy tornyosodott a többi domb fölé. Amint a hegy lábához értek, látták, hogy mély patak övezi. Kisebb hidat építettek, hogy átkelhessenek. A szakadékok és smaragdszínű bambuszok között itt-ott tarkaruhás asszonyokat pillantottak meg, beszélgetésük és kacagásuk is odahallatszott hozzájuk. Mikor a kúszónövények és köteleik segítségével felkapaszkodtak a sziklákra, zöld fasorok bontakoztak ki előttük, közbül ritka szép virágok, meg viruló pázsit, üde és puha, mint valami szőnyeg. Csendes, jól rejtett paradicsomi búvóhely. Sziklába vágott kapuja kelet felé nyílt, s a kapun betekintve látták, hogy odabent asszonyok sétálnak, énekelnek és nevetgélnek – új ruhájuk és kendőjük messzire csillogott. Hogy az idegeneket megpillantották, megálltak és ugyancsak elámultak. S amikor a férfiak közelebb léptek, az asszonyok megkérdezték tőlük, mi járatban vannak.

Ou-jang elmondta, az asszonyok meg egymásra néztek és nagyot sóhajtottak.

– Feleséged itt van, több mint egy hónapja – mondták. – Most éppen beteg, fekszik. De gyere, nézd meg.

Belépve a kőkapuba vágott ajtón, Ou-jang három tágas csarnokot pillantott meg. A falak mentén selyemvánkosokkal borított pamlagok sorakoztak. Felesége egy gyékénnyel és szőrmével takart ágyon feküdt, mellette dúsan terített asztalka. Ou-jang közeledtére megfordult és megpillantotta férjél, de intett neki, hogy távozzék.

– Egyikünk-másikunk már tíz éve él itt – mesélték az asszonyok Ou-jangnak – a te feleséged csak most jött. Nézz körül – itt él az emberölő szörny. Száz fegyveres se bírna vele. Ti is jobban tennétek, ha odábbállnátok, mielőtt hazaérkezik. De ha szereztek nekünk negyven akó erős bort meg tíz kutyát, amit megetethetünk vele, és néhány tucat kendercsomót, meg tudjuk ölni. Tíz nap múlva gyertek el megint, de inkább délben, ne korábban.

Azzal sürgették, hogy távozzék már, és Ou-jang el is ment. De a megbeszért napon ismét ott volt s vitte magával az erős italt, a kendert meg a kutyákat.

– Nagy ivó a szörny – mondták az asszonyok – és gyakran az eszét is elissza. S valahányszor lerészegül, ki akarja próbálni az

erejét és ránk parancsol, hogy kössük meg kezét-lábát selyemkötelekkel, míg ő a pamlagon hever, ő azután egyetlen ugrással kiszabadítja magát. Csakhogy egyszer összesodortunk három kötelet, s azt nem tudta eltépni. Ha most kendert sodrunk a selyem közé, azt biztosan nem tudja elszakítani. Tetőtől talpig mint a vas, de köldöke alatt azt a tenyérszerű részt mindig nagyon féltette – ott nyilván sebezhető.

Majd egy közeli szakadékra mutatva, így szóltak:

– Oda szokta rejteni az elemózsiáját. Ott húzódjatok meg. Maradjatok csendben és várjatok. A bort tegyétek a virágok közé, a kutyákat meg hagyjátok az erdőben. Ha minden jól megy, szólítunk majd benneteket.

Ou-jang és katonái úgy is tettek, ahogy meghagyták nekik és visszafojtott lélegzettel vártak. Estefelé mintha fehér selyemlobogó szállt volna alá valamelyik távoli hegycsúcsról egyenest a barlangba – de a következő szempillantásban hat láb magas, dús szakállú férfi alakja bontakozott ki előttük. Tetőtől talpig fehérben volt, kezében bot, körötte az asszonyok. Amint a kutyákat megpillantotta, nekirugaszkodott, rájuk vetette magát, elkapta és ízekre tépte valamennyit. Mohón falt, amíg csak jól nem lakott. Akkor asszonyai jáspiskupákban itallal kínálták s vidáman tréfálkoztak és nevetgéltek vele. Mikor már több pint bort megivott, betámogatták, s hallani lehel ott enyelgésük és tréfálkozásuk hangjait.

Jó időbe telt, míg végre megjelentek az asszonyok és szólították a férfiakat. Azok vitték magukkal fegyverüket is. Hatalmas fehér majom feküdt előttük, kezénél-lábánál a pamlagra kötözve. Amikor megpillantotta a katonákat, megborzadt és próbálta kiszabadítani magát, de hasztalan. Dühödt szeme villámokat szórt Ou-jang és katonái nekiestek, de teste mintha vasból vagy kőből lett volna. Mikor azonban köldöke alatt szúrtak a hasába, kardjuk mélyre hatolt, és piros vér szökkent a nyomában. A fehér majom nagyot sóhajtott és így szólt Ou-janghoz:

– Így akarta hát az Ég, különben nem ölnétek meg. De tudd meg, feleséged teherben van. Meg ne öld a gyermeket, ha világra jön, mert felnővén hatalmas uralkodót fog szolgálni, és egész családod virágozni fog.

Ezekkel a szavakkal kimúlt.

Ou-jang emberei átkutatták a fehér majom minden holmiját, s garmadával állt előttük a kincs a kamrákban s a finom csemege az asztalokon. Megvolt ott minden, amit csak az ember feltalált, többek között néhány akó drága illatszer és két finom művű kard. A harmincegynéhány asszony közül egyik szebb volt a másiknál, s némelyikük már tizedik éve élt ott. Úgy mondták, a megöregedett asszonyokat elvitték onnan, de hogy hová, mi sorsra, egyikük se tudta. Különben valamennyien a fehér majmot boldogították, mert társa nem volt senki.

A fehér majom minden reggel megmosdott, feltette kalapját, fehér gallért öltött meg fehér selyemruhát, télen-nyáron egyaránt. Testét több ujjnyi fehér szőr borította. Ha otthon maradt, hieroglifákkal teleírt fatábláit olvasgatta, amelyeket senki nem tudott kívülről kibetűzni; amikor az olvasást befejezte, táblácskáit egy kőlépcső alá rejtette. Szép időben meg a kardvívást gyakorolta s ilyenkor úgy forgatta két kardját maga körül, mint a villám, és azok olyan fénnel vették körül, mint a holdat udvara. Mindenféle táplálékot megevett, de főképpen a dióféléket kedvelte és nagyon szerette a kutyákat, különösképpen a vérüket itta szívesen. Dél tájban pedig rendszerint felkerekedett, fél nap alatt több ezer mérföldes utat tett meg és csak éjszaka tért vissza. Így élt.

Ha egyszer valami megtetszett neki, azt feltétlenül meg is szerezte. Éjszakánként nem aludt, hanem egyik ágyról a másikra ugrándozott és sorra örömét lelte mindegyik asszonyában. S bár alakjára majom volt, kedvesen tudott társalogni és ékesen beszélt.

Ősz elején, mikor a levelek hullani kezdtek, a fehér majom búsan maga elé nézett és így szólt:

– Vádat emeltek ellenem a hegyi istenek és halálra ítélték. Majd más szellemeket hívok segítségül, talán még megmenekülök!

Mindjárt holdtölte után tűz csapott ki a kőlépcső alól és megégette a tábláit.

– Ezer évet éltem, de még nem volt gyermekem – mondta csüggedten. – Most ez az asszony gyermeket vár; úgy látszik, halálom közel.

Azzal végignézett asszonyain, s egy ideig csak a könnyei hulltak.

– Meredek ez a hegy – folytatta azután – és jól el van zárva a világtól. Soha nem járt még itt ember. Akárhányszor körülnéztem a

csúcsról, még egy favágót se láttam soha, annál több a vadállat a hegy aljában: tigrisek, farkasok. Ha nem az Ég akarná, ugyan hogy jöhettek volna ide emberek?

Ou-jang, amikor hazatért, magával vitte a jáspisedényeket, ékszereket, mind a sok drága és értékes holmit. Magával vitte az asszonyokat is, néhányan közülük még visszataláltak egykori otthonukba. Egy év múlva Ou-jang felesége fiúgyermeknek adott életet. A gyerek a majomra hasonlított. Ou-jangot később Vu császár (akkor már a Csen-dinasztia uralkodott) halálra ítélte. De egy régi barátja, Csiang Cung, aki nagyon kedvelte a rendkívül értelmes gyereket, magához vette Ou-jang fiát házába. Így a fiú megmenekült a haláltól. Mikor felnőtt, kitűnő író és rajzoló lett belőle, korának egyik híressége volt.

Sen Csi-csi^{2}

ZSEN, A RÓKATÜNDÉR

Volt egyszer egy fiatal nemes, név szerint Vej Jin, a hszinani herceg leányának kilencedik fia. Meglehetősen féktelen ember volt, sokat ivott. Volt egy unokahúga, annak a férjét meg Csengnek hívták. Ez a Cseng hatodik gyerek volt a családjában, de csak a vezetéknévét ismerjük. A haditudományokat tanulmányozta, s ugyancsak szerette a bort meg az asszonyokat. Szegény ember lévén, nem volt saját háza, hanem felesége szüleinél élt. Cseng és Vej nagyon összebarátkoztak, és mindig együtt jártak. A Tien-pao időszak kilencedik évének nyarán, a hatodik hónapban egy nap együtt igyekeztek Csangannak, a fővárosnak utcáin a Hszincsang-negyedbe, egy kis borozgatásra. De Csengnek még dolga volt valahol, s a Hszüanping-negyedtől délre elvált barátjától, mondván, hogy majd a mulatságon találkoznak. Vej továbbment fehér lován keletnek, Cseng pedig a Sengping-negyed északi kapuján át délnek fordult a maga szamarán.

Egyszer csak három lány jött Csenggel szembe az úton. Az egyik – tetőtől talpig fehérben – csodálatosan szép volt. Kellemes meglepetésében Cseng megnógatta a szamarát, és hol elébük, hol mögójük került a lányoknak. Szerette volna megszólítani őket, de ehhez nem volt bátorsága. A fehér ruhás lány azonban oly biztatóan nézett rá, hogy Cseng tréfálkozva mégiscsak megkérdezte tőle:

– Ilyen szép lányok mért járnak gyalog?

A fehér ruhás lány rámosolygott, és így felelt:

– Mi mást tehetnénk, ha a hátasállatok gazdái nem olyan udvariasak, hogy felajánlanák szolgálatukat?

– Ilyen szép lánynak különb állat dukálna, mint az én göthös szamaram – mondta Cseng –, de szívesen felajánlom, és boldog leszek, ha magam gyalog követhetlek.

Ezzel Cseng meg a fehér ruhás lány egymásra néztek, és elnevelték magukat. S hogy a két szolgáló is belenyelvelt a beszélgetésbe, hamarosan szót értettek. Cseng elkísérte a lányokat

kelet felé, egészen a Loju-kertig. Mire odaértek, egészen besötétedett. Gyönyörű ház előtt álltak meg, vastag falai voltak és hatalmas kapuja. Mikor a fehér ruhás lány belépett a kapun, visszanézett, és így szólt:

– Várj egy kicsit.

Egyik szolgája a kapuban maradt, és megkérdezte Csengtől, hogy hívják. Cseng megmondta, s azután ő is megkérdezte a lány nevét. Megtudta, hogy Zsennek hívják, és huszadik gyermek a családjában.

A következő percben Csenget beszólították. Épp hogy kipányvázta szamarát a kapu előtt, s kalapját odatette a nyeregbe, amikor a házból hozzálépve egy harminc körüli asszony köszöntötte – Zsen nővére volt. Gyertyát gyújtottak, és asztalt terítettek. Miután több pohár bort megittak, a lány is újra megjelent, átöltözve. Jócskán ittak még azután is, ugyancsak vígan voltak, s késő éjszaka együtt bújtak ágyba. A lány kedvessége és kacérsága, ahogy énekelt és nevetett, a mozdulatai – mindez valami rendkívüli, túlvilági gyönyör volt. Mikor már hajnalodott, Zsen így szólt:

– Most jobb, ha elmegy. Bátyám a császári zenészakadémia tagja, és a császári testőrségben szolgál. Hajnalban hazajön... nem szeretném, ha itt találna.

Miután megbeszélték, mikor megy oda ismét, Cseng távozott. Mikor az utca végéhez ért, a városnegyed kapuja még zárva volt. De ott volt valami külföldi tésztaüzem boltja, abban világosság égett, a kemencét is befűtötték már. Odahúzódva a ponyva alá, Cseng beszélgetni kezdett a boltossal. Gondolta, nála várja ki a reggeli dobszót. Arra mutatva, ahol az éjszakát töltötte, megkérdezte:

– Innen keletre van egy hatalmas kapu; kié az a ház?

– Rom az csak – mondta a boltos. – Nincs ott már ház.

– De hiszen ott voltam – makacskodott Cseng. – Hogy mondhatod, hogy nincs ott ház?

A boltos rögtön megértette, mi történt.

– Ó, tudom már! – kiáltotta. – Egy rókatündér él arra, s az gyakran elcsábítja az embereket egy-egy éjszakára. Háromszor is látták már. Így hát te is találkoztál vele, no lám!

Cseng azonban szégyellte beismerni az igazat, inkább tagadott. Ahogy kivilágosodott, újra megnézte azt a helyet. A falak és a kapu

valóban ott voltak mögöttük azonban csak burjánzó gyomot és elhagyott kertet talált.

Mire hazaért, Vej már várta és rátámadt, amiért előző este nem ment utána a megbeszélte találkozóra. Cseng kitalált valami kifogást. Még most is el volt bűvölve a tündér szépségétől, és alig várta, hogy újra láthassa. Nem tudta kitörölni képét szívéből. S vagy két hét múlva, a Nyugati Piac egyik ruhásboltjában, egyszerre csak megint ráakadt. Két szolgálója is vele volt. Amikor megszólította, a lány megpróbált eltűnni a sokadalomban, de Cseng ismételten nevén szólította, és odatörtetett hozzá. Ekkor a lány – még mindig háttal neki és legyezőjével is rejtve magát – megkérdezte:

- Hiszen tudod már, ki vagyok. Miért követsz mégis?
- És ha követlek? – kérdezte Cseng.
- Szégyellek a szemedbe nézni – mondta a lány.
- Annyira szeretlek! Hát el tudnál hagyni? – tiltakozott Cseng.
- Nem akarlak elhagyni, de attól félek, hogy gyűlölsz.

Cseng megesküdtött, hogy változatlanul szereti, s rendületlenül kitartott kérése mellett. A lány végül megfordult, és leengedte legyezőjét. Éppoly káprázatosan szép volt, mint első találkozásukkor.

– Sok rókatündér van a világon – magyarázta Csengnek. – Csak nem ismeritek fel őket; mert mindig valami különleges alakot kerestek.

Amikor Cseng kérlelni kezdte, hogy térjen vissza hozzá, a lány így szólt:

– Az emberek nem szeretik a rókatündéreket, mert azok gyakran ártanak nekik. De én nem vagyok afféle. Ha továbbra is vonzódsz hozzám, szívesen szolgálak életem végéig.

Amikor Cseng arról kezdett beszélni, hogy hol lakjanak, Zsen azt mondta:

– Keletre innen találsz egy házat, teteje fölé hatalmas fa tornyosul. Csendes kis utcában áll. Miért nem veszed bérbe? S aznap, hogy a Hszüanping-negyedtől délre először találkoztam veled, egy úriembert láttam fehér lovon kelet felé lovagolni. Nem a sógorod volt? Neki van bőven bútora otthon, tőle kérhetsz kölcsön.

Vej nagybátyjai történetesen oda voltak valami hivatalos úton, s bútorukat erre az időre elraktározták. Hallgatva Zsen tanácsára,

Cseng felkereste Vejt, és megkérte: adja kölcsön neki azt a bútort. Amikor Vej megkérdezte, miért van rá szüksége, így szólt:

– Gyönyörű szeretőt szereztem, és házat béreltem neki. Az ő számára kérem tőled a bútort.

Vej elnevette magát, és azt mondta:

– Amilyen deli legény vagy, biztosan valami förtelmes nőre bukkantál. Még hogy gyönyörű!

Azzal adott neki kölcsön néhány függönyt, egy ágyat, ágyneműt, és elküldte vele egy értelmes emberét is, hogy nézze meg a lányt. Egyszer csak jött vissza a szolga, lihegve és izzadva. Vej eléje ment, hogy megkérdezze:

– Láttad? Igazán olyan szép?

– Csodálatos! Soha nem láttam hozzá foghatót.

Vej sokat próbált ember volt, és számtalan kalandja során nem egy szép nővel volt dolga. Megkérdezte hát, hogy Cseng szeretője van-e olyan szép, mint azok közül valamelyik.

– Össze se lehet hasonlítani őket! – lelkesedett a szolga.

Vej még négy vagy öt nevet említett, de szolgája egyre csak azt hajtogatta, hogy semmi értelme a hasonlítgatásnak.

Volt Vejnek egy sógornője, Vu hercegének a hatodik lánya, páratlan szépség, tündéri bájos nő.

– Szébb-e az a nő – kérdezte – Vu hercegének hatodik lányánál?

Szolgája megint csak azt mondta, hogy össze se lehet hasonlítani őket.

– Lehetséges volna?! – kiáltott Vej, összekulcsolva kezét bámulatában. Azután gyorsan vizet kért, megmosta a nyakát, fejére turbánt kötött, ajkát kipirosította, és indult Csenghez.

Cseng történetesen nem volt otthon. Mikor Vej belépett, csupán egy söprögető legényt talált az ajtóban, meg egy szolgálót, senki mást. Kérdezgetni kezdte a fiút, de az csak nevetett, és azt mondta, hogy nincs otthon senki. De mikor bekukkantott a szobába, az egyik ajtó mögött piros szoknyát pillantott meg, s közelebb lépve látta, hogy ott bújik a lány. Előhúzta a sötét sarokból, és úgy látta, annál is szebb, mint ahogy neki elmondták. A szenvedélytől esztét vesztve átölelte a lányt, hogy magáévá tegye – csak hogy az ellenkezett. Addig-addig szorongatta azonban, míg a lány így szólt:

– Legyen meg, amit akarsz, csak hadd jussak egy kis lélegzethez.

De mikor Vej ismét megrohanta volna, a lány éppúgy ellenkezett, mint előbb. Ez megismétlődött háromszor vagy négyszer. Végül is Vej minden erejével lefogta, s a lány kimerülten és verítékben úszva úgy érezte, most már aligha menekül. Teste egyszerre elernyed, és úgy nézett Vejre, mint akinek a szívét törték össze.

– Miért nézel ilyen szomorúan? – kérdezte Vej.

Nagyot sóhajtva felelt a lány:

– Cseng miatt bánkódom.

– Hogy érted ezt? – firtatta a férfi.

– Hat lábnál is magasabb, de nem tud megvédeni egy asszonyt... Mármost férfinak nevezheti-e magát az ilyen? Te fiatal vagy és gazdag, sok szép szeretőd van. Nem egy asszonyt láttál már hozzám hasonlót. De Cseng szegény fickó, és csakis engem szeret. Hogy tudnád hát elrabolni egyetlen szerelmét, amikor neked még annyi van? Ő persze szegény, és másokra szorul. A te ruháidban jár, a te élelmedet eszi, és hatalmadban van. Ha el tudná tartani magát, nem jutottunk volna idáig.

Vej nagylelkű és igazságszerető ember volt. Ezek hallatára felhagyott próbálkozásával, összeszedte magát, és bocsánatot kért. S mikor Cseng hazaért, szívélyesen üdvözölték egymást. Ettől kezdve Vej gondoskodott róluk.

Zsen és Vej gyakran találkoztak, s együtt sétálgattak, hol gyalog, hol kocsin. Vej jóformán minden napját a lánnyal töltötte, és végül is elválaszthatatlan barátok lettek, mindketten határtalanul élvezték egymás társaságát. Zsen lett Vej mindene, csak éppen szeretője nem, s Vej ugyancsak szerette, tisztelte, és semmi kívánságát meg nem tagadta volna. Már enni vagy inni sem tudott anélkül, hogy rá ne gondoljon közben. Végül is Zsen, látva Vej szerelmét, egy nap így szólt hozzá:

– Szégyellek elfogadni tőled ennyi kegyet. Nem érdemlem meg ezt a kedvességet. Meg Csenget sem akarom megcsalni, nem tehetek hát kedvedre. De Cinben születtem, és Cincsen városában nőttem fel. Hozzá tartozóim mindnyájan színházi emberek, nőrokonaim valamennyien gazdagok szeretői vagy ágyasai, ismernek a fővárosban minden kurtizánt. Ha találnál egy szép lányt,

és nem tudnád megközelíteni, én megszerzem neked. Szívesen megteszem, hogy megháláljam annyi kedvességedet.

Vej elfogadta a lány ajánlatát. Figyelmét a piactéren egy Csang nevű varrónő ragadta meg, világos bőrével és remek alakjával. Megkérdezte hát Zsent, ismeri-e az asszonyt, s a következő választ kapta:

– Unokatestvérem! Őt azután igazán könnyen megszerzem neked.

Nem telt bele tíz nap se, s vitte hozzá az asszonyt. De néhány hónap múlva, mikor Vej ráunt már Csangra, Zsen így szólt hozzá:

– Ezeket a piaci lányokat könnyű megszerezni. De keress magadnak valami finomabb nőt, akit megközelíteni is szinte lehetetlen. Én megteszek érted mindent, ami tőlem telik.

– A Hideg Étel Ünnepe^[3] napján – szólt Vej – elmentem néhány barátommal az Ezer Boldogság templomába, s ott voltunk, amikor Tiao tábornok zenészei játszottak a nagy csarnokban. Volt a zenészek között egy tizenhét év körüli lány, nádorgonán játszott, haját két fülére fésüli. Elragadó volt, rendkívül bájos! Ismered-e?

– A tábornok kedvese – felelte Zsen. – S a nővérem lánya. Ám lássuk, mit tehetek!

Vej meghajtotta magát, és Zsen megígérte, hogy segítségére lesz. Zsen ettől kezdve gyakori látogató volt a tábornok házában. Egy jó hónap múltán Vej sürgetni kezdte, és megkérdezte, mit tervez. A lány két vég selymet kért tőle az érdekeltek megvesztegetésére, s ezt meg is kapta Vejtől. Két nappal később Vej éppen együtt ebédelt Zsennel, amikor a tábornok a leányért küldte komornyikját egy fekete lóval, s arra kérte: keresse fel őt házában. Hallván a meghívást, Zsen rámosolygott Vejre, és csak ennyit mondott:

– Megvan.

Úgy látszik, olyan betegségbe ejtette a tábornok kedvesét, amire nincs orvosság. S mikor a leány anyja meg a tábornok minden tudományukból kifogytak, egy varázslót hívtak segítségül. Zsen pedig megmutatta a varázslónak, hol lakik, és megvesztegette, hogy mondja azt: a beteg lányt őhózzá kell szállítani. Ennek megfelelően a varázsló így szólt a tábornokhoz:

– A lány nem maradhat itthon. Vigyék ebbe és ebbe a házba, a város délkeleti részén. Lakják ott, hogy magába szívja a környék életadó levegőjét.

A tábornok meg a lány anyja utánajártak, és megtudták, hogy a ház Zsen háza. A tábornok tehát arra kérte Zsent, engedje meg, hogy a lány nála lakják. Zsen először megtagadta a kérést, mondván, hogy háza túl kicsi, és csak ismételt kérésre egyezett bele a dologba. Ekkor a tábornok elküldte a lányt kocsin Zsen házába, ruháival és minden csecsebecséivel, anyja kíséretében. Alighogy odaértek, a lány már meg is gyógyult. Néhány nap múlva Zsen titokban bemutatta neki Vejt, s egy hónap múlva a lány várandós volt. Ekkor az anyja megrémült, és sebtiben hazavitte a lányt a tábornokhoz.

Így végződött az ügy.

Egy nap Zsen így szólt Csenghez:

– Tudnál-e szerezni öt-hatezer tallért? Mert ha igen, hasznot hajtó üzletet tudok.

Csengnek tetszett a dolog, és kölcsönkért hatezer tallért. Ekkor Zsen azt mondta neki:

– Menj ki a piacra a lócsiszárokhoz. Találsz ott egy lovat, foltos a fara. Azt vedd meg és hozd haza.

Cseng kiment a piacra. Jött is egy ember, aki a lovát akarta eladni, s a ló farán valóban fekete jegy volt. Cseng meg is vette és hazavezette.

Sógorai azonban kinevették, mondván:

– Ez a ló azután igazán senkinek nem kell. Minek vetted meg ezt a gebét?

Nem sokkal később Zsen így szólt hozzá:

– Itt az ideje, hogy eladd azt a lovat. De harmincezeren alul oda ne add.

Cseng tehát kihajtotta a lovat a piacra. Valaki húszezret ígért érte, de ő nem adta annyiért. Az emberek csak ámultak.

– Miért akar ez ilyen drágán lovat venni? S az meg miért nem adja oda?

Mikor Cseng hazaindult a lóval, a másik a kapuig követte, és már huszonötezret ígért, de Cseng nem engedett. Kijelentette:

– Harmincezer alatt szó se lehet vásárról!

De ekkor körülfogták a sógorai, s nem hagyták békén, míg kényszerűségében el nem adta a lovat valamivel kevesebbért, mint harmincezerért.

Később azután rájött, vevője miért ragaszkodott annyira a lóhoz. A Csaojing megyei kincstári lovak gondnoka volt. Három évvel ezelőtt kidőlt egy lóva, annak fekete jegy volt a farán. A fickó most a felmentését várta, meg járandóságát a lovak gondozásáért, hatvanezer tallért. Ha sikerül megszereznie egy lovat feleennyiért, és azt szolgáltatja be a hivatalnak, még úgy is keres a dolgon. Különben is háromévi takarmányért fizették neki ezt a pénzt, olyan zabért, amit a lovak soha nem ettek meg. Ezért ragaszkodott annyira a foltos farú lóhoz.

Zsen egyszer új ruhákat kért Vejtől, miután a régit mind elnyűtte. Vej selymet akart venni neki, de a lány azt mondta: jobban szereti a készruhát. Vej tehát megbízott egy Csang nevű boltost, szerezz be a ruhákat, s azután odaküldte Zsenhez, válasszon tetszése szerint. Amikor a boltos meglátta a lányt, nagyon elcsodálkozott, és utóbb azt mondta Vejnek:

– Ez nem akármilyen asszony. Csak nemesi házból származhat. Nem jól teszitek, hogy itt tartjátok. Remélem, hamarosan visszakülditek családjához, még mielőtt bajba kerülnétek.

Ebből is látszik, milyen feltűnő megjelenése volt Zsennek.

De sehogy sem értették, miért ragaszkodik a készen vett ruhához, ahelyett hogy mérték szerint csináltatna magának.

Csenget egy évvel később kinevezték kapitánynak Huajli helytartóságba. Csincseng volt a székhelye. Csengnek tulajdonképpen felesége is volt, s bár a napot kedvesével töltötte, éjszakára mindig haza kellett mennie, és ilyenkor nagyon hiányzott neki Zsen. Most hát arra kérte a lányt, kísérje el állomáshelyére. De Zsen nemet mondott.

– Csak egy-két napig lehetnénk együtt – fejtegette –, azért pedig aligha érdemes. Sokkal okosabb lenne, ha kiszámítanánk, mennyi költőpénzre lesz szükségem, amíg oda vagy, s itthon várnám meg, hogy visszajöjj.

Cseng még vitatkozott vele, megpróbálta rábeszélni, de a lány rendíthetetlen volt. Ekkor Cseng Vejt hívta segítségül, és Vej szintén

megpróbálta rábeszélni a lányt. Végül is megkérdezték, miért nem enged. Zsen nagy sokára így szólt:

– Egy boszorkány megmondta, hogy az idén szerencsétlenséget hoz rám, ha nyugatra megyek. Ezért nem akarok elmenni.

Cseng azonban annyira szerette volna, ha a lány vele tart, hogy egyre csak ezen járt az esze. Kinevette Zsent ő is meg Vej is, és azt mondták neki:

– Ilyen eszes, okos lány, mint te, hogyan lehet ennyire babonás?

S megpróbálták meggyőzni.

– Ha mégis igazat mondott a boszorkány – szólt Zsen –, és én meghalok, mert veled mentem, nem fogtok búsulni?

– Badarság! – mondták azok ketten, és tovább erősködtek. Végül Zsen kénytelen volt akarata ellenére elmenni Csenggel.

Vej kölcsönadta lovát a lánynak, és Linkaóig maga is elkísérte őket. Másnap elérték Mavejbe. Zsen ügetett elől a lovon, Cseng mögötte szamarán, és Zsen szolgálója meg néhány más kísérő követte őket. A vadászok éppen ott idomították kutyáikat Locsuan város nyugati kapuja előtt már vagy tizedik napja. Amikor Zsen odaért, a vadászkutyák egyszerre kiugrottak a bozótból, és Cseng csak azt látta, hogy Zsen a földre szökken, rókává változik, és dél felé próbál menekülni a kutyák elől. Rohant utánuk, és kiáltozott a kutyákra, de nem tudta visszatartani őket. Néhány száz méteres versenyfutás után elkapták a rókát. Cseng könnyezve vette elő a pénzt zsebéből, hogy legalább tetemét visszavásárolja. S ahol eltemette, hegyes karót szúrt a földbe, hogy a helyet megjelölje magának. Amikor visszafordult, a lány lova békésen legelészett az út szélén, ruhái ott voltak a nyeregben, cipője és harisnyája a kengyelen csüngött, mint valami vedlett kígyóbőr. Ékszerei szétszóródtak a földön, de minden egybebe eltűnt, beleértve a szolgálóját is.

Körülbelül tíz nap múltán Cseng visszatért a fővárosba, Vej boldog volt, hogy láthatja, s amikor elébe ment, hogy üdvözlje, mindjárt megkérdezte:

– Hát Zsen? Jól van-e?

Cseng sírva felelte:

– Zsen meghalt!

A hír Vejt is gyászba döntötte. Átölelték egymást, és úgy keseregtek bánatukban. Végül Vej megkérdezte, milyen betegség vitte el a lányt.

– Vadászkutyák ölték meg – felelte Cseng.

– A legádázabb kutyák se tudnak megölni egy embert – tiltakozott Vej.

– Csakhogy ő nem volt ember.

– Micsoda?! – kiáltott fel Vej megdöbbenésében. S ugyancsak elámult, amikor Cseng elmondta neki az egész történetet, és egyre csak sóhajtozott. Másnap együtt hajtottak el kocsin Mavejig, s miután felnyitották a sírt, és megnézték a tetemet, nagy szomorúan visszafordultak. S ahogy felidézgették Zsen egykori életmódját, csak azt az egyet nem tudták megmagyarázni, miért nem akart soha mértékre készült ruhát viselni.

Cseng később a császári istálló felügyelője lett, és igen gazdag ember. Több tucat lóra viselt gondot. Hatvannégy éves volt, amikor meghalt.

A Ta-li időszakban Csunglingban éltem, és sokat voltam együtt Vejjel. Többször is elbeszélte nekem ezt a történetet. Végül már betéve tudtam. Vejből később császári udvari kancellár lett, s ezzel egyidejűleg Lungocsou helytartója. Ott halt meg végül északnyugaton, állomáshelyén.

Bizony szomorú rágondolni, hogy egy emberi alakot öltött állat ellen tud állni minden erőszaknak, s hű és állhatatos marad urához haláláig – de hány asszony mondhatja el ugyanezt magáról manapság? S milyen kár, hogy Cseng nem volt értelmesebb. Őt csak Zsen bájai érdekelték, de sajátos természetével nem sokat gondolt. Pedig az igazi bölcs azt is megfigyelte volna, milyen törvények szabályozzák Zsen átváltozásait, kutatta volna a természetfeletti lények természetét, és gondos megfigyelésben hagyta volna ránk e titkok lényegét, ahelyett hogy csak a lány szépségével, kellemével törődjék, és ennyivel beérje. Ez bizony pótolhatatlan mulasztás.

A Csien-csung időszak második évében bal felőli tanácsos voltam, s éppen aznap indultam Csucsouba, amikor Pej Csi tábornok, Szun Cseng helyettes városi előljáró, Cuj Hszü, a polgári ügyek minisztere és Lu Sun jobb felőli tanácsos útra kelt a Jangce

völgyébe. Csienből Szucsouig szárazon és vízen együtt utaztunk. Velünk tartott Csu Fang nyugalmazott tanácsos is, éppen körúton volt. Hajón leereszkedtünk a Jing és Huaj folyókra, egész nap lakomáztunk, éjszaka meg beszélgettünk, s mindegyikünk elmondott valami különös történetet. Mikor az urak hallották Zsen históriáját, valamennyien őszintén megrendültek, és felettébb elámultak. Megkértek, jegyezzem fel e különös mesét – ezért írtam meg történetemet.

Li Csao-vej^{4}

A SÁRKÁNYKIRÁLY LÁNYA

A Ji Feng-időszakban (676-678) történt, hogy egy Liu Ji nevű diák megbukott az államvizsgán. Hazaindult hát a Hsziang folyó völgyébe, de úgy gondolta, útközben beköszönt még egy földijéhez, aki Csingjangban lakott. Vagy két mérföldet lovagolt már, mikor egy felröppenő madárka megriasztotta lovát. Az állat megbokrosodott és két mérföldet is futott, mire Liu meg tudta állítani. Ekkor egy lányt pillantott meg az út mellett, aki juhait legeltette.

Csodálatosan szép lány volt, de összevont szemöldökkel, szennyes ruhában állt ott és feszülten hallgatózott, mintha várna valakit.

– Hogy jutottál ilyen szomorú sorsra? – kérdezte Liu.

A lány legelőbb is rámosolygott, hálája jeléül. Azután, nem tudva visszatartani könnyeit, ezt válaszolta:

– Szerencsétlen teremtes vagyok én. S ha már az okát kérde, hogy hallgathatnám el, milyen harag ég szívemben. Figyelj hát! Én a Tungting-tavi sárkánykirály legkisebbik lánya vagyok. Szüleim férjhez adtak a Csing folyó sárkánykirályának kisebbik fiához, de az uramat barátai rossz útra vezették, egyre csak az élvezeteket hajhászta s velem napról napra rosszabbul bánt. Elpanaszoltam ezt a szüleinek, de azok sokkal jobban imádják a fiúkat, mint hogy pártomra álltak volna. Amikor tovább panaszkodtam, megsértődtek és ide száműztek.

Ahogy mindezt elmondta, újra kitört belőle a zokogás.

– S a Tungting-tó olyan messze van ide – folytatta. – Túl a messzi láthatáron, és én még csak üzeni se tudok az enyéimnek. Szívem megszakad, és szemem belévakul, annyit meresztgetem, de senki sem jön, akinek elmondhatnám bánatomat és megsajnálna. Úgy látom, te éppen délnek tartasz, nem eshet messze utadtól a tó. Megkérhetlek, hogy vígy el egy levelet?

– Az igazság embere vagyok – mondta Liu – s felforr a vérem, ahogy hallgatlak. Bár szárnyaim lennének, hogy oda repülhetnék!

Még hogy megkérhetsz-e? Hanem a tó igen mély, én meg csak szárazon tudok járni. Hogy adhatom át majd üzeneted? Attól tartok, nem érek célba s méltatlannak bizonyulok bizalmadra, és kárbavész őszinte igyekezetem, hogy segítsek rajtad. Nem tudnád megmondani, mit tegyek?

– El nem mondhatom, mennyire hálás vagyok jószágodért – felelte a lány könnyeket ontva. – Ha valaha választ kapok erre a levélre, életem árán is meghálálom. Amíg nem tudtam, segítesz-e rajtam, nem mertem elárulni, hogyan juthatsz el szüleimhez. Ám ha így áll a dolog – a tavat megközelíteni semmivel se nehezebb, mint a fővárosba eljutni.

S mikor Liu megkérdezte, merre menjen, a lány a következőket mondta még:

– Van a tó déli partján egy terebélyes narancsfa, a falubeliek szent fája. Vedd le az övedet, végy fel egy másikat, azután kopogtasd meg háromszor a fa törzsét. Hívásodra elő fog jönni valaki; te csak kövesd, nem lesz semmi bajod. S most, hogy feltártam előtted szívemet, rád bízom leveletem. Kérlek, mondd el szüleimnek, mit hallottál. Ne tagadd meg tőlem segítségedet!

Liu megígérte, hogy mindent a mondottak szerint tesz. Ekkor a lány meghajolt, elővette zsebéből a levelet, átadta neki, s mindegyre csak keletnek fordult és könnyezett. Liu mélyen meghatódott. Eltette a levelet táskájába és így szólt:

– Megkérdezhetem-e, miért legeltetsz juhok? Húson élnek az istenek is?

– Nem – felelte a lány. – Ezek nem juhok, hanem esőhozók.

– Micsodák?

– Mennydörgés, villámlás, meg effélék.

Liu jobban megnézte a juhokat és látta, hogy fejüket büszkén fenn hordják. A füvet is másképp legelték, de egyébként éppen akkorák voltak, mint a közönséges juhok, s éppen olyan gyapjuk és szarvuk volt.

– Tekintve, hogy most felcsaptam küldöncödnek – mondta Liu – remélem, szívesen látsz majd azután is, hogy visszajutottál a tóhoz.

– De mennyire! – kiáltott fel a lány. – Úgy fogadlak majd, mint kedves rokonomat.

Azzal elbúcsúztak, s Liu ment tovább keletnek. Néhány lépés után visszanézett, de a lány meg a juhok eltűntek.

Még aznap este megérkezett a megye székhelyére és elbúcsúzott barátjától. Több mint egy hónapba telt, hogy hazaért, s első útja a Tungting-tóhoz vezette. Megtalálta a narancsfát a tó déli partján, övet cserélt s megállva a fa előtt, háromszor megkopogtatta. Erre egy harcos bukkant fel a vízből, meghajolt és megkérdezte:

– Mi járatban vagy, tiszteletre méltó uram?

Anélkül, hogy elmondta volna néki a dolgot, Liu egyszerűen ezt felelte:

– Királyoddal akarok beszélni.

Ekkor a harcos szétválasztotta a hullámokat, s miközben lefelé igyekeztek, mutatta neki az utat, mondván:

– Hunyd be a szemed. Egy pillanat, és ott vagyunk!

Liu engedelmeskedett, s hamarosan nagy palota elé értek. Rengeteg tornya és erkélye volt a palotának, millió kapuja meg ablaka, s körülötte a világ minden ritka virága és fája. A harcos megkérte, várjon a csarnok egyik szögletében.

– Hol vagyunk? – kérdezte Liu.

– Ez az Isteni Úr palotája.

Ahogy körülnézett, Liu látta, hogy a palota telides-tele van minden drágasággal, amit csak emberi szem valaha láthatott. A pillérek fehér jáspisból voltak, a lépcsők zöldből, a pamlagok korallból, a mozdítható válaszfalak pedig kristályból. A smaragd ablakkeretekben metszett üveg pompázott, a szivárvány minden színében tündöklő mestergerendák meg borostyánkővel voltak kirakva. A palota határtalan távlatai valami különleges szépséget árasztottak, szinte le sem lehet írni.

A sárkánykirály sokáig váratott magára, s Liu végül is megkérdezte a harcost:

– Hol marad Tungting ura?

– Őfelsége a Sötét Gyöngy Házában van – hangzott a válasz. – A Tűz Szabályzatát beszélik meg a Nap Papjával. De hamarosan befejezik.

– Mi az a Tűz Szabályzata? – kérdezte Liu.

– Királyunk sárkány – mondta a harcos – tehát eleme a víz, s egyetlen csepp vízzel hegyeket és völgyeket áraszthat el. A Nap

Papja meg ember, eleme tehát a tűz, s egyetlen fáklyával egész palotát felgyújthat. Az elemek sajátságai különbözőek, s különböző a hatásuk is. A Nap Papja igen járatos az emberi törvényekben, királyunk ezért hívta meg erre a tanácskozásra.

Alig fejezte be, nyílt a palota kapuja, köd szállt fel, s egy bíborba öltözött alak jelent meg, kezében jáspis jogarral. A harcos tisztelgett:

– Jön a király! – s ment elébe, hogy jelentse Liu érkezését.

A sárkánykirály végignézett Liun és megkérdezte:

– Az emberek világából jöttél?

Liu azt válaszolta, hogy onnan, és meghajolt. A király viszonzta üdvözlését és helyet kínált.

– A mi vízi királyságunk sötét és mély – mondta. – S jómagam tudatlan vagyok. Mi hozott ide, uram, oly messziről?

– Magam is erre a vidékre való vagyok, mint felséged – kezdte Liu. – Itt születtem, délen, de északnyugaton jártam iskolába. Nemrég történt, hogy megbuktam a vizsgán, s hazafelé ügetve a Csing folyó partján találkoztam lányoddal. Juhot legeltetett kint a szabad ég alatt. Szél tépi, eső veri; bizony, nagyon szomorú látvány. Amikor megszólítottam, elmondta, hogy férjének szívtelensége és férje szüleinek nemtörődömsége juttatta ilyen állapotra. Szeméből patakzott a könny, míg beszélt, majd megszakadt belé a szívem. Végül rám bízta ezt a levelet, és én megígértem, hogy elhozem. Ezért vagyok most itt.

Azzal elővette a levelet s átadta a királynak. A király elolvasta, majd kezébe rejtve arcát, sírva fakadt.

– Bár én vagyok az apja – mondta – mint aki vak és süket, nem is sejtettem, mennyit szenved gyermekem messze innen. Te pedig, idegen létedre, megsegítetted. Míg csak élek, el nem felejttem jószágodat.

Azután tovább sírt, s vele könnyezett az egész udvar. Majd egy eunuch lépett a király elé; a király átadta neki a levelet és megparancsolta, mondjon el mindent a belső palotában az asszonyoknak. Hamarosan kihallatszott a sírás onnan is. A király erre megrémült s parancsot adott kíséretének:

– Mondjátok meg hamar az asszonyoknak, ne csapjanak, akkora lármát, mert attól tartok, Csientang hercege is meghallja.

– Ki az a herceg? – kérdezte Liu.

– Az öcsém – mondta a sárkánykirály. – Valamikor a Csientang folyó hercege volt, de most már visszavonult.

– És miért kell titkolnod előtte a dolgot?

– Mert rettenetesen forrófejű – mondta a király. – A régi bölcs király, Jao idején is az ő dühöngése okozta a kilencéves árvizet. Múltkor meg összeveszett az angyalokkal és elárasztott öt hegységet. Szerencsére van néhány jó cselekedet a számlámon, s a mennyek királya megbocsátott öcsémnek. De itthon kell tartanom, bár Csientang népe ma is visszavárja még.

Alig fejezte be, hatalmas robaj hallatszott. Mintha ég és föld összedőlt volna. A palota megrázkódott, gomolygó köd csapott fel, és egy vörös sárkány rontott a terembe. Hossza több mint ezer láb, s egy jáspis pillért hurcolt maga után – hozzá volt kötözve egy nyakába vetett aranylánccal. Szeme fénylett, mint a villám, nyelve piros volt, mint a vér, testét skarlátvörös pikkelyek borították, nyakán lángolt a sörény. Zengett az ég, és villámok csapkodtak körötte, nyomában hóvihar meg jégeső járt. S egyszeriben felszállt az azúrkék levegőbe.

Liu rémültében földre vetette magát. De a király maga segítette fel, mondván:

– Ne félj, nincs semmi baj.

Jó időbe telt, míg Liu valamennyire magához tért. Amikor végre megnyugodott, engedélyt kért, hogy távozhasson.

– Jobb, ha megyek, amíg nem késő. Nem élnék túl még egy ilyen élményt.

– Maradj – szólt a király. – Öcsém így szokott távozni, de vissza már nem így jön. Maradj még kicsit.

Megparancsolta, szolgáljanak fel italokat, és barátságuk megpecsételésére ittak.

Ekkor lágy szellő támadt, jámbor felhőket hajtva az égen. Röpködő zászlók és lobogók alatt, fuvolák és sípok szavára sok ezer fiatal lány lépett be ragyogó öltözetben, nevetgélve és csacsogva. Közülük is kitűnt az egyik. Szemöldöke szépen ívelt, ékszerei ragyogtak, öltözéke finom fátyolból készült. Liu csak akkor látta, mikor előtte volt már, hogy ugyanaz a lány, aki rábízta az üzenetet. Csakhogy most örömeiben sírt, amint illatozó vörös és bíbor ködben elvonult a belső palotába. A király nevetett és így szólt Liuhoz:

– Itt jön a csingparti fogoly.

Bocsánatot kért s maga is bement a lány után a belső palotába. Odakint is mindenki hallotta boldog sírásukat. Majd a király visszajött és együtt lakomázott Liuval.

Egyszer csak egy bíborruhás férfi lépett be és megállt a király előtt. Kezében jáspis jogart tartott, sugárzott róla az öröm és életkedv. A király bemutatta Liunak:

– Íme, Csientang hercege.

Liu felállt, meghajolt, a herceg is meghajolt s így szólt:

– Az a gazfickó bántalmazni merte szerencsétlen húgomat. A te érdemed, uram, az igazság barátjává, hogy elhoztad szenvedéseinek hírét ily messzire. Ha te nem segítesz, eleped szegény a Csing folyó partján. Nem tudjuk szavakba foglalni, milyen hálások vagyunk neked.

Liu meghajolt és megköszönte szavait. Ekkor a herceg így szólt bátyjához:

– Egy óra alatt ott voltam a folyónál, ott egy újabb óra hosszát verekedtem, s még egy órába telt, míg hazaértem. De visszaúton a magas égben repültem, hogy a Mennyei királynak is mindent elmondjak. Amikor hallotta, hogy milyen sérelem esett rajtunk, megbocsátotta vétkemet. Sőt még múltbeli vétségeimet is megbocsátotta. De rettentően szégyellem, hogy felháborodásomban csak úgy elrohantam, még csak nem is köszöntem, az egész palotát felforgattam és tiszteletre méltó vendégünket úgy megijesztettem.

Azzal ismét meghajolt.

– Hányat öltél meg? – kérdezte a király.

– Hatszázezret.

– Mennyi földet pusztítottál el?

– Körülbelül háromszáz mérföldnyit.

– S hol az a gazember, a lányom férje?

– Megettem.

A király savanyú arcot vágott.

– Szó se róla, az a gazfickó kibírhatatlan volt már – mondta. – De azért túl messzire mentél. Még szerencse, hogy a Mennyei királya mindent tud és megbocsátott, amikor hallotta, milyen nagy sérelem esett rajtunk. Különben nem tudom, miképp védenélek meg most. Ne tégy hát ilyet máskor.

A herceg erre ismét meghajolt.

Liu aznap éjjel a Megfagyott Fény Csarnokában halt, s másnap újabb lakomát rendeztek a Smaragd Palotában. Ott volt az egész királyi család, szólt a zene, s bort és édességeket hordtak fel. Majd megszólaltak a trombiták, kürtök és dobok, s jobbról tízezer harcos vonult be tánclépésben, zászlókkal, kardokkal és alabárdokkal. Egyikük előrelépett és kihirdette, hogy ez Csientang hercegének győzelmi felvonulása. A látványos és tiszteletgerjesztő fegyveres parádét soha nem felejtí el, aki látta.

Azután gongok és cimbalmok, húros és bambuszfa-hangszerek muzsikájára ezer fényes selyembe öltözött és ékszerekkel ékes lány jött be tánclépésben balról. Egyikük előrelépett s kihirdette, hogy most a hercegnő hazatérését ünneplik. Melódiáik oly megragadóak és édesek voltak, úgy áradt a bánat és a vágy belőlük, hogy könnyekre fakadt mindenki, aki hallotta. Mikor a táncnak vége volt, a sárkánykirály jókedvében egy-egy vég selymet ajándékozott minden harcosnak és táncosnőnek.

Majd a vendégek helyet foglaltak a lakomához és borral köszöntötték egymást, szívük nagy megelégedésére.

Mikor eleget ittak, a király megkopogtatta az asztalt és énekelni kezdett:

*Széles földön, szürke égen,
Hallsz-e sírást messzeségben?
Róka bújhat odujába,
Mennykő ott is megtalálja.
Igazságunk hű lovagja
Édes lányunk visszaadta:
Mi lehet ily tett jutalma?*

Mikor a király befejezte énekét, a herceg meghajolt és így énekelt:

*Sorstól életünk, halálunk:
Méltatlan vejet találtunk.
Hercegnőnk a Csing-vidékre
Ment esőbe, fagyba, szélbe.
Hogy ez úrtól hírét vettük
És e földre vezethettük –
Soha, soha nem feledjük.*

Az ének után felállt a király is és mindketten egy-egy kupát nyújtottak Liunak. Liu egy pillanatig szégyenlősen habozott, majd elfogadta a kupákat, kihörpintette belőlük a bort, s azután mindkét kupát visszaadva ezt énekelte:

*Mint viharban tört virágok,
Hercegnőnk sírt, hazavágyott:
Én szereztem hírt felőle
S íme, gyásza messze tőle.
Ünnep ez, de véget érjen,
Mert hazámba visszatérnem
Keserű, nagy vágyam érzem.*^[5]

Mikor az ének végére ért, valamennyien megtapsolták.

Ekkor a király egy jáspis dobozt hozatott elő. A dobozban rinocérosz-szarvak voltak, érintésükre szétnyílnak a hullámok. A herceg pedig egy borostyánkő-tányért hozatott be s a tányérban zöld jáspist, amely éjszaka világít. Mindezt Liunak adták, aki megköszönte és elfogadta az ajándékokat. A palota lakói pedig garmadával hordták elébe a selymet és ékszert, szinte már elborította a sok ragyogó holmi. Liu nevetett és enyelgett velük, s egy perc nyugta sem volt. Mikor azután megelégtelte a bort meg az élvezeteket, bocsánatot kért és visszatért aludni a Megfagyott Fény Csarnokába.

Rákövetkező nap az Áttetsző Fény Lugasában rendeztek lakomát tiszteletére. Csientang hercege bortól forró fejjel hevert a pamlagon s kihívóan így szólt hozzá:

– A kősziklát porrá lehet zúzni, de nem lehet megpuhítani. A bátor embert meg lehet ölni, de nem lehet megszégyeníteni. Ajánlanék valamit. Ha neked is tetszik, minden rendben lesz közöttünk. Ha pedig nem, vesszünk el együtt. Mit szólsz hozzá?

– Hadd halljam, miről van szó – mondta Liu.

– Tudod, hogy a Csing folyó urának felesége a mi császáruk lánya – kezdte a herceg. – Kitűnő jellemű, nagyszerű asszony, rokonai mind nagyon szeretik. Szerencsétlenségére sok nyomorúságot szenvedett attól a gazembertől, de hát ez már elmúlt. Most szívesen reád bíznánk és örök rokonságra lépnénk veled. Ő úgyis hálával tartozik neked, s akkor tiéd is lenne; mi pedig, akik

szeretjük, tudnánk, hogy jó kézben van. Aki nagylelkű, ne álljon meg félúton. Áll-e az alku?

Liu egy pillanatig komolyan nézett rá, azután elnevette magát és így szólt:

– Bizony nem hittem volna, hogy Csientang hercegének ilyen hitvány ötletei vannak. Elmondták nekem, hogy egyszer átszelte mind a kilenc földrészt és megráztad az öt nagy hegységet, csak hogy haragodat kicsit kiszellőztesd, s magam is láttam, hogy tépted szét az aranyláncot és vonszoltad magad után a jáspispillért, csak hogy kiszabadíthasd húgodat. Azt hittem, nincs bátrabb és igazabb nálad, és nem félsz a haláltól se, ha a jót meg kell védeni a rossz ellenében, s életed is szívesen feláldozod azokért, akiket szeretsz. Mert erről ismerik meg az igazi nagyságot. És most mégis megpróbálsz sértő módon rám kényszeríteni akaratodat, miközben szól a zene, s háziak és vendégek a legnagyobb egyetértésben vannak együtt. Ezt nem hittem volna rólad. Ha odakint találkozom veled a háborgó tengeren, vagy a sötét hegyek között látom uszonyaid, lengő szakállad, a ködben és záporban, amely olyankor körülvesz – ha életemet fenyegeted is, csupán közönséges vadállatnak tartlak. Nem rónám fel viselkedésedet. De most emberbőrben vagy. Nagyon jól tudod, mi illik és mi nem az emberek között. Különb módon tudsz viselkedni, mint akárhány gavallér az emberek világában, nem is szólva a vízi szörnyekről. S most mégis visszaélsz erőddel és hatalmaddal, és részegnek tetteve magadat, rá akarsz kényszeríteni, hogy elfogadjam ajánlatodat. Ez bizony nem szép dolog. Szó se róla, milyen kicsi vagyok, elférnék egyetlen pikkelyed alatt, de én szembe merek szállni haragoddal. Remélem, visszavonod ajánlatodat.

Ekkor a herceg bocsánatot kért:

– Itt nőttem fel a palotában és mindig tudtam, mi az illem. Először történt velem, hogy nem ügyeltem nyelvemre, s ezzel megbántottalak. Rászolgáltam a dorgálásra. De nem szeretném, ha ez megrontaná barátságunkat.

Aznap éjjel megint együtt lakomáztak, éppoly vidáman, mint máskor, s Liu és a herceg végképp összebarátkoztak. Rákövetkező nap Liu engedélyt kért, hogy távozhasson. A királyné még egy lakomát rendezett tiszteletére a Rejtett Fény Csarnokában.

Tolongtak a vendégek, férfiak és nők, valamint a szolgák és szolgálok. A királyné könnyekre fakadva búcsúzott Liutól:

– Lányom mindent neked köszönhet: jószágodat soha meg nem hálálhatjuk. Nagyon sajnáljuk, hogy meg kell válnunk tőled.

Azzal szólt a hercegnőnek, hogy ő is köszönje meg Liu jószágát.

– Ugyan találkozunk-e még valaha? – kérdezte a hercegnő.

Liu most már bánta, hogy nem fogadta el a herceg javaslatát. Nehéz szívvel búcsúzott. Mikor a lakoma végén elkészönt tőlük, az egész palota visszhangzott a sóhajoktól, s még megszámíthatatlan drága ékszert kapott búcsúajándéku.

Ugyanazon az úton hagyta el a tavat, amerre jött, csak hogy most tizenkét szolga kísérte; hazavitték csomagjait, azután magára hagyták. Liu elment Jangcsouba egy ékszerészhez, hogy pénzzé tegyen egy-két drágakövet, s bár századrészét sem adta el kincseinek, többszörös milliomos lett, sokkal-sokkal gazdagabb, mint a leggazdagabbak a Huaj folyótól nyugatra.

Később megnősült, feleségül vett egy Csang nevű lányt, de az asszony nemsokára meghalt. Újra megnősült, feleségül vett egy Han nevű lányt, de néhány hónap múlva az is meghalt. Liu ekkor Nankingba költözött.

Nagy magánosságában ismét házasodni kívánt s egy közvetítőtől a következőket hallotta:

– Van itt egy lány Fanjang megyéből, név szerint Lu. Az apja, Lu Hao, előjáró volt Csingliuban. Élete végén a taoista bölcseletet tanulmányozta s remeteként élt az erdőkben; most azután senki se tudja, hol is van tulajdonképpen. A lány anyjának neve Cseing. Tavalyelőtt férjhez adta lányát Csinghóban a Csang-családba, ám a férfi, sajnos, meghalt. De a lány fiatal még, értelmes és szép, anyja szeretne hát jó férjet találni számára. Nem érdekel téged ez a dolog?

Liu ekkor egy szerencsés napon feleségül vette a lányt. Mindkét család jómódú volt, az ajándékok meg a hintók pompája ámulatba ejtette Nanking egész lakosságát.

Körülbelül egy hónappal házasságuk után, amikor Liu egy este hazatért, meglepődött: mennyire hasonlít felesége a sárkánykirály lányára. Csak a színe volt egészségesebb, s ő maga még szebb. Elmondta hát mindjárt az asszonynak, mi minden történt vele annak idején.

– Ez csak mese – mondta az asszony. Azután közölte vele, hogy gyermeket vár, s Liu ettől kezdve még jobban szerette.

Egy hónappal a gyermek születése után Liu felesége szépen felöltözött, felvette ékszereit és meghívta valamennyi rokonát. Mikor mindnyájan együtt voltak, rámosolygott férjére és megkérdezte:

– Ugyan emlékszel-e még régi találkozásunkra?

– Egyszer a sárkánykirály lánya rám bízott egy üzenetet – mondta Liu. – Ezt soha nem fogom elfelejteni.

– Én vagyok a sárkánykirály lánya – szolt az asszony. – Te mentettél meg előbbi férjem bántalmaitól, s akkor megfogadtam, hogy meghálálom jószágodat. De mikor bátyám, a herceg, azt javasolta: házasodjunk össze – te visszautasítottad. S hogy azután elváltunk egymástól, két külön világban éltünk, még csak üzeni se tudtam neked. Szüleim utóbb férjhez akartak adni egy másik folyó istenéhez – ahhoz a sihederhez a Csocsin folyóban – de én hű maradtam hozzád. Elhagytál ugyan, és reményem se volt rá, hogy még újra lássalak – mégis, inkább meghaltam volna, mint hogy mást szeressek. Végül is szüleim megsajnálak és elhatározták, hogy megkeresnek téged. Csakhogy te közben beházasodtál a Csang-meg a Han-családba, mi tehát mit se tehettünk. Mikor azután ezek a nők meghaltak, s te ideköltöztél, szüleim úgy vélték, most már lehetséges ez a házasság. Én remélni se mertem, hogy még egy nap feleséged legyek. De most boldog és elégedett leszek egész életemben és könnyű szívvel halok meg.

Azzal sírva fakadt. Majd így folytatta:

– Eddig azért nem mondtam el neked, ki vagyok, mert azt hittem, úgyse tetszem neked. Most már tudom, mennyire szeretsz, hát megmondhatom. De sokkal méltatlanabb vagyok, semhogy meg tudnálak tartani magamnak és csak abban bízom: úgy szereted majd gyermekünket, hogy hozzám is hű maradsz. Hogy félttem és aggódtam, amíg, nem tudtam, szeretsz-e! Amikor átvetted leveletem, rám mosolyogtál és megkérdezted: szívesen látlak-e majd azután is, ha visszajutottam a tóhoz? Arra gondoltál már akkor is, hogy még férj és feleség lehet belőlünk? S később, amikor bátyám felajánlotta, hogy vegyél feleségül, te meg visszautasítottad – tényleg ellenedre volt a dolog, vagy csak megsértődtél? Kérlek, mondd meg!

– Mindez így volt elrendelve – kezdte Liu. – Amikor először találkoztunk a folyó partján, összetört és sápadt voltál, s nagyon megsajnáltalak. De azt hiszem, akkor még nem akartam többet, mint megvinni üzenetedet és jóvátenni, ami baj esett. S ha azt mondtam, hogy remélem: máskor is találkozhatunk – ez csak udvarias megjegyzés volt, minden különösebb hátsó gondolat nélkül. Amikor a herceg megpróbálta rám kényszeríteni a házasságot, úgy éreztem, hogy csak erőszakoskodik és megdühödtem. Engem igazságérzetem vezetett; hát hogy vehettem volna feleségül azt az asszonyt, akinek a férjét közreműködésemmel ölték meg! Mindig jellemes ember voltam; hogy tehettem volna valamit lelkiismeretem ellenére? Őszintén beszéltem én akkor, poharazgatás közben, s csak az igazat mondtam és nem féltem bátyádtól egy cseppet sem. Mikor azután jött az indulás ideje, és láttam marasztaló tekintetedet, bizony már bántam a dolgot. De hogy hazajöttem a tóból, nagyon elfoglaltak ügyes-bajos dolgaim, s nem adhattam jelét szerelmemnek és hálámnak. Most, hogy a Lu-családba tartozol és nő vagy, úgy látom, sokkal több volt, amit irántad éreztem annak idején, mint múltó szenvedély. Mától fogva halálodig szeretni foglak.

Felesége őszintén meghatódott s könnyezve így szólt hozzá: – Ne gondold, hogy hálát csak emberektől várhatsz. Én meghálálom jószágodat. A sárkányok tízezer évet élnek – én megosztom veled életem hosszát. Szabadon mehetünk szárazon és vízen bármerre. Csak bízzál bennem.

– Sohase hittem volna – nevetett Liu – hogy egyszer még halhatatlanságra csábítasz!

Ezek után elmentek a tóhoz és ismét olyan fejedelmi fogadtatásban volt részük, hogy annak leírására minden szó szegényes.

Később Nanhajban éltek negyven évet. Palotájuk, hintójuk, lakomájuk, öltözetük – mindenük oly fényes volt, akár egy hercegé, s Liu a rokonain is mindig tudott segíteni. Örök ifjúsága mindenkit ámulatba ejtett. A Kaj Juan-időszakban (713-741), mikor a császárt sokat foglalkoztatta a hosszú élet titka és szélteben-hosszában kerestette a mágusokat, Liut se hagyták békén – visszatért hát feleségével a tóba. Akkor több mint tíz évig nem látta senki. A Kaj Juan-időszak végén Hszüe Ku, Liu unokaöccse, elvesztette a

fővárosban előjárói állását, és délkeletre küldték. Útközben átkelt a Tungting-tavon. Tiszta idő volt, s ő a messzeséget fürkészte, mikor hatalmas zöld hegy merült föl előttük a távoli hullámokból. A csónakosok elhúltek rémületükben, s így beszéltek:

– Itt soha nem volt semmiféle hegy, ez csak valami tavi szörny lehet!

S ahogy a közeledő hegyet figyelték, egy tarkára festett bárka siklott sebesen melléjük. A benne ülők nevén szólították Hszüét, majd egyikük így szólt hozzá:

– Liu mester üdvözetét küldi.

Hszüe végre felfogta, mi történt. A hegy lábához érve felemelte köpenye szélét és gyorsan partra szállt. A hegyen éppen olyan paloták sorakoztak, mint szerte a szárazföldön, s Liu állt a parton muzsikuskok és ékszerekkel díszes lányok kíséretében – bizony szebbek voltak, mint az emberek lányai. Liu maga is fiatalabbnak látszott, mint valaha. Ékes szavakkal üdvözölte Hszüét a lépcső alján és kezet fogott vele.

– Nemrég váltunk csak el – mondta – s máris mennyi ősz szál van a hajadban.

– Úgy volt elrendelve, hogy te halhatatlanná légy, az én csontjaim meg elporladjanak – felelt Hszüe nevetve.

Liu ekkor átadott Hszüének ötven pirulát és így szólt hozzá:

– Minden egyes pirula meghosszabbítja az életedet egy-egy esztendővel. S ha kifogyott, csak jöjj el megint. Ne időzz túl sokat az emberek között, ahol annyi bajt kell elviselned.

Boldogan lakomáztak együtt, azután Hszüe távozott. Liut többé nem látta senki, de Hszüe gyakran elmesélte ezt a történetet. Ötven évvel később maga is eltűnt a világból.

Ez az elbeszélés azt bizonyítja, hogy az élőlények minden csoportja^[6] természetfeletti erők birtokosa. Hogyan tehetnének szert különben hüllők emberi erényekre? Mert a tungtingi sárkánykirály igazán nagylelkűnek bizonyult, Csientang hercege meg buzgónak és egyenes lelkűnek. Ezekre az erényekre pedig nem tehettek szert akárhol. Liun kívül különben unokatestvére, Hszüe volt az egyetlen emberi lény, akinek sikerült eljutnia a víz alatti birodalomba. Sajnos, írásaiból semmi se maradt fenn. De ez a történet fölöttébb érdekes, ezért is jegyeztem itt fel.

Csiang Fang^[7]

HUO HERCEG LÁNYA

Ta Li időszakában (766–779) élt egy fiatalember Lungsiban, név szerint Li Ji. Húszéves korában letette valamelyik államvizsgát. A következő esztendőben újabb vizsga várt a vele egyrangú hivatalnokokra a polgári ügyek minisztériumában – a legjobbakat különböző állásokba nevezték ki azután. Az év hatodik hónapjában tehát Li megérkezett a fővárosba s szállást bérelt a Hszincsang-negyedben. Li jó családból származott, ragyogó jövő állt előtte, s kortársai véleménye szerint senki se érte utol a tollforgatás művészetében. Nála idősebb írástudók is tisztelettel néztek föl rá. Ő maga ugyancsak legjobb véleménnyel volt képességeiről, ezért csak nagyon szép és minden igénynek megfelelő nőt akart feleségül venni. Hosszú ideig keresett ilyet a főváros híres kurtizánjai között, de hiába.

Volt a fővárosban egy házasságközvetítő, név szerint Pao, tizenegyedik gyermek a családjában. Valamikor a fejedelem hitvesének családjában szolgált, de már tizenkét évvel a történetek előtt kiváltotta magát és férjhez ment. Ügyes és jó nyelvű asszony volt, ismert minden előkelő családot és remekül értett a házasságok lebonyolításához. Li bőkezűen megajándékozta s megkérte, keressen asszonyt számára. Pao minden tekintetben jóindulatába fogadta az ifjút.

Eltelt néhány hónap. Egy délután Li szállása déli tornácán üldögélt; egyszer csak hosszas kopogást hallott a kapun, majd Paót jelentették. Li felkapta köpenye szélét, elébe sietett és megkérdezte:

– Asszonyom, mi hozott ide ily váratlanul?

Pao nevetett és így szólt:

– Talán éppen valami szépet álmodtál? Tudd meg, földre szállt egy tündér, a vagyon nem érdekli, de rajong az ügyes és gavalléros férfiakért. Éppen hozzád való!

Mikor ezt Li meghallotta, nagyot ugrott örömeiben és oly boldog volt, hogy szinte szárnya nőtt. Megragadta Pao kezét, meghajolt és

e szókkal mondott köszönetét:

– Életem végéig rabszolgád leszek.

Azután megkérdezte, hol lakik a lány, s hogy hívják, és Pao mindent elmondott:

– Huo herceg legkisebbik lányáról van szó. A neve Drágakő, s a herceg valósággal imádta. Anyja, Csingcső, a herceg legkedvesebb rabszolgája volt. Mikor a herceg meghalt, fiai anyja alacsony származása miatt nem akarták testvérükül fogadni a lányt. Kiadták hát a részét és kitesékelték a palotából. Nevét azóta Csengre változtatta, s az emberek nem tudják, hogy a herceg lánya. De a legszebb teremtes, akit valaha láttam – nincs hozzá fogható finom és bájos nő. Azonkívül zenében meg irodalomban is igen járatos. Tegnap megkért, keressek hozzá illő fiatalembert, s én téged említettem. Már hallott rólad és végtelenül boldog. A Sengje-negyedben laknak, az öreg Templom-soron, az első házban a kocsuiútnál. Már azt is elintéztam, hogy találkozhassatok. Menj el holnap délben a Templom-sor végére és keress egy Kvejcő nevű lányt. Az megmutatja majd neked a házat.

Mikor a házasságközvetítő elment, Li készülődni kezdett a nagy alkalomra. Szolgáját, Csiuhungot elküldte: kérjen kölcsön egy fekete mént meg aranyozott lószerszámot Sang nevű unokaöccsétől, aki a főváros katonai parancsnokának helyettese volt. Este kimosta ruháját, megfürdött és megborotválkozott. Éjjel nem jött álom a szemére boldogságában. Hajnalban feltette sapkáját s megnézte magát a tükörben, nehogy valamit is elvétsen. Délig valahogy ellődörögte az időt, akkor azután nyergeltetett és elvágtatott a Sengje-negyedbe. Ám mikor a mondott helyre ért, látta, hogy már várja egy szolgáló. A lány megkérdezte:

– Te vagy Li ifjú úr?

Li leszállt a lóról s szólt a lánynak, hogy kösse be az istállóba. Azután gyorsan bement a házba, elrekeszelve a kaput maga mögött.

A házasságközvetítő asszony jött szembe vele, már messziről mosolygott s így fogadta:

– Ki ront be hozzánk ajtóstul a házba?

Míg így tréfálkoztak, az asszony egy újabb kapun az udvarra vezette, ahol négy cseresznyefa volt, meg egy papagájkalitka az

északnyugati oldalon. Ahogy Li belépett, a papagáj rikoltozni kezdett:

– Jön valaki! Eresszétek le a függönyt.

A természeténél fogva szemérmes Li amúgy is habozott, hogy belépjen-e vagy se. Most, hogy a papagáj ráijesztett, földbe gyökerezett a lába. Ekkor Pao elébe vezette a lépcsőn a lány anyját. Az is üdvözölte s kérte, lépjen be és foglaljon helyet vele szemközt. Az asszony alig volt több negyven évesnél. Karcsú, vonzó külsejű, kedves modorú nő volt.

– Hallottuk, milyen jeles írástudó vagy – szólt Lihez – és most már azt is látom, milyen csinos fiatalembert tisztelhetek benned. Nem kétlem, hogy megfelelsz hírednek. Lányom nevelése, sajnos, hiányos, de mégis mindenki nagyon szereti. Éppen összeillenének. Pao asszony ajánlotta nekünk ezt a házasságot, s én szívesen hozzád adnám a lányomat.

– Ügyetlen fickó vagyok én – felelte Li – és nem érdemlem meg ezt a kitüntetést. Életem végéig a legnagyobb tisztességnek fogom tartani, ha vejedül fogadsz.

Ezután lakomára terítettek, és anyja áthívta Drágakőt is a keleti szobából. Li meghajolt s így köszöntötte a lányt. Mikor a lány belépett, Li úgy érezte, mintha rózsalugassá változnék a szoba, s amikor egymás szemébe néztek, szinte elkápráztatta a lány ragyogó szépsége. Drágakő az anyja mellé ült, az meg így szólt hozzá:

– Gyakran idézed ezeket a sorokat:

*Ha leng a függöny, szél jár a nádon,
Érzem: közel már öreg barátom...*

– Nos, itt a költemény szerzője. Oly gyakran olvasgatod könyveit; mit szólsz most hozzá magához, szemtől szembe?

Drágakő lehajtotta fejét és mosolyogva válaszolt:

– Nem felel meg várakozásomnak. Egy költőnek csinosabbnak kell lennie. Nem?

Ekkor Li felállt és többször meghajolt.

– Te megbecsülöd a tehetséget, én meg csodálom a szépséget. Kettőnkben a szépség meg a tehetség egyesülne.

Drágakő meg édesanyja egymásra néztek és mosolyogtak.

Több pohár bort felhörpintettek, azután Li felállt és megkérte a lányt: énekeljen. Drágakő előbb húzódozott, majd anyja unszolására csengő.hangon elénekelt egy bonyolult dallamot. Mire megelégették az italt, már estére járt, s a házasságközvetítő asszony nyugodni vitte Lit a ház nyugati szárnyába. Ott a szobák egy csendes udvarra nyíltak, az ablakokat dús függönyök takarták. Pao szólt a két szolgálónak, Kvejcönek és Vansának, segítsenek Linek lehúzni csizmáját meg övét. Majd Drágakő maga jelent meg. Kedves huncutsággal és bájos szemérmességgel vetette le ruháit. Azután leeresztették a függönyöket, leheveredtek a vánkosokra és örültek egymásnak, míg csak szívük be nem telt az örömmel. A fiatalember úgy érezte, mintha egy istennő feküdnék mellette.

De az éjszaka folyamán a lány egyszerre csak könnyekre fakadt s szemét a férfit szegezve, így szólt:

– Tudom én, hogy ilyen kurtizán nem lehet igazi társad. Csak szép arcomért szeretsz most, de attól tartok, ha szépségemet elveszítem, érzéseid is megváltoznak, s olyan leszek majd, mint a megszedett szőlőtőke vagy az ősszel elhajított legyező. Nem tehetek hát róla, ha boldogságom tetőpontján is szomorú vagyok.

Li meghatódva fonta karját a lány nyaka köré s kedveskedve így szólt:

– Életem álma beteljesedett. Esküszöm: kerüljön életembe, de soha el nem hagylak. Miért beszélsz hát így? Hol találok fehér selymet, hogy fogadásomat írásban is megerősítsem?

Drágakő letörölte könnyeit és beszólította szolgálóját, Jing-taot, hogy húzza fel a függönyt és tartsa a gyertyát. Maga pedig ecsetet és tintát adott Linek. Mármost Drágakő – amikor nem muzsikált – nagyon szeretett olvasni, s írókészségét, ecseteit és tintáját mind a palotából hozta még. Egy hímezett tokot vett elő, kihúzott belőle három láb feketével vonalazott fehér selymet és átadta Linek: írjon rá. A fiatalember nagyszerűen rögtönzött, ecsetje szinte szállt a selymen. Megesküdött a hegyekre meg a folyókra, a napra meg a holdra, hogy mindig hú marad. Szenvedélyes, megható szavakat írt s mikor befejezte, átadta fogadását Drágakőnek: tegye ékszeres dobozába.

Két éve éltek már boldogan, mint egy magasan szálló jégmadár-pár, éjjel és nappal együtt. A harmadik év tavaszán Li megint első

lett a vizsgán, s kinevezték Cseng megye főhivatalnokává. Az esztendő negyedik hónapjában – mielőtt útra kelt volna, hogy elfoglalja állomáshelyét és Lojangban meglátogassa szüleit – búcsúestét rendezett a fővárosban élő rokonai tiszteletére. Tavasz és nyár között járt éppen az idő. Mikor a lakoma befejeződött, és a vendégek távoztak, a fiatalembert és Drágakőt elfogta a bánat, hogy nemsokára válniuk kell.

– Az ilyen tehetséges és híres embert, mint le vagy, mindig sok nő imádja, mind szívesen hozzá menne feleségül – szólta a lány. – Meg öreg szüleidnek sincs menyük otthon, nincs, aki gondot viselne rájuk. Ha most elfoglalod hivatalodat, kötelességed lesz, hogy jó asszonyt is szerezz. Nekem tett fogadalmad nem kötelez semmire. De egy csekélységet szeretnék kérni: remélem, megfontolod. Mondhatom?

Li megdöbbenve válaszolt:

– Mivel bántottalak meg, hogy így beszélsz velem? Mondd hát, mire gondolsz, s én megígérem, kérj akármit

– Tizennyolc éves vagyok – szólta a lány – te meg csak huszonkettő. Nyolc év múlva éred el a harmincat, azt a kort, mikor a férfinak meg kell nősielnie. Szerelném ebbe a nyolc esztendőbe sűríteni minden szerelmemet és életem egész boldogságát. Aztán válassz magadnak feleséget valami jó családból, még nem lesz késő. Én meg visszavonulok a világból, hajamat rövidre vágatom és apáca leszek. Ez életem leghőbb vágya, nem kérek tőled semmi többet.

Zavarában és megindultságában Li nem tudta visszatartani könnyeit

– Esküszöm a fényes napra – mondta a lánynak – hű leszek hozzád, míg csak élek. Csupán az a gondolat aggaszt, hogy egyszer még rám unsz – ugyan mi más nyugtalaníthatna? Könyörgöm hát, bízzál bennem és légy nyugodt. A nyolcadik hónapban érkezem Huacsouba s azonnal érted küldök. Nemsokára ismét együtt leszünk.

Néhány nap múlva elbúcsúzott Drágakőtől s ment keletnek.

Megérkezett állomáshelyére s tíz nap múlva-engedélyt kért, hogy Lojangba mehessen és meglátogassa szüleit. De mielőtt hazaért volna, anyja már előkészítette házasságát egyik unokahúgával a Lu-

családból – meg is kötötték a szóbeli egyezséget. Látva anyja szigorát, Li habozott és végül nem mert ellene szegülni. Következésképpen végigcsinált minden szertartást és megegyezett az esküvő napjában. A menyasszony tekintélyes családból származott, szülei több mint egymillió jegypénzt követeltek leányukért és inkább felbontották volna az eljegyzést, mintsem hogy ezt az összeget idejében meg ne kapják. Li családja ellenben szegény volt, kölcsönt kellett hát szereznie, hogy a lakodalmat megtarthassák. Felhasználta ezt az alkalmat, meglátogatta néhány távoli barátját és ősztől nyárig a Huaj meg a Jangce folyók völgyében utazgatott. Tekintve, hogy- megszegte ígéretét és nem küldött Drágakőért a megbeszélte időben, nem is üzent neki, s abban reménykedett, hogy a lány idővel majd csak lemond róla. Barátait is arra kérte, né árulják el az igazságot.

Miután Li nem tért vissza a megbeszélte időben, Drágakő megpróbált utánajárni, hogy mi történhetett vele, de ellentmondó híreket szerzett. Megkérdezett számos szerencsemondót meg jóst is. Így tartott ez több mint egy esztendeig, végül a lány belebetegedett bánatába. Egyedül feküdt szobájában, s állapota mind rosszabbra fordult. Bár Linek semmi hírét se hallotta, szerelme nem ingott meg, s ajándékokkal próbálta rávenni barátait és ismerőseit, hogy érdeklődjenek Li után. Olyan állhatatosan kutatott, hogy hamarosan minden pénzét elköltötte s nemegyszer egyik vagy másik szolgáját kellett titokban a Nyugati Piacra küldenie, hogy ott egy vendéglős segítségével eladja valamelyik ruháját vagy apró csecsebecsét.

Egy nap éppen Vansát szalasztotta oda egy ametiszt hajtűvel. Vansa a vendéglőhöz vivő úton összetalálkozott egy öreg jáspisművessel, aki a fejedelmi udvarban dolgozott. Mikor ez meglátta az ékszer a lánynál, ráismert

– Ezt a hajtűt én csináltam – mondta. – Sok-sok évvel ezelőtt amikor Huo herceg legkisebbik lánya először tűzte kontyba a haját akkor csináltam én ezt a tűt a herceg parancsára. Tízezeret kaptam érte készpénzben. Így azután jól emlékszem rá. Hát te ki vagy? És hogy jutottál ehhez?

– Úrnőm a herceg lánya – szólt Vansa. – Szegénynek nagyon rosszul megy sora, férje elment Lojangba s elhagyta őt. Ő meg

belebetegedett bánatába s két év óta csak sorvadozik. Most ezt rám bízta, hogy adjam el. Szeretne az áráért valakit felfogadni, aki hírt hozna férjéről.

A jáspisműves könnyekre fakadt és így szólt:

– Nemesember gyermeke hogy juthat ilyen borzasztó sorsra?! Én már leéltem java életemet, de ennek a szerencsétlen hölgynek a története szívemet facsarja.

Azzal az öregember elvitte Vansát Jensien hercegnő házába. Mikor a hercegnő meghallotta Drágakő történetét, ugyancsak elszomorodott és hosszan sóhajtozott. Végül százhuszezer pénzt adott a lánynak a hajtúért.

A Lu-családból való lány, Li jegyese, meg a fővárosban élt. Mikor Li végre összeszedte az eskü vőhöz szükséges pénzt, visszatért Cseng megyébe, állomáshelyére, de az év végén újabb engedélyt kért, hogy a fővárosba mehessen és megházasodjék. Csendes helyen keresett szállást, hogy senki ne tudjon ottlétéről. Volt azonban egy ifjú diák, név szerint Cuj Jün-ming, Linek unokatestvére s jószívű ember. Valamikor együtt borozhatott Livel Drágakőnél s addig nevetgélt és beszélgetett a lánnyal, míg végül nagyon összebarátkoztak. Később, ha valami hírt kapott Liről, Cuj mindent őszintén elmondott Drágakőnek. A lány meg gyakran segítette pénzzel és ruhával, s Cuj érthető módon úgy érezte, hogy nagyon is sokkal adósa. Mikor Li megérkezett a fővárosba, Cuj ezt is megmondta Drágakőnek.

A lány nagyot sóhajtott és felháborodva így szólt:

– Hogy lehet ilyen hűtlen?

Mindegyre könyörgött barátainak, kérjék meg Lit, hogy menjen el hozzá. De Li tudta, hogy megszegte ígéretét, s hogy a lány halálán van. Sokkal jobban szégyellte hát magát, semhogy elébe mert volna állni. Inkább korán reggel elment hazulról és csak késő este tért vissza, hogy elkerülje a látogatókat. Drágakő éjjel-nappal sírt s enni-inni se tudott már, úgy epekedett utána. De Li nem ment el hozzá. S a haragba és a bánatba csak még jobban belebetegedett. Mikor az eset híre elterjedt a fővárosban, minden fiatal diák elérékenyült a lány szerelmén, és minden gavallér felháborodott Li szívtelenségén.

Jött azután a tavasz, a kirándulások ideje. Li egy nap kiment őt vagy hat barátjával a Cungcsing-templomhoz, megnézni a

bazsarózsa virágzását A nyugati sétányon lépegetve verselgettek. Li egyik jó barátja, a fővárosba való Vej Hszia-csing volt a társaság egyik tagja.

– Milyen szép a tavasz, mikor a virágok nyílnak – szólt Vej Lihez.
– De a te régi szeretőd magános szobájában babusgatja bánatát. Igazán kegyetlen vagy, hogy elhagytad. Valamire való férfi nem viselkedik így. Gondolkozz el ezen!

Míg Vej így panaszkodott és korholta üt, arra sétált egy ifjú gavallér. Sárga selyeminget viselt, kezében keresztíjat vitt, csinos és pompásan öltözött ifjú volt. Senki nem kísérte, csak egy rövidhajú, közép-ázsiai gyerek. Mögéjük érve meghallotta, miről beszélgetnek. Egyszer csak előrelépett, meghajolt Li előtt és így szólt:

– Te vagy az a Li? Családom keletről származik, s magával a királyi családdal is rokonságban vagyunk. Bár nekem nincs tehetségem az irodalomhoz, másokban annál többre becsülöm ezt a képességet. Régóta csodállak és szerettelek volna megismerni, s most íme szerencsém hozzásegített a találkozáshoz. Szerény otthonom közel van ide, s zenészeim bizonyára elszórakoztatnának. Van házamban nyolc vagy kilenc gyönyörű lány is, meg egy tucat jó lovam, kiválaszthatod bármelyiket. Remélem, megtisztelsz látogatásoddal.

Li és barátai örömmel fogadták a meghívást. Követték hát az ifjú gavallért, siettek, sorra maradtak el mögöttük az utcák, míg végül a Sengje-negyedbe értek, egyre közelebb Drágakő házához. Linek már nem is akaródzott tovább mennie, s valami ürüggyel bocsánatot kért, hogy visszafordul. De az idegen így szólt:

– Szerény hajlékom már csak egy kőhajítás ide. Ne hagyj itt minket!

Azzal megragadta Li lovának zabláját és maga után húzta a lovat. Egy perc se telt belé, és ott voltak a lány háza előtt. Li nagyon megijedt és még egyszer megpróbált visszafordulni, de az ifjú gavallér már szólt is szolgáinak, hogy segítsék le a lóról és vezessék be a házba. Azok betuszkolták a kapun, bezárták mögötte a reteszt s azután jelentették:

– Itt van Li ifjú úr!

Örvendező és meglepeti kiállások verték fel az egész házat

Drágakő előző éjjel azt álmodta, hogy egy sárga ruhás férfi odavezette Lit az ágya mellé, neki meg azt mondta: húzza le cipőjét. Amikor felébredt, elmondta álmát anyjának, majd így szólt:

– A cipő találkozást jelent. Azaz férj és feleség ismét egymásra talál. De cipőt lehúzni elválást jelent. Találkozni fonunk tehát, majd megint elválunk – ezúttal örökre. Álmomból ítélve ma újra látom Lit, azután meghalok.

Reggel megkérte anyját, fésülje meg szépen a haját. Anyja először azt gondolta, csak félrebeszél, és nem sokat törődött vele, de Drágakő ismételt sürgetésére végül hozzálátott. S éppen akkor készült el lánya hajával, amikor Li megérkezett.

Drágakő oly régen betegeskedett, hogy mások segítsége nélkül már meg se tudott fordulni ágyában. De amikor azt hallotta, hogy szerelme jött meg, egyszeriben felkelt, ruhát váltott s indult kifelé, mintha lélek szállt volna belé. Mikor Lit meglátta, haraggal nézett rá és szóra se méltatta. Oly gyenge volt, hogy alig állt lábán. Arcát félrefordította, majd akarata ellenére ismét ránézett Lire, míg végül valamennyien könnyekig meg nem hatódtak.

Egy-kettőre ennivalóval és borral rakott asztalokat hoztak kintről a házba. Mikor a jelenlevők álmélkodva kérdezték, honnan ez a lakoma, kiderült, hogy az ifjú gavallér rendelte. Megterítettek hát és leültek. Drágakő, bár hátat fordított Linek, lopva, hosszan rá-rápillantott.

Végül felemelte borospoharát, áldozatképpen a földre öntötte a bort és így szólt:

– Én vagyok a legszerencsétlenebb nő a világon, és te vagy a legszívtelenebb férfi. Szívem meghasad, fiatalon halok meg, nem tudok gondoskodni majd anyámról és örök búcsút kell mondanom selyemruháimnak meg a zenének, hogy a pokol kínjait szenvedjem. És ezt neked köszönhetem, uram! Élj hát boldogan! De halálom után bosszúálló lélekké változom s nem hagyok békét sem feleségeidnek, sem ágyasaidnak.

Kikkor bal kezével Li karjába kapaszkodott s földhöz vágta poharát. Majd többször felsikoltott és meghalt. Testét anyja Li térdére fektette és sürgette, hogy most szólítsa – de Li nem tudta életre keltetni.

Li gyászba öltözött és az egész halottvirrasztás alatt keservesen sírt. A temetés előtti éjszakán megjelent neki a lány, ravatalán, függőyei között, s ugyanolyan gyönyörű volt, mint életében. Gránátvörös szoknyát viselt, bíborszínű inget s piros meg zöld köpenyt. A függönyöknek támaszkodva eljátszadozott a cifra bojtokkal, ránézett Lire és így szólt:

– Mégiscsak szeretsz egy kicsit, ha virrasztasz fölöttem. Ez valamennyire megvigasztal itt, az árnyak országában.

Azzal eltűnt. Másnap Juszujüanban temették el, a főváros közelében. Li a sírnál is megsiratta, azután visszatért a városba s egy hónap múlva feleségül vette unokahúgát. De a történetek után nagyon rossz kedve volt.

Az év ötödik hónapjában Li feleségével együtt visszatért Cseng megyébe, állomáshelyére. Megérkezésük után úgy a tizedik napon felesége mellett aludt, amikor gyöngéd suttogás ütötte meg a fülét a függönyön kívülről. Odanézve egy felettébb csinos fiatalembert látott a függöny mögött rejtőzködni – az szölongatta feleségét. Izgalmában felpattant s többször is megkerülte a függönyt, hogy elfogja a tolakodót – de senkit se talált. Ez ugyancsak felkeltette gyanakvását, s nem hagyta békén az asszonyt, míg csak barátai meg nem győzték, hogy nincs oka gyanakvásra. Ekkor kissé megnyugodott De tíz nap múlva, ahogy hazaért, felesége éppen lantját pengette a pamlagon, amikor valaki egy rinocéosz szarvából faragott dobozkát hajított a szobába. A dobozt vésett minta díszítette, széle-hossza alig volt több egy hüvelyknél, és vékony selyem szerelemcsomóval volt átkötve. A doboz éppen az asszony ölébe hullt. Mikor Li kinyitotta, két szerelem-borsót talált benne, egy spanyol legyet meg más báj-idézőket. Dühében akkorát ordított, mint valami vadállat, kapta a lantot és azzal kezdte ütlegelni feleségét, hogy vallja be az igazat. De az asszony nem tudta tisztázni magát. Ettől kezdve gyakran megtörtént, hogy Li rettenetesen elverte s nagyon kegyetlenül bánt vele. Végül feljelentette a törvényszéken és elvált tőle.

Mikor az asszonytól elvált, kedves szolgálóira és rabszolgánőire kezdett gyanakodni, s többet meg is ölt féltékenységeiben. Egyszer Jangcsouban járva megvett egy híres kurtizánt, Jinget, ez tizenegyedik gyerek volt családjában. Egészen belebolondult ebbe a

bájos és szép nőbe. De mikor csak együtt voltak, mindig egy másik lányról mesélt neki; azt is úgy vásárolta meg egyszer, majd szigorúan megbüntette különféle bűneiért. Napról napra ilyen történeteket tált fel Jingnek, hogy megfélemlítse, s ne merjen kívülre más szeretőt tartani. Valahányszor elment hazulról, a lánynak ágyára kellett feküdnie, ő meg befedte egy fürdődézsával, s azt körös-körül lepecsételte. Mikor hazaért, gondosan megvizsgálta a dézsát, mielőtt a lányt kiengedte volna. Meg egy éles tört hordott magával s szolgálóinak folyvást azt mondogatta:

– Ez koszi acél. Remekül metszi a hűtlen nők torkát!

Ahány asszonya volt, hamarosan mindegyikre gyanakodni kezdett, s örökké féltékenykedett arra a két nőre is, akit később elvett feleségül.

Li Kung-co^{8}

A DÉLI TARTOMÁNY KORMÁNYZÓJA

Csun-ju Fen, aki Tungpingban született és híres gavallér volt a Jangce folyó vidékén, felettébb kedvelte az italt, hevesvérű ember volt, s ha egyszer nekibuzdult, nem sokat törődött az illendőséggel. Temérdek vagyont halmozott fel és sok lelkes fiatalembert vett pártfogásába. Tekintve, hogy bátor katona volt, kinevezték hadsegédnek a Huajnani Seregbe, de egyszer részeg fejével megsértette tábornokát, s elbocsátották. Ekkor bánatában ivásra adta fejét és naphosszat csak ivott.

Háza három mérföldnyire volt Jangcsoutól keletre. A ház déli oldalán hatalmas körisfa állt, vastag ágai, sűrű lombja egy egész hold földet árnyékba borított. A fa alatt iddogált Csun-ju naponta cimboráival, amennyi csak beléje fért. A Csen Juan-időszak tizedik évének (794) kilencedik havában Csun-ju megint berúgott. Két barátja hazacipelte, s keleti szobájában lefektették.

– Jobb fész, ha alszol egyet – mondták. – Mi addig megabrakoljuk a lovakat, azután meg lábat mosunk. De nem megyünk el, amíg jobban nem érzed magad.

Csun-ju letette sapkáját, a párnára hajtotta fejét, s mint aki alaposan becsípett, úgy feküdt ott félig álomban, félig ébren. Egyszer csak azt látta, hogy két bíborruhás futár lép eléje, letérdelnek és így szólnak:

– Őfelsége, Kőrisország királya küldött minket, szerény alattvalóit, hogy téged országába hívjon.

Csun-ju felkelt a pamlagról, felöltözött és ment a két futár után a kapuba, ahol négylovas zöld hintócska várt rájuk. Meg hét vagy nyolc szolga, akik besegítették a hintóba. Kifordultak a kapun, egyenest a körisfa irányába, és Csun-ju nagy ámulatára lehajtottak a fa tövében tátongó üregben. Csun-ju nem mert kérdezősködni. Az utal szegélyező vidék, a hegyek és folyók, fák és növények – minden más volt, mint az emberek világában. Megváltozott még az éghajlat is. Mikor megtettek vagy tíz mérföldet, egy város falai tűntek fel, s az

út megtelt kocsikkal és járókelőkkel. Fullajtárjai egyre kiáltoztak, hogy szabadon tartsák az utat, s a gyalogosok sietve tértek ki előlük. Egy soktornyú vörös kapu fölött ez állt arany belükkel: „Nagy-Kőrisország”. Ezen a kapun jutottak be a városba, a kapuőrök nagy igyekezettel mélyen meghajoltak előttük.

Ekkor egy lovas léptetett hozzájuk s így szólt:

– A hercegnő fenséges férje oly messziről jön, hogy őfelsége úgy rendelkezett: vezessük a Keleti Vendégházba, hadd pihenjen.

S mindjárt mutatta is az utat. Csun-ju előtt újabb kapu tárult ki. Leszállt a hintóról és belépett. Ritka gyümölcsfák virágoztak a függőkertekben, ragyogóra festett és finoman faragott oszlopsorokat és kioszkokat látott, egy nagy csarnokban pedig asztalok, pamlagok, párnák, mozdítható válaszfalak és gazdag lakoma várta készen a vendégeket. Csun-ju el volt bűvölve. Hamarosan jelentették, hogy megérkezett a főminiszter, és Csun-ju előrelépett a lépcső lábához, hogy tisztelettel fogadja. Bíborba öltözve jött a miniszter, kezében elefántcsont kormánypálca, s kölcsönösen hódolattal üdvözölték egymást. Mikor ez megtörtént, a miniszter így szólt:

– Noha országunk messze esik a tiédől, királyunk ide kéretett, mert nagyon szeretne házasság révén szövetséget kötni veled.

– Magamfajta közönséges ember hogy törhetne ily magasra? – válaszolta Csun-ju.

A miniszter kérte, kövesse őt a palotába. Vagy száz métert mentek s beléptek egy vörös kapun: lándzsák, hadiszekercék és alabárdok díszítették. Kétoldalt több száz tiszt állt vigyázban, utat nyitva Csun-junak, közöttük egy régi ivópajtása is, név szerint Csou. Csun-ju magában nagyon megörült, amikor Csout meglátta, de nem mert odamenni hozzá, hogy megszólítsa.

Ekkor a miniszter bevezette Csun-jut egy terembe, ahol glédában álltak a testőrök, ez mutatta, hogy az uralkodó színe előtt vannak. Csun-ju magas, tekintélyes alakot pillantott meg a trónon, fehér selyemköntösben és fényes vörös sapkában. Úgy megszállta a félelem, hogy rá se mert nézni, hanem csak meghajolt, amint kísérei kioktatták.

– Atyád kívánságára – szólt a király – ide kérettünk méltatlan királyságunkba, hogy feleségül ajánljuk neked második lányunkat.

Mikor Csun-ju továbbra sem emelte föl fejét és felelni se mert, a király így szólt hozzá:

– Kérlek, menj vissza a vendégházba és készülj fel a szertartásra!

A miniszter visszakísérte, s Csun-ju eközben ugyancsak elgondolkozott. Apja a határvidéken volt tábornok s a jelentések szerint eltűnt – tehát nem lehetetlen, hogy békét kötött a határmenti királyságokkal, és fia tényleg neki köszönheti ezt a meghívást. De továbbra is nagy zavarban volt és sehogy se tudott számot adni magának a történetekről.

Este nagy fény és pompa közepette mutatták be az eljegyzési ajándékokat: bárányokat, hattyúkat és selymet. Húros és bambuszhangszereken játszottak, lampionok és gyertyák fényénél lakomáztak, majd kocsi- és lóverseny következett. A jelenlevő lányok egy részét huajangi vagy csingsi nimfáknak szólították, a többieket a felső meg az alsó régiókból jött tündéreknek. Zöld főnix-fejdíszet viseltek, aranyfelhőre emlékeztető öltözetet, szemkápráztató aranyos csecsebecsékkel és drágakövekkel ékeskedtek, és mindenütt nagy kíséret járt nyomukban. Olyan elbűvölően és kedvesen csevegtek, oly bátran és szellemesen tréfálkoztak Csun-juval, hogy alig tudott nekik megfelelni.

– Tavasszal, a Tisztulás ünnepén,^[9] elmentem Lingcsö úrnőjével a Csancsö-kolostorba, hogy megnézzük, hogyan táncolja Jüjen a Brahma-táncot a Hindu Udvarban. Az udvar északi oldalán ültem a lányokkal a kőpadon, amikor te meg ifjú gavallér barátaid odaértetek és leszálltatok lovatokról, hogy a táncot lássátok. Odajöttél hozzánk, kötöttél és tréfálkoztál velünk. Talán még emlékszel rá, hogy Csiungjing meg jómagam rákötöttünk egy skarlát szalagot a bambuszpálcára. Majd a hetedik hónap tizenhatodik napján elmentem Sang Csen-cövel a Hsziaokan-kolostorba, hogy meghallgassuk Csöszuan szerzetest, aki az Avalokiteshvara Szutráról tartott előadást Két főnix-formájú aranyhajtút ajándékoztam neki, barátnőm meg egy rinocéroszszarv-dobozt. Te is ott voltál és kérted a szerzetest, engedje, hogy megnézhesd az ajándékokat. Mindet megcsodáltad és hosszan dicsérted a kézműves munkáját, majd hozzánk fordultál és így szóltál: „Ezek a bájos dolgok és gazdáik bizonyára nem is a földi világból valók!” Azután nevemet

kérdezted, s tudni akartad, hol lakom, de én nem árultam el. Te meg csak bámultál rám, mint aki tudja, hogy szerelme úgys reménytelen. Ugye, így volt?

Csun-ju az ismert dallal felelt:

*Mélyen a szívembe rejtem,
S ne hidd, hogy elfelejtem.*

A lányok pedig így beszéltek:

Ki hitte volna, hogy még rokonunk leszel?

Ekkor három nagyszerűen öltözött férfi jelent meg. Meghajoltak Csun-ju előtt, és úgy jelentették neki:

– Őfelsége parancsára jöttünk, hogy vőfélyeid legyünk.

Egyiküket Csun-ju nagyon ismerősnek találta.

– Nem a Fengjibe való Tien Cö-hua vagy? – kérdezte tőle.

Mikor a másik igennel felelt, Csun-ju hozzálépett, hogy kezét szorítson vele és elbeszélgessen a régi dolgokról. Amikor megkérdezte, hogy került oda, Tien így válaszolt:

– Utazgatásaim közben találkoztam Tuan úrral, a főminiszterrel, és ő pártfogásába vett

Csun-ju azt is megkérdezte, tudja-e, hogy Csou szintén ott tartózkodik.

– Csounak ugyancsak jól megy sora – felelte Tien. – Ő most a városparancsnok és igen befolyásos ember. Nem egy szívességet tett már nekem.

Vígan beszélgettek, míg végre jelentették, hogy a hercegnő férjét kéri az esküvőre. Miközben a három vőfély átadta neki kardját, lobogóit, köntöseit és fejdíszét és segített neki mindezt magára ölteni, Tien így szólt:

– Sohase hittem volna, hogy egy nap ilyen nagyszerű szertartáson veszek még részt tiszteletedre. Kérlek, ne feledkezz meg régi barátaidról!

A tündérszolgálok csapata valami különös zenébe kezdett; meghatóan és végtelenül szomorúan pengették a húrt, Csun-ju még soha nem hallott ehhez foghatót. Sok-sok inas tartotta a gyertyákat a mérföld hosszú út mentén, s az utat mindkét oldalt élénk színűre festett meg cifrán kifaragott arany és smaragdzöld díszfalak

szegélyezték. Csun-ju kihúzta magát hintójában, meglehetősen izgatott volt, Tien meg egyre tréfálkozott, hogy barátját valamiképpen megnyugtassa. Főnix-szárnyú hintákon jöttek a lányok is, akikkel előbb találkozott. Mikor megérkezett a Hsziu Ji-palota kapujába, a lányok szintén ott voltak már. Csun-jut felszólították, szálljon le a hintáról. Éppen olyan szertartáson kellett átesnie, mint az emberek világában szokásos, s végül félrevonták a díszfalakat és legyezőket, s ő megpillanthatta menyasszonyát, Arany Ág hercegnőjét- Talán tizenöt éves lehetett; bájos volt, mint egy istennő, és alaposan ismerte az esküvői szertartásokat.

A menyegző után Csun-ju meg a hercegnő szívből megszerették egymást, s Csun-ju hatalma és tekintélye napról napra nőtt. Díszfogatát és lakomáit csak a király díszfogata és lakomái múlták felül. Egy nap a király néhány más magasállású úrral együtt őt is magával vitte nyugatra testőrként, az Isteni Teknősbéka Hegyén rendezett vadászatra. A magasba nyúló csúcsokon, kiterjedt ingoványokban és buja erdőidben hemzsegett a rengeteg madár és vad. Nagy zsákmánnyal tértek haza a vadászok aznap este.

Egy nap Csun-ju így szólt a királyhoz:

– Esküvőm napján felséged említette, hogy atyám kívánságára küldött értem. Atyám valamikor a határon szolgált mint tábornok. Egy vesztett csata után azt jelentették, hogy eltűnt, s én tizennyolc éve nem kaptam róla hírt. Tekintve, hogy felséged ismeri tartózkodása helyét, nagyon szeretném meglátogatni.

– Atyád most is az északi határon szolgál – válaszolt a király gyorsan. – Állandó kapcsolatban vagyunk egymással. Jó volna, ha írnál neki. Arra semmi szükség, hogy odamenj.

Azzal parancsot adott, hogy a hercegnő készítsen ajándékokat Csun-ju apja számára, s néhány nap múlva már megjött a válasz is apja kezeírásával. Azt írta, nagyon vágyódik fia után, és akárcsak előző leveleiben, érdeklődött, vajon ez vagy az a rokona él-e még, s mi újság otthon, szülővárosában? Igen messze van tőlük, írta, s ezért bajosan tudott hírt adni magáról. Szomorú levél volt, csupa bánat. Végül azt üzenté Csun-junak, ne menjen el hozzá, de megígérte, hogy három év múlva találkoznak. Kezében a levéllel, Csun-ju nem tudott uralkodni magán és keserves sírásra fakadt.

Egy nap a hercegnő megkérdezte:

– Nem akarsz végre valami hivatali vállalni?
– Megszoktam a gondtalan életet – felelte Csun-ju. – Meg nem is értek a hivatali munkához.
– Csak vállald el az állást – mondta felesége – én majd segítek neked.

Szólt is a királynak, s az néhány nap múlva hívatta Csun-jut:

– Déli hűbéres tartományomban valami baj van – mondotta – a kormányzót már fel is mentettem. Szívesen kipróbálnám képességeidet, hogy rendbe szedjem ott a dolgokat. Lányomat is magaddal vihetnéd.

Csun-ju beleegyezett, s a király parancsot adott az illetékeseknek: készítsék elő Csun-ju útimálháját. Arannyal, jászpissal, selyemmel, dobozokkal megrakott kocsik, egész szolgahad, valamint lovasok hosszú sora várt már rájuk, amikor Csun-ju meg a hercegnő elkészült az indulásra. Csun-ju egész ifjúságát mulatozással töltötte és még csak nem is álmodott arról, hogy valaha hivatalnok lesz belőle, most hát nagyon boldog volt.

A következő feliratot küldte a királyhoz: „Mint katonacsatlád sarja, soha nem tanultam a kormányzás művészetét. Most, hogy ilyen fontos megbízást kaptam, félek, nemcsak magamra hozok majd szégyent, hanem még az udvar tekintélyét is aláásom. Ezért közel s távolban érdeklődtem bölcs és tehetséges emberek felől, akik segítségemre lehetnének. Tudomásomra jutott, hogy a Jingcsaunból való Csou városparancsnok hű és derék tisztviselő, a törvény szigorú őre, kitűnő miniszter válnék belőle. Itt van azután Tien Cö-hua, Fengjiből való nemes, értelmes és körültekintő férfiú, igen járatos a kormányzás szabályaiban. Tíz éve ismerem mindkettőjüket. Ismerem tehetségüket és megbízom bennük. Kérem tehát, hogy Csou tétessék meg tartományom főtanácsadójának, Tien pedig pénzügyminiszterének. Ebben az esetben nem kétlem, hogy kormányom jól fog működni s biztosíthatja a törvények tiszteletét.”

A király a két férfiút kinevezte a mondott tisztségre.

Indulásuk előestéjén a király meg a királyné a fővárostól délre búcsúlakomát rendezett.

– Déli tartományom jókora terület – mondta a király. – Földje gazdag, s lakossága jómódú. Légy kegyes uruk és parancsolójuk.

Remélem, Csou és Tien segítségével minden rendben lesz, és megfelelsz várakozásunknak.

A királynő ugyanakkor így szólt a hercegnőhöz:

– Férjed heves természetű, inni is szeret és igen fiatal még. De az asszony legyen mindig szelíd és engedelmes. Bízom benne, hogy gondot viselsz rá. Bár nem lesztek nagyon messze tőlünk, ezentúl mégse láthatlak minden reggel és minden este, s bizony nehezemre esik könnyeimet visszatartani most, hogy itthagysz bennünket

Ekkor Csun-ju meg a hercegnő meghajoltak, beszálltak hintójukba s indultak dél felé. Egész úton vígan beszélgettek s néhány nap múlva megérkeztek rendeltetési helyükre.

A tartomány hivatalnokai, a szerzetesek meg a papok, a vének, zenészek, szolgák és testőrök mind megjelentek fogadásukra. Az utcákon tolongott a nép, s több mérföldnyire elhangzott a dobok meg a harangok szava. Csun-ju belépett a nagy városkapun, s ügyesen elrendezett tornyok és tornácok tűntek szemébe. A kapu fölé ezt írták aranybetűkkel: „A Déli Hűbéres Tartomány”. Szemközt vörös ablakokat látott, meg egy hatalmas kaput, innen szép kilátás nyílt a távolba.

Megérkezése után tanulmányozni kezdte a helyi viszonyokat és segített mindenkin, aki csak beteg volt vagy szűkölködött. A kormányzást Csoura meg Tienre bízta, s ők kitűnően intézték a tartomány ügyeit. Húsz évig maradt ott kormányzó, s a nép jótéteményeiért dicséretét zengte, erényeit feliratokon magasztalta és templomokat emelt tiszteletére. Mindezért a király még nagyobb tisztességben részesítette: birtokokat és címeket adományozott neki s az állami főtanácsadó rangjára emelte. Csou és Tien szintén a közismert és kiváló hivatalnokok sorába emelkedtek. Őket is több ízben előléptették. Csun-junak öt fia meg két lánya volt. Fiai a nemesség számára fenntartott magas állásokba jutottak, lányai pedig a királyi családba mentek férjhez. Csun-ju híre és dicsősége páratlan volt.

Egyszer aztán Szantálföld Királysága rátámadt a tartományra, s a király megparancsolta, hogy Csun-ju toborozzon védősereget. Csun-ju kinevezte Csout harmincezer ember parancsnokává, hogy állítsa meg a betolakodókat a Jáspis Torony Városánál. De Csou

elbizakodottságában és vakmerőségében lebecsülte az ellenség erejét. Seregét szétverték, s ő fegyverét elhanyagolva, egymaga futott vissza éjnek idején a tartomány fővárosába. A támadók ezalatt zsákmányul ejtették a sereg élelem- és fegyverkészletét s visszavonultak. Csun-ju letartóztatta Csout és megbüntetését kérte – a király azonban mindkettőjüknek megkegyelmezett.

Csounak még abban a hónapban kelés támadt a hátán s meghalt. Tíz nap múlva meghalt a hercegnő is valami betegségben, és meghallgatták Csun-ju kérését, hogy tartományát elhagyva, a gyászokosi kíséretében maga is visszatérhessen a fővárosba. Tien pénzügyminisztert nevezték ki helyetteséül. A bánattól roskadozva kísérte Csun-ju a koporsót. Sokan sírtak az út mentén, tisztelt és egyszerű emberek adták meg a végtisztességet, és gyakran egész tömeg állta el a kocsi útját. Mikor megérkeztek Kőrisországba, a király meg a királyné gyászruhában és sírva várták már a főváros határában. A hercegnőnek halála után a Sun Ji (Engedelmes és Kecses) címet adományozták. Gondoskodtak díszkíséretről, baldachinokról és zenészekről, s a hercegnőt a várostól mintegy három mérföldnyire keletre temették el, a Kígyózó Sárkány Hegyén. Még abban a hónapban megérkezett Csou fia, Jung-liszin is, apja koporsójával.

Jóllehet Csun-ju számos évet töltött egy hűbéres tartományban az országhatáron túl, sikerült jó viszonyban maradnia a nemesekkel és az udvar befolyásos tisztviselőivel. A fővárosba való visszatérése után is közvetlen maradt mindenkire, s annyi barátot és hűbérest gyűjtött maga köré, hatalma oly rohamosan nőtt, hogy már a király is gyanakodni kezdett rá. Ekkor egyes polgárok jelentették a királynak, hogy titokzatos előjelekből arra következtetnek: nagy katasztrófa fenyegeti az országot, a főváros elpusztul, s az ősi templomokat lefoglalják rombolni. S mindezt egy idegen származású férfi idézi elő, aki közel áll a királyi családhoz. Némi tanakodás után a miniszterek megállapították, hogy Csun-ju fényűző és nagyravágyó életmódja valóban veszélyes. Következésképpen a király megfosztotta őt kíséretétől, megtiltotta neki, hogy hű embereivel bármi közös dologba fogjon és megparancsolta, éljen visszavonultan.

Csun-ju úgy érezte: annyi éven át jó kormányzója volt tartományának, s most mégis megrágalmazták – nagyon

elkedvetlenedett. Mikor ezt a király észrevette, így szólt hozzá:

– Vejem voltál több mint húsz esztendeig. Sajnos, lányom fiatalon meghalt és nem maradt veled öreg éveidre. Ez bizony nagy szerencsétlenség.

Ekkor a királyné maga vette gondjába Csun-ju gyermekeit, a király meg azt mondta:

– Bizony jó ideje már, hogy elhagytad hazádat. Jól tennéd, ha visszatérnél egy időre és meglátogatnád rokonaidat. Gyermekeidet hagyd itt és ne aggódj miattuk. Három év múlva visszahozunk.

– Hát nem itt az én hazám? – kérdezte Csun-ju. – Ugyan hová mehetnék vissza, milyen hazába?

– Az emberek világából jöttél ide – felelt a király nevetve. – Hazád nem itt van.

Csun-ju eleinte úgy érezte, mintha álmodnék, azután eszébe jutott, hogy is került oda, s könnyeket ontva kért engedélyt, hogy hazatérhessen. A király megparancsolta szolgálóinak, hogy kísérjék el, Csun-ju pedig meghajolt és távozott.

Megint a két bíborruhás futár kísérte ki a kapun. Ott azonban meghökkent, mert csak egy kopott hintó várt rá, de se szolgák, se kísérők, akik vele tartottak volna. Azért mégis felszállt a hintóba, s néhány mérföld után a város eltűnt mögöttük. Ugyanazon az úton haladtak, amelyen jött valamikor. A hegyek, folyók és mezők mit se változtak, csak a két futár volt olyan ágrólszakadt, hogy Csun-ju úgy érezte, megcsalták. Megkérdezte tőlük, mikor érnek Jangcsouba, de azok csak dúdoltak és nem sokat törődtek vele. Miután többször megismételte kérdését, végül is csak ezt a választ kapta:

– Mindjárt.

Egyszer csak kijutottak az üregből, s Csun-ju előtt ott állt szülőfaluja, mit se változva. Elfogta a szomorúság, és nem tudta visszatartani könnyeit. A két futár lesegítette a hintóról és bevezette házába, föl a lépcsőkön. Majd ott látta feküdni magát a keleti szobában, s ettől úgy megijedt, hogy nem mert beljebb lépni. Ekkor a két futár többször is hangosan rászólt, s ő – felébredt.

Látta, hogy szolgálai éppen az udvart söprik. Két vendége most is lábát mosta a pamlag mellett, s a lenyugvó nap se tűnt még el a nyugati fal mögött. Félig kiivott pohara is ugyanúgy állt a keleti ablakban. Ő meg egy egész emberöltőt élt át álmában!

Megindultságában nem tudta visszafojtani sóhajtásait. Mikor pedig odaszólitotta barátait és mindent elmondott nekik, azok is nagyon elámultak. Azonnal kimentek, hogy megkeressék a kőrisfa alatt az üreget, s Csun-ju a lyukra mulatva így szólt:

– Nos, itt mentem le álmomban.

Barátai véleménye szerint ez csak valami rókatündérnek vagy a fa szellemének műve lehetett. Odaparancsolta hát szolgáit, hozzanak baltát s vágják keresztül a fa törzsét és ágait, hadd lássák, hol végződik az üreg. Mintegy tíz láb volt a hossza s egy odúban végződött. Az odúba beszűrődtek a nap sugarai: elég nagy volt, akár egy pamlag is elfért volna benne. Földkupacok sorakoztak odabenn, várfalakat, tornácokat és termeket formázva, s hangyák raja nyüzsgött közöttük.

Volt a hangyabolyban egy kicsinyke piros torony is, ezen két hatalmas hangya terpeszkedett: hosszuk három hüvelyk, a szárnyuk fehér, a fejük vörös. Köröttek más nagy hangyák sűrögtek, míg a kisebbek közelükbe se mertek menni. A két hatalmas hangya volt a király meg a királyné, s itt volt Kőrisország fővárosa.

Feltártak azután egy másik üreget is: a fa déli ágában húzódott, lehetett a hossza jó negyven láb. Ebben az alagútban egy másik hangyabolyra találtak, csupa kis torony volt benne és telisde-tele hangyával. Ez volt a déli hűbéres tartomány, Csun-ju birodalma. Egy másik hosszú és furán kanyargó alagút nyugatnak húzódott vagy húsz lábnyira. Ebben egy teknősbéka rothadó páncéljára bukkantak, akkora volt, mint egy véka, s egészen elázott már az esőben, és benőtte a buja fű. Ez volt az Isteni Teknősbéka Hegye, ahol Csun-ju vadászott. Találtak azután még egy alagutat, több mint tíz lábnyira nyúlt kelet felé, ahol a fa bütykös gyökerei sárkányra emlékeztető alakban fonódtak össze. Itt volt egy kicsi, körülbelül egy láb magas földhalom – Csun-ju feleségének, a hercegnőnek sírja.

Csun-ju nagyon megrendült, ahogy vissza-visszagondolt, mert ami csak elébük tárult, minden egybevágott álmával. Nem is engedte, hogy barátai szétverjék a hangyabolyokat, s befedette az alagutakat úgy, ahogy voltak. Éjszaka azonban hirtelen vihar kerekedett, s reggelre, amikor ismét megvizsgálták az üregeket, a hangyák eltűntek. Valóra vált hát a jóslat, hogy Kőrisországot nagy katasztrófa éri, és fővárosa elpusztul. Ekkor eszébe jutott Csun-

junak a Szantálföldi Királyság támadása, és megkérte két barátját, járjanak utána már ennek is. Azok egy-kettőre kiderítették, hogy házától körülbelül hatszáz méternyire keletre régóta kiszáradt folyó medre húzódik, annak a partján hatalmas szantálfa nőtt, a sok kúszónövény úgy ellepte, hogy a nap sugara se hatolt át rajta. Aljában pedig pici lyukra bukkantak, amelyben hangyák nyüzsögtek. Ez lehetett a Szantálföldi Királyság.

Ha még a hangyák titokzatos világa is ilyen kifürkészhetetlen, ugyan mit tudhatunk akkor a hegyeken és erdőkben élő nagyobb állatok életéről?

Csun-ju barátai, Csou és Tien, mindketten Liuho megyében voltak ekkoriban, s Csun-ju már tizedik napja nem látta őket. Utánuk küldte hát egyik szolgáját, hogy lóhalálában hozzon hírt felőlük. Kiderült, hogy Csou valami betegségben váratlanul meghalt, Tien pedig ugyancsak ágyban fekvő beteg. Ekkor Csun-ju megértette, milyen hívságos volt egész álma, s hogy az emberek világában is minden hiábavalóság. Taoista lett hát és ettől kezdve tartózkodott a bortól meg az asszonytól. Három évvel később odahaza halt meg, negyvenhét éves korában, ahogy álmában megjövendölték.

A Csen Jüan-időszak tizenegyedik évében (794) történt, a nyolcadik hónapban, hogy Szucsouból Lojangba utaztomban megálltam Huajpuban s véletlenül összetalálkoztam Csun-juval. Kifaggattam őt a dologról, megnéztem a hangyabolyokat, s alaposan utánajártam az egész történetnek. Azt hiszem, egészen eredeti história, megírtam hát mindazok számára, akiket érdekelhet. Bár természetfölötti és rendkívüli dolgokkal foglalkozik, nagyratörő lelkek tanulhatnak belőle. Mert ne véljék jövendő olvasóim, hogy ez a történet nem több merő véletlenek sorozatánál – inkább óvja őket attól, hogy kevélykedjenek e világi hírnevükkel és rangjukkal.

Mert igaza van Li Csaonak, Huacsou egykori helyettes tábornokának:

*Bár híre-neve fönn csapong az égen,
S országok dőlnek egy szavára romba,
Végtére mind a hatalom s a pompa
Egy hangyaboly csupán a bölcs szemében.*

Po Hszing-csien^{10}

EGY LÉHA NŐCSKE TÖRTÉNETE

A Tien Pao-időszakban (742–756) Jingjang földesura volt Csangcsou kormányzója. Nevét és családnévét hadd hallgassam el. Rendkívül gazdag ember volt, igen tisztelte mindenki. Történetünk kezdetén ötvenéves, és egy közel húsz esztendőes fiú apja. Az értelmes gyerek különösen irodalmi tehetségével tűnt ki, kortársai valamennyien csodálattal beszéltek róla. Apja szívből szerette és igen sokat várt tőle. „Ő a mi családuk fürgelábú csikója” – szokta mondani. Mikor eljött az ideje, hogy a fiú letegye az államvizsgát, apja ellátta pompás ruhával meg fogattal az útra, és pénzzel is, hogy költekezhessen a fővárosban.

– Ilyen képességekkel mindjárt az első kísérletre sikert arathatsz a vizsgán – mondta a fiúnak. – De én kétévi költségeidet fedezem, még hozzá bőkezűen, hogy gond nélkül tanulhass.

Az ifjú ember is bízott magában; úgy gondolta, könnyű- szerrel leteszi a vizsgát

Elindult hát Csangcsouból és alig egy hónap múlva megérkezett a fővárosba. A Pucseng-negyedben bérelt házat. Egy nap a Nyugati Piacról hazafelé menet áthaladt a Pingkang-negyed keleti kapuján, hogy meglátogassa barátját, aki ennek a negyednek délnyugati részében élt. Mikor a Mingko útra ért, megpillantott egy házat, amelynek kapuja és udvara meglehetősen keskeny volt. De maga a ház nagynak tűnt, s a kapun betekintve több épület is látszott odabenn, sorban egymás mögött. A kettős ajtó fél szárnya tárva volt s egy lány álldogált az ajtóban, fiatal szolgálójával. Gyönyörű, elbűvölő lány volt, világgraszoló, ritka szépség.

Az ifjú akaratlanul is visszafogta lovát, amikor a lányt megpillantotta, s tétovázni kezdett, nem tudva onnan elszakadni. Szándékosan leejtette hát ostorát és várta, hogy szolgálja felemelje, de eközben egyre csak a lányt bámulta. Az meg, ami őt illeti, válasznak is beillő, csodáló pillantással viszonzta tekintetét. Végül az ifjú mégis tovább ment, nem merte megszólítani. De ettől kezdve

szinte megzavarodott, s titokban megkérte egyik fővárosi barátját, hogy tudja meg, ki az a lány.

– A ház egy Li nevű kurtizáné – jelentette barátja.

– Hogy lehetne enyém az a lány? – kérdezte az ifjú.

– Nagyon jó módban él – szolt a másik. – Gazdag és előkelő családokkal állt eddig kapcsolatban, s azok pazarul fizették. Legalább egymilliódba kerül, azon alul szóba sem áll veled.

– Egyetlen vágyam, hogy megkapjam – felelte a fiatalember. – Mit bánom én, ha egymilliómba kerül is.

Néhány nap múlva felvette legjobb ruháját és szolgák egész hadával vonult a lány házához. Mikor bekopogtatott a kapun, a fiatal szolgáló nyitott ajtót.

– Megmondhatnád, kinek a háza ez? – kérdezte az ifjú.

A szolgáló nem felelt, hanem visszaroht a házba, s kiabált, ahogy csak a torkán kifért:

– Itt van a fiatalember, aki a múltkor leejtette az ostorát!

Úrnője nyilvánvaló örömmel felelte:

– Maradjon itt. Tüstént megyek, csak átöltözöm és kicsinosítom magamat.

Az ifjú boldogan hallotta ezt s a szolgáló nyomában befelé igyekezett. Odabent a lány anyjával találkozott – egy hajlott hátú, ősz öregasszonnyal – s mélyen meghajolva így szolt hozzá:

– Úgy hallottam, van egy üres lakrészetek és szívesen kiadnátok. Igaz ez?

– Attól tartok, túlságosan piszkos és kicsi az ilyen úriembernek, mint te – szolt az asszony. – Ha tetszik, tiéd lehet, de én nem mernék bért kérni érte.

Azzal bevezette az ifjút a ragyogóan berendezett fogadószobába. Mikor benn voltak, megkérte, foglaljon helyet, mondván:

– Van egy lányom, nagyon fiatal még és tudatlan, de mindig boldog, ha látogató jön hozzánk, örülnék, ha megismernéd.

Azzal a lányáért kiáltott. A lánynak csillogó szeme volt, vakító fehér karja, s oly tökéletesen, kecsesen mozgott, hogy az ifjú zavarában felkelt helyéről és nem merte szemét a lányra emelni. Miután kölcsönösen üdvözölték egymást, az ifjú néhány megjegyzést tett az időjárásra, de közben arra gondolt, hogy ilyen szép lányt még soha nem látott

Majd ismét helyet foglaltak. Teát hoztak be és bort töltöttek. Makulátlanul tiszta volt minden edény. Az ifjú még ott ült akkor is, amikor körös-körül megszólaltak az esti dobok, s az öreg hölgy megkérdezte, messze lakik-e. Hazugsággal válaszolt:

– Több mérföldnyire a Jenping Kaputól.

Azt remélte, így majd ott marasztalják.

– Elhangzott már az esti dobszó – szólt az asszony. – Azonnal indulnod kell, ha nem akarsz véteni a törvény ellen.

– Olyan jól éreztem magamat – szólt az ifjú – észre se vettem, milyen későre jár. Lakásom jó messze van, s nincs a városban senki rokonom. Most mit tegyek?

– Ha nem tartod házunkat túl piszkosnak – szólt a lány – mi bajod származnék abból, ha itt töltened az éjszakát?

Néhányszor az öregasszonyra hunyorított, mire az is beleegyezett.

Ekkor az ifjú beszólította szolgálait s megparancsolta, hozzanak be két göngyöleg selymet. Ezt felajánlotta egy lakoma költségeire. De a lány kacagva félbeszakította:

– Hogyisne, most te vagy a mi vendégünk. Szívesen látunk ma este minden nyers és főtt ételre, ami csak akad szerény háztartásunkban. Te is megvendégelhetsz majd bennünket, de máskor.

Az ifjú megpróbálta visszautasítani a meghívást, de végül a lány kerekedett felül, s valamennyien átmentek a nyugati szobába. Káprázatos függönyöket, válaszfalakat, redőnyöket és pamlagokat látott ott, s fényűző dobozkákat, takarókat meg párnákat. Meggyújtották a gyertyákat és remek vacsorát szolgáltak fel.

Vacsora után az öreg hölgy visszavonult. Ekkor az ifjú meg a lány bizalmas beszélgetésbe elegyedett és kedvükre nevetgéltek-enelegtek egymással.

– Múltkor itt mentem el a házatok előtt – mesélte az ifjú – s te éppen kint álltál az ajtóban. Azóta nem tudtalak feledni. Ha lefeküdtem, hogy pihenjek, ha felkeltem, hogy egyek, mindig csak te jártál eszemben.

– Magam is így voltam veled – felelte a lány.

– Őszintén szólva nem is szállást keresni jöttem ide ma – szólt az ifjú – hanem abban a reményben, hogy életem vágya teljesül. De

nem tudhattam, milyen fogadtatásban lesz részem.

Még nem ért szava végére, mikor visszajött az öregasszony s megkérdezte, miről beszélgetnek. Hogy megmondták neki, elnevette magát és így szólt:

– A fiúk meg a lányok természetüknél fogva vonzódnak egymáshoz. S ha egyszer két szerető egyezsége lépett, a szülők már hiába vigyáznak. Csakhogy az én lányom alacsony származású; biztos vagy-e benne, hogy helyesen választottál, amikor megosztod vele ágyadat?

Az ifjú azonnal felállt, mélyen meghajolt és így szólt:

– Kérlek, tekints szolgádnak ezentúl.

Ettől kezdve az öreg hölgy vejéül fogadta. Sokáig iddogállak még együtt és végül elbúcsúztak. Másnap reggel az ifjú átvitette minden holmiját házukba és odaköltözött.

Hogy ott verte fel sátorfáját, barátai hírét se igen hallották azontúl. Színészekkel, táncosokkal s más hasonló népséggel járt csak együtt, durva játékokkal és céltalan lakomázással töltve idejét. Mikor azután minden pénze elfogyott, lovait meg szolgálit kezdte eladogatni. Nem telt belé egy év, s túladdott minden pénzén, lován, holmiján, valamint szolgálin is.

Ekkor az öreg hölgy hűvösebben kezdett bánni vele, de a lány mintha jobban szerette volna, mint valaha. Egy nap így szólt hozzá:

– Együtt élünk már egy esztendeje, de még nem estem teherbe. Azt mondják, a Bambusz Liget szelleme oly biztosan meghallgat minden kérést, ahogy a visszhang felel kiáltásunkra. Menjünk hát el templomához és vigyünk áldozatot neki.

Az ifjú mit se gyanítva, boldogan beleegyezett. Zálogba csapta kabátját, hogy bort meg áldozati húst vehessen, azután elment a lánnyal a templomhoz, s együtt könyörögtek a szellemnek. Két éjszakát töltöttek ott s harmadnap indultak haza, az ifjú egy számaron ügetett a lány hintaja mögött. Mikor a Hszüanjang-negyed északi kapujához értek, a lány hátrafordult és így szólt:

– Nagynéném itt lakik az egyik szomszéd utcában keletre. Mit szólnál hozzá, ha kicsit megpihennénk nála?

Az ifjú teljesítette kérését, s nem tettek száz lépést se, mikor egy tágas felhajtóhoz érve szolgáljuk megállította a hintót és így szólt:

– Megérkeztünk!

Az ifjú leszállt szamaráról s egy szolgálival találta magát szemközt, akit a házból küldtek, hogy megtudakolja, ki jött. Amikor közölték vele, hogy Li asszony érkezett meg, a szolga bement és bejelentette a vendéget.

Hamarosan egy negyven év körüli nő tűnt elő a házból, üdvözölte és megkérdezte:

– Hol az unokahúgom?

Amint a lány kiszállt a kocsiból, nénje őt is üdvözölte, majd így szólt:

– Miért nem jártál nálunk már oly régen?

Összekacsintottak és elkacagták magukat Ekkor a lány bemutatta nénjének az ifjút, majd mindhárman bementek egy oldalsó kertbe a nyugati kapu mellett. Rengeteg bambusz és más fa alatt csendes tavacskák és nyári lakok körében állt ott egy pavilon.

– Ez a kert is a nénédé? – kérdezte az ifjú.

A lány ránevetett és nem felelt, hanem másról kezdett beszélni.

Jóízű teát meg süteményt szolgáltak fel, de szinte ugyanabban a szempillantásban bevágtatott a házba egy férfi fergánai lovon. Az állat merő verejték volt.

– Az öreg hölgy nagyon rosszul van – lihegte az ember. – Már-már eszméletét veszti. Jól tennéd, ha hazasietnél.

– Nagyon aggódom – szólt nénjéhez a lány. – Hadd vigyem a lovat, hazavágtatnék rajta. Majd azután visszaküldöm, s te meg a férjem utánam jöhetnek.

Az ifjú szeretett volna vele tartani, de a néni odasúgott valamit szolgálójának s megparancsolta, hogy tartóztassák fel a kapuban.

– Nővérem bizonyára meg is halt már azóta – szólt a néni. – Mi itt megbeszélhetnénk addig a temetést. Mit érsz vele, ha most lélekszakadva utána futsz?

Az ifjú tehát maradt s megbeszélte a nénivel a temetést és a gyászszertartást. Már későre járt, de a lovat csak nem hozták vissza.

– Nem tudom, mi történhetett – szólt a néni. – Jól tennéd, ha hazasietnél megnézni. Később majd én is utánad megyek.

Az ifjú tehát elindult. Mikor odaért a házhoz, a kaput erősen zárva és lepecsételve találta. Megdöbbenésében a szomszédoknál kezdett kérdezősködni.

– Li asszony csak bérelte ezt a házat – közölték vele – s mikor a bérlet lejárt, gazdája visszavette az épületet, ő meg elköltözött. Ennek éppen két napja.

De mikor a lány új címe után érdeklődött, senki se tudta neki megmondani. Rohant volna vissza a Hszüanjang-negyedbe, hogy a néninél tudakozódjék, de már sokkal későbbre járt, mint hogy odaérhetett volna. Zálogba csapta hát néhány ruhadarabját, hogy vacsorát meg fekvőhelyet szerezzen. Mérgében persze aludni sem tudott és sötétedéstől hajnalig egy pillanatra sem hunyta le a szemét. Korán reggel azután odaügetett szamarán a nagynéni házához, de hasztalan zörgetett oly hosszan, hogy azalatt akár jól is lakhat az ember, nem válaszolt neki senki. Mikor végül néhányszor torkaszakadtából bekiáltott, egy inas közeledett lassan az ajtóhoz. Az ifjú azonnal megkérdezte, otthon van-e a néni?

– Nem lakik itt – felelte az inas.

– De tegnap este itt volt – vitatkozott az ifjú – miért akarsz becsapni?

Azután megkérdezte, hát akkor kié a ház?

– Ez Cuj kegyelmes úr palotája. Tegnap valaki kibérelte azt az udvart, hogy messziről érkező unokahúgát itt fogadhassa, de még az éjszaka beállta előtt tovább utaztak.

Az ifjú majd eszét vesztette rémületében; már azt se tudta, mitévő legyen. Visszament hát egykori szállására a Pucseng-negyedbe. Házigazdája megsajnálta és étellel kínálta, de kétségbeesésében enni se tudott, s harmadnapra súlyosan megbetegedett. A következő két hét alatt úgy legyengült, hogy házigazdája már azt hitte, nem éli túl. Elvitte hát a temetkezési vállalkozókhoz. Ahogy ott feküdt a piacon halálraváltan, a temetkezési vállalkozók mind megszánták s addig ápolgatták, míg annyira megerősödött, hogy botra támaszkodva fel tudott kelni.

Ekkor a temetkezési vállalkozók felfogadták napi bérért; a ravatalok kárpitját segített tartani s ezzel megkeresett annyit, amennyiből valahogy eltengődött. Néhány hónap alatt lassan megerősödött, de valahányszor megütötte fülét a halottsiratók éneke, elfacsarodott a szíve, hogy nem cserélhet helyet a halottal; nem is tudta visszatartani könnyeit: sírva fakadt és zokogott. Miután hazaért, megpróbálta elénekelni a sirató-dalokat. Értelmes ember

volt, hamarosan elsajátította a mesterséget, s ő lett a főváros legképzettebb siratója.

Akkoriban történetesen nagy vetélkedés volt a Keleti meg a Nyugati Piac temetkezési vállalkozói között. A Keleti Piac temetkezési vállalkozói pompás halottas kocsijaikról meg ravatalaikról voltak híresek, ebben a tekintetben senki sem állhatta velük a versenyt, de sirató-énekeik annál gyengébben bírták. Mikor tudomást szereztek hősünk képességeiről, a fő temetkezési vállalkozó húszezer pénzt ajánlott neki szolgálataiért, s a Keleti Piac hivatásos énekei titokban megtanították a legújabb dallamokra, és maguk is együtt daloltak vele, szépen, összhang szerint. Ez így ment titokban több héten át. Akkor a két fő temetkezési vállalkozó megegyezett, hogy a Tienmen úton bemutatót tartanak – hadd lássák, melyikük ügyesebb. A vesztes ötvenezer pénzt fizet a felszolgált frissítők költségére.

Ilyen értelmű egyezséget kötöttek hát írásban s tanúkkal is láttamoztatták annak rendje és módja szerint.

Több tízezer ember gyűlt össze, hogy végignézze a versengést. A városnegyed főnöke megneszelte, mi van készülőben, jelentette a rendőrfőnöknek. A rendőrfőnök jelentette a városi előljárásának. Hamarosan ott tolongott a főváros egész lakossága, s a házak jóformán elnéptelenedtek.

A bemutató hajnalban kezdődött. Egész reggel tartott a halottas kocsik, koporsók és mindenféle temetkezési felszerelés pompás felvonulása, de a Nyugati Piac temetkezési vállalkozói mindig alulmaradtak, s főnökük már nem tudta, hová legyen szégyenletében. Emelvényt épített hát a tér déli sarkában, majd előlépett egy nagyszakállú ember, kezében csengővel; több más férfi kísérte. Megrázta szakállát, felhúzta szemöldökét, összefonta karját és meghajolt. Azután felszállt az emelvényre s elénekelt a Fehér Ló-siratót, Mikor végére ért, tudományára büszkén körülnézett, mint akivel senki se veheti fel a versenyt. Tetszésnyilvánítás hallatszott mindenfelől, és a nagyszakállú biztosra vette, hogy ő korának legjobb siratóéneke, és senki nem főzheti le.

De a Keleti Piac fő temetkezési vállalkozója is épített egy emelvényt a tér északi sarkában, majd egy fekete sapkás

fiatalember lépett elő, hősünk, öt vagy hat más férfi kíséretében, kezében fehér tollbokrétával.

Megigazította ruháját, nyugodtan körülnézett, torkát köszörülte és szerényen énekelni kezdett. A Harmatos Fokhagyma-síratót énekelte, s hangja oly élesen és tisztán szállt, hogy az erdőben megreszkettek a fák. Még be se fejezte az első verset, máris mindenki szepegett, aki csak hallotta, és könnyeit próbálta valahogy elrejtetni.

Majd gúnyolni kezdték a Nyugati Piac fő temetkezési vállalkozóját, aki végül is szégyenletében lopva letette az elvesztett fogadási összeget s a tömeg nagy csodálkozására elkullogott.

A császár történetesen nemrégiben rendelte el, hogy a távoli tartományok kormányzói évenként egyszer gyűljenek össze nála tanácskozni a fővárosban. Ez volt az úgynevezett „Évi Számadás”. Így történt, hogy hősünk apja éppen a fővárosban tartózkodott, s levette díszruháját és hivatali jelvényeit, ő is kiszökött néhány rangjabelivel, megnézni a versengést. Volt velük egy öreg szolga is, a fiú nevelő dajkájának a férje. Ez kiejtéséről és tartásáról felismerte hősünket és szeretete volna üdvözölni, de nem merte.

Így hát ríva fakadt, és Jingjang földesura meglepődve kérdezte, miért sír.

– Uram – felelte a szolga – ez az éneklő fiatalember nagyon hasonlít elveszett fiadra.

– Fiamat rablók ölték meg, mert túl sok pénzt adtam neki – szólt Jingjang ura. – Ez nem lehet az én fiam.

Azzal maga is sírni kezdett s visszatért szállására. Az öreg szolga azonban elment, hogy sorra kérdezze valamennyi temetkezési vállalkozót:

– Ki volt az az énekes? Hol tanulta ezt a művészetet?

Mondták neki, hogy ennek meg ennek a fia, s mikor az ifjú nevét kérdezte, az is idegenül hangzott. Az öreg egészen belezavarodott; elhatározta hát, hogy mindenképp végére jár a dolognak. Mikor az ifjú meglátta, összerezszent és megpróbált elrejtőzni a tömegben. Az öreg azonban elkapta kabátja ujját és így szólt:

– Most már biztos, hogy te vagy.

Ekkor megölelték egymást és sírtak, s együtt fordultak vissza Jingjang urának szállására.

Apja azonban haragra lobbant és így fogadta:

– Viselkedésed szégyen az egész családra. És még a szemem elé merészelsz kerülni?

Így szólt és kivezette a házból s kivitte a Csucsang és Hszingjüan közti mezőre. Mezítelenre vetkőztette és lovaglós ostorával százszor is végigverte, míg végül az ifjú nem bírta tovább és összeesett. Ekkor apja otthagyta, abban a hiszemben, hogy meghalt.

Csak hogy az ifjú énekmestere megbízta néhány barátját, tartsák szemmel titokban, s azok most visszatérve elmondták a többieknek, mit láttak. Valamennyien nagyon megrendültek, s odaküldtek két férfit egy gyékényszőnyeggel, hogy temessék el az ifjút. Ám azok észrevették, hogy szíve még meleg. Feltámogatták, s ő hamarosan lélegzeni is kezdett. Hazavitték hát és egy nádcsövön keresztül folyékony étellel táplálták. Másnap reggelre magához tért, de még egy egész hónapig se kezét, se lábát nem tudta mozgatni. Mi több, a veréstől származó sebei elgennyesedtek, és olyan bűzt árasztott maga körül, hogy barátai se bírták tovább elviselni, s egy éjjel kitették az út szélére.

A járókelők megszánták s vetettek neki némi ételmaradékot, így hát nem halt éhen. Három hónap alatt annyira összeszedte magát, hogy botra támaszkodva már sántikálni tudott. Folt hátán folt vászonruhája tarkállott, mint a fürjecske farka; kezében törött csésze – így indult koldusútvára a város negyedein keresztül. Közben az ősztélbe fordult. Éjszakáit árnyékszékeken, meg odúban töltötte, nappal pedig a piaci bódék között tanyázott.

Erősen havazott egy nap, mikor az éhség meg a hideg kikergette az utcára. Keserves jajgatása mindenkinek szívéig hatott. De olyan sűrűn hullott a hó, hogy alig egy-két ház külső kapuját találta nyitva.

Mikor elért az Anji-negyed keleti kapujához, a fal mellett északra fordult és ment, míg csak a hetedik vagy nyolcadik házhoz nem ért. A kapu egyik szárnya tárva állt. Ebben a házban élt most Li, de persze az ifjú erről mit sem tudott.

Szakadatlanul jajgatva állt a kapuban. Hangja oly szánalmas volt már az éhségtől és sírástól, hogy alig lehetett elviselni. Mikor a lány meghallotta odabenn, így szólt szolgájához:

– Ez az én kedvesem! Megismerem a hangjáról.

Azzal futott ki a kapuba, s ott találta az ifjút, csontig lesóványodva, sebekből borítva, szinte már nem is volt emberi külseje.

– Igazán te lennél? – kiáltott fel a lány mélyen megrendülve. De az ifjút úgy elárasztotta a harag és az izgalom, hogy egy szó sem jött ki a torkán, csak bólintott. A lány az ifjú nyaka köré fonta karját, azután hímzett kabátkájába takarta és bevezette a ház nyugati szobájába, majd fojtogató sírással küszködve így szólt hozzá:

– Én vagyok az oka minden szerencsétlenségednek.

Ezekkel a szavakkal elájult. Nagy rémületen, futva jött az öregasszony a szomszéd szobából:

– Mi az? Mi történt?

Mikor a lány elmondta neki, tüstént különféle kifogásokkal állt elő:

– Tűnjön el innen egy-kettőre! – kiabálta. – Mi ütött beléd, hogy idehoztad?

De a lány elkomorodott és nem engedett:

– Nem! Ez az ember nemesi ház sarja. Valamikor gyönyörű hintókon járt és ragyogó ruhákat viselt. De miután hozzánk költözött, egy év alatt elveszítette mindenét. Akkor mi túladtunk rajta, csellel – úgy viselkedtünk, mint a vadállatok. Megnyomorítottuk egész életére, s utálatossá tettük embertársai előtt. Mert a szülői szeretetet a Mennyben oltják az emberbe, de az apja miattunk keményítette meg úgy a szívét, hogy meg akarta ölni s azután kitagadta; így jutott ilyen állapotra.

– Mindenki tudja az országban, hogy mindezt én hoztam rá. Az udvar tele van rokonaival. Ha egyszer a hatóságoknak eszükbe jut kivizsgálni ezt az ügyet, végünk van. S mert megcsaltuk a Mennyet és megsértettük az emberi törvényt, a szellemek se fognak mellénk állni. Miért bántsuk hát meg az isteneket, miért hozunk annyi bajt magunkra?

– Húsz éve vagyok a lányod, s majdnem ezer aranyat kerestem ezalatt. Te már elmúltál hatvan, s én szívesen adok neked annyit, amennyiből megélsz még húsz évig, ha ezzel megválthatom szabadságomat s valahol együtt élhetek ezzel az ifjúval. Nem megyünk messzire. Itt maradunk valahol elég közel, minden reggel és este eljőhetünk majd hozzád tiszteletünket tenni.

Az öregasszony látta, hogy a lány elszánta magát, tehát ráállt a dologra. Miután kifizette váltságdíját, még mindig maradt a lánynak több száz aranya. Azon mindenekelőtt néhány szobát bérelt pár házzal odébb, északra. Ott megfürdette az ifjút, átöltöztette, előbb forró kását adott neki, amit könnyű megemészteni, utóbb sajtot meg tejet

Néhány hétig ápolgatta, válogatott finomságokkal etette, ami csak terem szárazon és vízen. Fel is öltöztette a legcsinosabb sapkába, cipőkbe és harisnyákba, ami csak kapható. Néhány hónap múlva az ifjú erősödni kezdett, s az év végére egészsége úgy rendbe jött, mintha soha semmi baja se lett volna. Egy nap a lány így szólt hozzá:

– Erőd és bátorságod visszatért. Mit gondolsz, mennyit tudsz még abból, ami irodalmat tanultál egykor?

Az ifjú egy pillanatra elgondolkodott, majd azt felelte:

– Körülbelül egynegyedét.

Ekkor a lány előparancsolta hintáját, s az ifjú lóháton követte. Mikor odaértek a Zászlós Toronytól délre, az oldalsó kapu mellett levő könyvkereskedéshez, ahol a klasszikusok műveit árulták, a lány kiválogattatta vele mind a könyveket, amelyekre szüksége volt, mintegy száz aranyért. Azután kihordatta az egészet kocsiába és hazahajtatott. Ráparancsolt az ifjúra, tegyen félre minden más gondot s lásson neki szívvel-lélekkel tanulmányainak. Az ifjú hát estéről estére könyveit bújta, a lány meg ott ült mellette, és sohase mentek aludni éjfél előtt. Valahányszor a lány úgy látta, hogy a férfi elfáradt, azt ajánlotta neki, pihenésül írjon ódát vagy költeményt.

Két év alatt az ifjú teljesen elsajátította tudományát, elolvasott minden könyvet, ami csak fellelhető volt a királyságban.

– Most már jelentkezhetem a vizsgára – mondta.

De a lány így válaszolt neki:

– Még ne, inkább ismételd át az egészet alaposan, készülj fel minden eshetőségre!

Egy újabb év múltán így szólt hozzá a lány:

– Most már jelentkezhetsz.

Az ifjú mindjárt első alkalommal kitűnő eredménnyel tette le a vizsgát, egyszeriben megnőtt a becsülete a Szertartások Minisztériumában. Még idősebb emberek is nagy tisztelettel

emlegették dolgozatait, költeményeit és szerettek volna barátai közé tartozni. De a lány azt mondta:

– Várj még egy kicsit! Manapság aki csak leleszi az alsófokú vizsgát, azt gondolja, máris kiérdemelte a legmagasabb állást meg az országos hírnevet. De a te szomorú múltad nagy hátrány tanuló társaiddal szemben. Még élesebb fegyverekre van szükséged, hogy másodszorra megint győzedelmeskedhess. Akkor majd felveheted a versenyt a legjobb tanulókkal.

Az ifjú hát dolgozott, keményebben, mint valaha, s becsülete egyre nőtt. Éppen abban az esztendőben különleges vizsgát tartottak, hogy kiválogassák a birodalom minden részéből a legtehetségesebb tanulókat. Az ifjú éppen „A kormány bírálata és a császárnak nyújtandó tanácsok” kérdését kapta, s valamennyiük között ő felelt legjobb eredménnyel. Ekkor kinevezték Csengtuba a Hadsereg Felügyelőjének. Most már számos magasrangú állami tisztviselő volt a barátja.

Mielőtt elfoglalta volna hivatalát, a lány így szólt hozzá:

– Most, hogy visszaszerezted a hozzád illő helyet a társadalomban, már nem érzem, hogy bajba sodortalak. Engedj hát vissza, hadd gondoskodom az öregasszonyról, míg meg nem hal. Te pedig végy feleségül valami jó családból származó lányt, aki elnyerheti őseid tetszését. Csak valami haszontalan házassággal ne véts magad ellen. Vigyázz magadra! Most pedig el kell búcsúznom tőled.

Az ifjú könnyekben tört ki és így szólt:

– Ha itthagysz engem, nem marad más hátra, elvágom a torkom.

A lány azonban kitartott elhatározása mellett. Az ifjú egyre szenvedélyesebben igyekezett meggyőzni, végül is a lány így szólt hozzá:

– Jó, átmegyek veled a folyón, egészen Csienmenig. De onnan visszaküldesz.

Ebben meg is egyeztek.

Néhány hét alatt elértek Csienmenbe. Mielőtt tovább utaztak volna, megjelent egy hirdetmény, amelyből kitűnt, hogy az ifjú apját, aki addig Csangcsou kormányzója volt, fölrendelték a fővárosba s kinevezték Csengtu kormányzójává és Csienmen felügyelőjévé. Csengtu kormányzója tizenkét nap múlva meg is érkezett

Csienmenbe, s az ifjú elküldte neki névjegyét a postaállomásra, ahol megszállt. Jingjang ura sehogy sem akarta hinni, hogy valóban a fia lenne, bár a névjegyen rajta állt az ifjú apjának és nagyapjának neve is minden ranggal és címmel egyetemben. Érte küldött hát, földre borult megrendülésében és keservesen sírt.

– Újra fiammá fogadlak – mondta neki és megkérte, beszélje el egész történetét. Miután mindent végighallgatott, Jingjang ura elámult s csak azt kérdezte, hol a lány.

– Eljött velem egészen ideig – felelte az ifjú. – De most visszafordul.

– Arról szó se lehet – szólt az apja.

Másnap fiát magával vitte hintáján Csengtuba, de a lányt Csienmenben hagyta, miután megfelelő szállásról gondoskodott számára. Rákövetkező nap pedig utasításokat adott egy közvetítőnek az esküvő megrendezésére és a menyasszonyt fogadó hat szertartás előkészítésére. Így annak rendje és módja szerint összeházasodtak. A következő években a lány odaadó asszonynak bizonyult és kitűnő házvezetőnek, rokonai valamennyien nagyon szerették.

Néhány év múlva az ifjú szülei mindketten meghaltak, s ő gyászában olyan fiúi kegyeletet tanúsított, hogy gyászházikója tetején megjelent a mennyei tapló, s kerületében minden gabonaszár hármassal hajtott. A helybeli hatóságok jelentették ezt a császárnak, valamint tudatták arról is, hogy több tucat fehér fecske fészkelte be magát hősnünk eresze alá. A császár ettől annyira el volt ragadtatva, hogy azonnal magasabb rangra emelte az ifjút.

Mikor eltelt a hároméves gyász, fokozatosan különféle fontos állásokba léptették elő. Tíz év alatt több tartomány kormányzója volt. felesége pedig megkapta Csienkuo Úrnőjének címét. Négy fiuk született, mind magas hivatalokra jutottak, még a legügyetlenebb is Tajüan kormányzója lett. Mind a négyen kiváló családokból nősültek, rokonaik tehát valamennyien hatalmas és gazdag emberek voltak, és páratlanul jól ment soruk.

Milyen csodálatos, hogy egy léha nőcske olyan állhatatosságot tanúsít, amit a régi idők hősnői is ritkán múltak felül! Az embernek szinte eláll a lélegzete.

Nagybátyám Csincsou kormányzója volt, azután a Pénzügyminisztérium tisztviselője, majd az Országutak és Csatornák Felügyelője. Elődje mindhárom tisztségében ennek a történetnek hőse volt, s így nagybátyám ismerhette kalandjainak minden részletét. A Csen Jüan-időszakban (785–805) egy nap éppen azokról a nőkről beszélgettünk a Lungsiba való Li Kungcóval, akik kitűntek jellemük tisztaságával, s elmondtam neki C sienkuo Úrnőjének történetét. Feszült figyelemmel hallgatta végig, majd megkért, írjam le az egészet. Fogtam hát ecsetem, tintába mártottam, s feljegyeztem a történetet az utókor számára, legalább így, nagy vonalaiban. Történt pedig ez Ji Haj évének (795) nyolcadik hónapjában.

Hszüe Tiao^{11}

A PÁRATLAN VU-SUANG

A Csien Csung-időszakban (780–783) élt egy udvaronc: Liu Csen s annak unokaöccse, Vang Hszien-ke. Vang apja meghalt, ezért nevelkedett nagybátyja házában. Liunak volt egy lánya is, név szerint Vu-suang (a páratlan), néhány évvel fiatalabb Vangnál. A két gyermek együtt nőtt fel, s Liu felesége gyakran becenevein szólítottatta kis unokaöccsét is, annyira kedvelte. Néhány évig Liu maga is oly kedves volt özvegy nővéréhez és annak kisfiához, amennyire csak lehetett. Egy nap azonban Vang anyja megbetegedett s midőn halálos ágyán feküdi, így szólt Liuhoz:

– Nekem csak ez az egy fiam van, s tudod, mennyire szeretem. Sajnos, már nem érem meg a napot, amikor megnősül. Vu-suang szép lány, értelmes lány, s én nagyon megszerettem. Ne add hát feleségül idegen csalódba. A fiamat úgyis rád bízom. Ha beleegyezel házasságukba, boldogan halok meg.

– Ne gyötörd magad, meg fogsz gyógyulni – mondta Liu. – Ne törődj most semmi mással.

De a fiú anyja csakugyan meghalt, s Vang hazavitte koporsóját Hsziangjangba, ott temettette el.

Mikor eltelt a három gyászév, így szólt magában:

– Egyedül állok a világban. Itt az ideje, hogy megnősüljek és gyerekeim legyenek. Vu-suang már elég nagy, feleségül vehetem, és nagybátyám nem fogja visszavonni szavát, bár azóta főtisztviselő lett belőle.

Összecsomagolt hát és indult a fővárosba.

Liu azokban az években adóbiztos volt. Gyönyörű kastélyban lakott, ki-be jártak nála a magasrangú vendégek. Mikor Vang megérkezett, Liu a gyerekek lakrészében szállásolta el, tulajdon gyerekei között. Úgy fogadta, mint unokaöccsét, de a házasságról jó ideig szót se hallott a fiatalember. Vu-suangot is csak az ablakból láthatta egyszer. A lány gyönyörű volt, akár valami földreszállt istennő. Vang bolondul beleszeretett, de egyre jobban félt, hogy

bátyja nem fog beleegyezni házasságába. Mindenét eladta hát, amije volt, csak hogy összeszedjen néhány milliót. Ebből a pénzből pazar borralalókat osztogatott nagybátyja és nagynénje kíséretének meg szolgálknak, lakomákat és mulatságokat rendezett, míg csak szabad bejárást nem szerzett a ház belső udvarába. Unokatestvéreivel, akikkel együtt élt, mindig a legnagyobb tisztelettel bánt. Nagynénjének újdonságszámba menő és költséges születésnap ajándékokkal kedveskedett: faragott rinocérosz-szarvból meg jáspisból készült csecsebecsékekkel. Tizednapra azután egy öregasszonyt küldött nagynénjéhez, hogy kérje meg számára Vu-suang kezét.

– Hiszen én is éppen ezt szeretném – mondta az asszony. – De meg kell még beszélnünk férjemmel.

Néhány nap múlva azonban egy szolga a következőket jelentette Vangnak:

– Úrnőm beszélt gazdámval a házasságról. De gazdám viselkedéséből ítélve, valami baj van.

Vang valósággal kétségbeesett, mikor ezt meghallotta, s álló éjszaka le nem hunyta a szemét; félt, hogy nagybátyja vissza fogja utasítani. De továbbra is mindent megtett, hogy kedvében járjon.

Liu egy nap elment a palotába. Hajnalban lihegve és lélekszakadva vágatott haza. Alig tudta kinyögni:

– Zárjátok be a kaput! Zárjátok be a kaput!

Egyszeriben fenekestül felfordult az egész ház, s még csak elképzelni sem tudták, mi történhetett. Végre Liu elmondta:

– Csingjüanban fellázadtak a csapatok, s Jao Ling-jen betört katonáival a császári palota Hanjüan-csarnokába. Őfelsége elmenekült az északi kapun, s a miniszterek mind vele futottak. Magam hazajöttem, mert aggódom feleségemért és lányomért, szeretném még rendbe tenni dolgaimat. Azonnyomban hívjátok ide Hsien-két, most már neki kell gondoskodnia családomról, én meg hozzáadom Vu-suangot.

Vang ámulva hallgatta és alig bírta magával nagy boldogságában. Majd hálát rebegett nagybátyjának, aki már megrakta arannyal, ezüsttel és selyemmel húsz málháslovát és így szólt hozzá:

– Öltözz át, vidd ki ezt a málhát a Kajjüan Kapun és foglalj szobákat valami félreeső fogadóban. Én majd kerülő úton viszem

utánad nénédet meg Vu-suangot a Csöszia Kapu felé.

Vang mindent úgy tett, ahogy bátyja meghagyta. Napnyugtáig várt rájuk a városon kívül egy fogadóban, de nagybátyjáék nem érkeztek meg. A kapukat pedig már dél óta zárva tartották. Vang végül is belefáradt, hogy csak az utat bámulva várja nagybátyja családját, megnyergelte hát lovát s kezében fáklyával körüllovagolta a várost, míg a Csöszia Kapuhoz nem ért. Természetesen ez a kapu is zárva volt. A kapuban őrköt talált, némelyik ült, mások álldogáltak.

– Mi történt a városban? – kockáztatta meg a kérdést, leszállva lováról. – Nem járt erre senki?

– Csu Cö tábornagy elfoglalta a császári trónt – mondta az egyik őr. – Délután egy jól öltözött férfi próbált még távozni a városból ezen a kapun, négy vagy öt hölgy kíséretében, de a járókelők felismerték. Mondták, hogy ez Liu, az adóbiztos, s az ügyeletes tiszt nem merte kiengedni. Később, még délután, lovasok jöttek érte és letartóztatták, családját pedig a város északi részébe kísérték.

Vang egyszerre felzokogott s visszatért a fogadóba. Éjfél felé megnyitották a város kapuit, s a fáklyák nappali világosságot árasztottak. Karddal és más fegyverekkel hadonászó katonák özönlöttek kifelé nagy ordítózással. A városból elmenekült udvaroncokat keresték, hogy megöljék valamennyiüket. Vang minden poggyászát otthagya, elszaladt ijedtében.

Hazament szülővárosába, Hsziangjangba. Három év múlva hallotta, hogy a lázadást elfojtották, a fővárosban helyreállt a rend, s béke uralkodik az egész birodalomban. Ekkor megint fölment a fővárosba, hogy megtudja, mi történt nagybátyjával. Mikor a Déli Hszincsang-negyedbe érkezett, kantáron vezette lovát és éppen azon tűnődött, hová is menjen. Egyszer csak valaki nevéen szólította. Ahogy figyelmesen szem ügyre vette az illetőt, régi szolgáját ismerte fel benne, Szaj-hungot. Ez a Szaj-hung már Vang apját is szolgáltá valamikor, s mert hasznos ember volt, Liu ugyancsak megtartotta háztartásában. Vang megragadta a szolga kezét, s mindketten könnyekre fakadtak.

– Hogy van nagybátyám meg nagynéném? – kérdezte.

– A Hszinhua-negyedben laknak – mondta Szaj-hung.

Vangot elöntötte a boldogság.

– Akkor hát odamegyek.

– Én is szabad ember vagyok már – mondta Szaj-hung – másodmagammal lakom egy embernél, akinek saját házikója van. Selyemmel kereskedem, abból élek. Elég későre jár, jobban tennéd, ha ma éjszaka nálam aludnál. Reggel azután együtt indulhatunk útnak.

Szaj-hung tehát magával vitte Vangot lakására, ahol remek vacsorát kapott, bor is volt bőven. Késő este kapták a hírt: nagybátyját és nagynénjét kivégezték, mert a lázadók pártjára álltak, Vu-suangot pedig a császári udvarba vitték szolgálónak.

Vang hangosan sírt elkeseredésében, még a szomszédok is megsajnálták.

– Széles a világ – mondta Szaj-hungnak – de nekem nem maradt senkim. Mármost hová menjek?

Majd még azt is megkérdezte:

– Családom régi szolgái közül se maradt meg senki?

– Egyedül Vu-suang szolgája, Caj-ping – felelte Szaj-hung. – Ő Vang tábornok házában szolgál most, aki a császári testőrség kapitánya.

– Ha már Vu-suangot nem láthatom – sóhajtott Vang – hadd látom legalább a szolgáját s azután boldogan halok meg.

Meglátogatta tehát a tábornokot, aki barátja volt nagybátyjának. Elmondta neki elejétől végig hanyattatását és kijelentette, hogy kész a szolgát jó pénzért megváltani. A tábornok nagyon elérzékenyült és beleegyezett a dologba.

Ekkor Vang kibérelt egy házat s Szaj-hunggal meg Caj-pinggel odaköltözött.

Egy nap Szaj-hung így szólt hozzá:

– Ifjú gazdám! Felnőtt ember vagy már, itt az ideje, hogy hivatalt keress, ne ásítozzál itthon egész nap.

Vangot könnyű volt rábeszélni, s a tábornok segítségét kérte. Az meg beajánlotta Li városi tanácsosnak, s az utóbbinak sikerült kineveztetnie őt Fukingbe tanácsossá s egyidejűleg a csanglói postaállomás főnökévé.

Néhány hónap múlva tudomására jutott, hogy valami udvari tisztviselő útnak indult harminc szolgálóval, kitakarítani a császári

mauzóleumot. Tíz lefüggönyözött kocsiban utaznak s útközben megszállnak a csanglói postaállomáson.

– Úgy hallom – mondta Vang Szaj-hungnak – ezek mind jó családból való lányok. Vajon közöttük lesz-e Vu-suang? Utána tudnál-e járni ennek?

– Több ezer szolgáló él az udvarban – torkolta le Vangot Szaj-hung. – Miért lenne éppen Vu-suang a harminc között?

– Csak menj el – biztatta Vang – az ember soha nem tudhatja.

Szaj-hung tehát a postaállomás alkalmazottjának adta ki magát és teát kezdett forralni a szolgálók szobájának ajtaja előtt. Vang háromezer pénzt bízott rá, mondván:

– Maradj a tűz mellett. El ne mozdulj onnan. S ha meglátod a lányt, rögtön jelentsd!

A szolgálók mind a függönyön belül voltak, s Szaj-hung nem láthatta őket, csak a beszélgetésüket hallotta egész este. Mikor már jó későre járt, s minden elcsendesedett, Szaj-hung is elmosta edényeit, felszította a parazsat, de nem mert lefeküdni. Egyszer csak hallja, hogy valaki szólítja a függöny mögül:

– Szaj-hung! Szaj-hung! Honnan tudtad, hogy itt vagyok? Hogy van a vőlegényem?

Azután csak zokogást hallott.

– Ifjú gazdám most ennek a postaállomásnak a főnöke – mondta Szaj-hung. – Gondolta, hogy te is itt leszel ma, s azért küldött ide, hogy átadjam üdvözlétét.

– Most nem mondhatok többet – szólt a lány. – De holnap, mikor tovább utazunk, az északkeleti szobában hagyok egy levelet vőlegényemnek a bíbor-ágynemű alatt.

Azzal elment a függönytől. A következő pillanatban Szaj-hung nagy sürgést-forgást hallott belülről, meg kiáltozást: „Elájult!” Az ügyeletes tiszt szíverősítőért kiabált. Vu-suang ájult el odabent.

Szaj-hung rohant Vanghoz a hírral, az meg türelmetlenül egyre csak azt hajtogatta:

– Hogyan láthatnám meg Vu-suangot?

– A Vej hídját most javítják – mondta Szaj-hung. – Add ki magad ügyeletes tisztnek, s állj meg az út mellett, amerre a hintók elmennek. Ha Vu-suang fölismer, félrehúzza a függönyt, és te is megláthatod őt

Vang úgy is lett, ahogy Szaj-hung ajánlotta. Mikor a harmadik kocsi ment el mellette, valaki félrehúzta a függönyt, s Vang megpillantotta Vu-suangot. De egyszeriben elfogta a bánat meg az epekedés. Ezzel egy időben Szaj-hung megtalálta a levelet az ágynemű alatt öt címeres papírlapot rótt tele a lány írásával. Megírt Vangnak mindent ami csak történt vele, s leírta szomorú életét. Vang keserű könnyekkel öntözte a levelet, azt gondolta, soha többé nem látják egymást. Csakhogy a levél utóirata így szólt: „Úgy tudom, van egy jó embered Fuping megyében, Ku tisztartó, aki szívesen segít rajtad, akármi bajban vagy. Miért nem fordulsz hozzá?”

Vang felmentését kérte a postaállomáson betöltött hivatal alól s visszatért Fupingba, ahol tanácsos volt. Ku tisztartót nyaralójában kereste fel. Egy egész éven át gyakori látogatója maradt, megpróbált minden úton-módon kedvében járni, s rengeteg hímzett selymet és drága ékszert ajándékozott neki. De egész idő alatt egy árva szót sem szólt arról, mit akar tőle tulajdonképpen. S mikor hivatala lejárt, ott telepedett le a megyében.

Egy nap Ku látogatott el őhöz és így szólt:

– Én csak durva katonaember vagyok, s évről évre jobban öregszem. Nem tehetek hát sokat másokért, de te olyan kedves voltál hozzám – úgy érzem, számítasz rám valamiben. Én pedig tudom, mi a becsület, s barátságodat oly sokra tartom, hogy kerüljön akár életembe, meghálálom neked.

Vang könnyekre fakadt, meghajolt és mindent elmondott Kunak. Miután végighallgatta, Ku felnézett az égre és többször homlokára bökött:

– Ez bizony nehéz ügy – mondta. – Megpróbálok segíteni rajtad, de ne várj túl hamar eredményt.

Vang ismét meghajolt és így szólt:

– Ha csak életben látom még Vu-suangot, nem bánom, akármeddig kell is várnom erre.

Eltelt egy fél év, és nem történt semmi. Egy nap azután kopogtat valaki Vang ajtaján s átadja neki Ku alábbi levelét: „Követem visszatért a Mao-hegyről. Gyere át.” Vang azonnal odafutott, de Ku nem szólt semmit. Mikor Vang faggatni kezdte a követ felől, csak annyit mondott:

– Megöltem. Igyál egy csésze teát!

Majd éjfél felé megkérdezte tőle:

– Van-e otthon szolgád, aki ismeri Vu-suangot?

Vang azt mondta, hogy Caj-ping ismeri a lányt. Ku rögtön odahívatta Caj-pinget Gondosan szemügyre vette, majd megleégedetten bólintott és így szólt:

– Add nekem kölcsön Caj-pinget néhány napra. Egyébként hazamehetsz.

Néhány nap múlva híre járt, hogy egy magasrangú tisztviselő utazott át a megyén, és a császári palota valamelyik szolgáját halálra ítélték. Vang rosszat sejtve megkérte Szaj-hungot, járjon utána a dolognak, s kiderült, hogy a kivégzett lány valóban Vu-suang volt

Vang hangos sírásra fakadt

– Azt hittem – sóhajtozott – Ku majd segít, s most, íme, Vu-suang meghalt! Most mit csináljak?

Ömlöttek a könnyei, úgy zokogott, sehogy se tudta magát összeszedni.

Még ugyanazon az éjszakán, már éjfél után, Vang türelmetlen zörgetést hallott s mikor kinyitotta az ajtót, Ku állt ott egy hordággal.

– Ez Vu-suang – szólt Ku. – Színre halott, de szíve még ver. Holnapra magához tér; adj neki valami orvosságot. Csak tarts mindent titokban.

Vang bevitte a lányt s őrizte egész éjszaka. Hajnal felé a lány keze-lába melegedni kezdett, majd szemét is kinyitotta, de mikor Vangot megpillantotta, nagyot sikoltott és újra elájult. Vang gondosan ápolta, orvossággal is ellátta, s másnap éjszakára a lány magához tért

Ekkor Ku így szólt Vanghoz:

– Ma teljes mértékben megháláltam jószágodat. Tudtam, hogy a Mao-hegyen egy papnak különleges kábítószer van. Aki beveszi – mintha azonnal meghalna. Valójában azonban harmadnapra magához tér. Elküldtem hát hozzá egy emberemet és sikerült is szereznem egy pirulát Tegnap meghagytam Caj-pingnek, öltözzék császári küldöncnek s azzal a paranccsal adja át a pirulát Vu-suangnak, hogy meg kell ölnie magát, mert köze volt a lázadókhöz. Azután kimentem a temetőbe, mintha a lány rokona lennék s száz sing selyemért kiváltottam holttestét. Alaposan meg kellett fizetnem

mindenkit, akivel útközben találkoztam, nehogy leleplezzenek. Ne maradj hát itt tovább. A kapu előtt vár már tíz teherhordó, öt ló meg kétszáz sing selyem. Vidd el innen Vu-suangot, még pirkadat előtt, változtasd meg nevedet és tüntess el minden nyomot magad után. Nehogy bajba keveredj!

Vang és Vu-suang még napkelte előtt útnak indult. Átkeltek a hegyszorosokon, megérkeztek Csianglingbe s egy ideig ott maradtak. De hogy semmi aggasztó hírt nem hallottak a fővárosból, Vang hazavitte feleségét Hsziangjangba. Ott is maradtak életük végéig és sok gyerekük volt.

Sok viszontagságon esik át az ember életében, furcsa találkozásokon meg válásokon, de még nem hallottam ehhez a történethez fogható. Amint már nemegyszer mondtam, páratlan eset ez a történelemben. Vu-suang zűrzavaros időkben elvesztette szabadságát, de Vang hű maradt szerelméhez, s végül el is nyerte, hála Ku furcsa segítségének. S miután annyi nehézséget leküzdöttek, az ifjú pár végül elmenekülhetett és visszatérhetett otthonába, ahol ötven évet éltek boldogan, mint férj és feleség. Igazán emlékezetes történet!

Li Fu-jen^{12}

A TÉKOZLÓ FIATALEMBER ÉS A MÁGUS

Tu Cö-csun, aki az észalti Csou-dinasztia (557–581) uralmának végén és a Szu-j-dinasztia (581–617) uralkodásának kezdetén élt, könnyelmű fiatalember volt s nem sokat törődött birtokával. Dorbézolt, szerette az italt meg az olcsó örömeket s hamarosan elvesztegette minden vagyonát. Hiába keresett azután menedéket rokonainál, mind kidobták, mert dolgozni nem akart. Egy téli napon rongyosan és éhesen ácsorgott a Keleti Piac nyugati kapuja előtt. Későre járt és nem tudta, hová menjen. Úgy állt ott, mint a megtestesült nyomorúság, csak az eget bámulta és sóhajtozott.

Arra ment egy öregember, botjára támaszkodva, és megkérdezte :

– Miért sóhajtozol annyira?

Tu elpanaszolta neki, milyen szívtelenek a rokonai. Haragja arcára is kiült.

– Mennyi pénzre van szükséged? – kérdezte az öregember.

– Harminc- vagy negyvenezer már kihúzna a bajból – mondta Tu.

– Nem lesz az elég – mondta az öregember. – Gondold meg még egyszer.

– Százezer.

– Nem lesz az elég.

– Egymillió.

– Nem lesz az elég.

– Hárommillió.

– Annyi talán már megteszi – mondta az öregember. Pénzt húzott elő a kabátja ujjából és odaadta Tunak, mondván:

– Ennyit csak mára. Holnap délben megvárlak a Nyugati Piacon a Perzsa Fogadó előtt. Pontosan légy ott.

Tu másnap pontosan megjelent a mondott helyen és az öregember csakugyan átadott neki hárommilliót, azután otthagya,

még csak a nevét sem mondta meg.

Most, hogy pénze volt, Tu megint könnyelműsködni kezdett boldogságában, hogy vége a csavargó életnek. Remek lovakat vásárolt, ékes ruhákat, és újra maga köré gyűjtötte barátait. Együtt muzsikáltattak és együtt táncoltak a kurtizánok utcájában. Egyetlenegyszer sem jutott eszébe, hogy valamibe befektesse pénzét. Így azután néhány év alatt nyakára hágott az összegnek és el kellett adnia ékes ruháit, kocsijait meg lovait, hogy olcsóbbakat vegyen. Végül utolsó lovát is eladta és szamarat vásárolt, azután eladta a szamarat is és gyalog járt. Szegény volt újra, mint annak idején.

Megint nem tudta, mihez kezdjen és csak siránkozott sorsán a piac kapujában. Egyszerre ott termett az öregember, megragadta kezét és azt mondta neki:

– Mi a csoda! Hát már megint ilyen sorsra jutottál? Mondd meg csak, mennyire van szükséged, és én megsegítelek.

Tu felelni is szégyellt, s jöllehet az öreg váltig sürgette, ő csak vonakodott. Végül az öregember így szólt hozzá:

– Holnap délben gyere el oda, ahol múltkor találkoztunk.

Tu szégyenkezett ugyan, de mégiscsak elment és kapott megint tízmilliót. Amíg a pénzt át nem vette, erősen fogadkozott: új lapot kezd életében és olyan foglalkozás után néz, hogy túltesz a régi idők híres gazdagjain is. Csakhogy alig érezte markában a pénzt, egyszeriben elfeledkezett nagy elhatározásairól és éppúgy hajhászta az élvezeteket, mint azelőtt. Három vagy négy év múlva szegényebb volt, mint valaha. Egy szép napon azután megint találkozott a piacon az öregemberrel. Tu szégyenében elfedte az arcát és sarkon fordult, hogy odább álljon, de az öregember elkapta a kabátját, megállította és így szólt hozzá:

– Be rosszul intézed a dolgaidat!

Azzal megint adott neki harmincmilliót, mondván:

– Ha ezzel se jössz rendbe, nem lehet rajtad segíteni.

„Korhely voltam és nyakára hágtam minden vagyonomnak – gondolta magában Tu. – És a rokonaim soha nem segítettek rajtam. Ez az öregember ellenben már háromszor adott nekem pénzt. Hogy hálálhatnám meg neki?”

Így szólt hát az öreghez:

– Ezzel a pénzzel elrendezem ügyes-bajos dolgaimat, gondoskodom szegény rokonaimról és eleget teszek minden kötelezettségemnek. Ki se mondhatom, mennyire hálás vagyok neked. Amint tehát dolgaimat rendbe hoztam, megteszek mindent, amit csak kívánsz.

– Én csak egyet kívánok – mondta az öregember. – Ha elrendezted minden dolgodat, keress meg a jövő év hetedik hónapjának tizenötödik napján a taoista templommal szemben, a két borókafenyő alatt.

Tu szegény rokonai nagyjából délen éltek, a Huai folyó völgyében. Vásárolt hát jó másfélezer hold földet Jangcsouban. Azután kastélyokat emeltetett Jangcsou elővárosaiban, és több mint száz villát építtetett az országutak mentén. Ide költöztette szegény rokonait, azután unokaöccseit megházasította és unokahúgait férjhez adta, s hazaszállította az ősi temetőhelyre a családnak mindazokat a tagjait, akiket idegen földön temetlek el. Aki valaha segített rajta, annak mindent megtérített és régi ellenségeivel is megbékélt. Miután mindezt elintézte, a megjelölt napon elment a templomhoz.

Az öregember ott ült dalolgatva a két borókafenyő árnyékában. Elindultak együtt a Hua-hegység Juntaj csúcsára. Miután megtettek vagy tizenöt mérföldet, hatalmas épület elé értek, akárki láthatta, hogy nem valami közönséges ember háza. A ház felett ragyogó felhők úsztak, s főnixmadarak és gólyák röpdöstek. A ház középső csarnokában kilenc láb magas üst állt, orvosságot főztek benne. A láng bíbor színe fényesen verődött vissza az ablakokról.

Az üst körül mágikus alakok álltak: a Jáspis Szüzek, a Zöld Sárkányok, meg a Fehér Tigrisek.

Az idő már estére járt, s mikor az öreg levetette egyszerű ruháját, kiderült, hogy alatta a papok sárga sapkáját és vörös köpenyét viseli. Három fehér pirulát adott Tunak meg egy serleg bort. Azután a nyugati fal mellett keletnek fordulva egy tigrisbőrre ültette.

– Világért ne szólj egy szót se – intette – ha istenségek, ördögök, vámpírok, vadállatok vagy a pokol minden borzalma jelenik meg neked, akkor se, vagy akár ha rokonaidat kínoznák előtted, s azok haldokolnának – mindez csak érzéki csalódás. Ne szólj hát és meg

se mozdulj! Ne félj, nem lesz semmi bajod. S történjék bármi, jusson eszedbe, mit mondtam.

Azzal eltűnt. Mikor Tu körülnézett a csarnokban, semmi mást nem látott, mint egy temérdek nagy korsót, tele vízzel.

De alig tűnt el a pap, körös-körül harci kocsik és lovasok ezrei lepték el a hegyeket és völgyeket, zászlójuk lengett, fegyverük villogott. Harci kiáltásuk megrázta az eget és a földet. Parancsnokuk tíz lábnál magasabb volt, s ő is meg lova is szemet kápráztató, aranyos páncélt viselt. Ez az óriás több száz harcossal vonult be a csarnokba, s ott valamennyien kirántották kardjukat és feszesre húzták íjukat.

– Ki vagy te? – kiáltott a parancsnok Tura. – Hogy mersz szembeszállni velem?

A harcosok valamennyien előreléptek, kivont kardjukat villogtatták és követelték, hogy Tu mondja meg nevét és magyarázza meg, hogy került oda. De Tu egy szót sem szólt. Ettől még jobban nekibőszültek és dühödten kiáltozták:

– Lőjétek keresztül! Öljétek meg!

Kiáltozásuk úgy visszhangzott, mint a mennydörgés. De Tu egy szót sem szólt. Végül a parancsnok dühében tajtékozva elment.

Ekkor ádáz tigrisek, rémítő sárkányok, griffek, oroszlánok és kobrák ezrei rontottak neki bölgve és sziszegve, mintha rá akarnák vetni magukat vagy fel akarnák falni. De egy izom sem rándult Tu arcán, s nemsokára eltűntek a vadállatok is.

Ekkor zuhogni kezdett a zápor, és elsötétült az ég. Villogott körülötte a villám és ott csapkodott tőle jobbra meg balra, végül már szemét se tudta kinyitni. Szempillantás alatt tíz láb magas víz árasztotta el a környéket s villámsebesen áradt a terembe, úgy robajlott, mint a mennydörgés, és olyan ellenállhatatlan volt, mint az özönvíz. Pillanatok alatt elérte az ár. De Tu mit sem törődve ezzel, ült tovább, s nemsokára eltűnt a víz is.

Ekkor visszajött a parancsnok, ökörfejű porkolábokat és más torz ördögöket hozott magával a pokolból. Forró vízzel teli üstöt állítottak Tu elé, s nekiszegezték kardjaikat, lándzsáikat és szigonyaikat.

– Ha megmondja a nevét, hagyjátok futni – rendelkezett a parancsnok – különben döfjétek le és vessétek az üstbe.

De Tu nem szólt semmit.

Ekkor bevezették a feleségét, s a csarnokba vezető lépcső lábához lökték. Az asszonyra mutattak s így szóltak Tuhoz:

– Szólj, s megkegyelmezzünk neki.

De Tu nem felelt.

Erre ütni-verní kezdtek az asszonyt, rányilaztak, ostorral csapkodták, fegyvereikkel döfködték, parázssal meg lánggal kínozták. Végül már egész teste vérben úszott, és alig maradt benne élet.

– Tudom, hogy én csak közönséges nő vagyok és nem vagyok méltó hozzád – sírt az asszony. – De több mint tíz évig szolgáltalak. Most megszálltak az ördögök; ennyi fájdalmat már nem tudok elviselni. Nem szívesen kérem, hogy alázkodj meg és szállj velük perbe, de ha csak egyetlen szót szólnál, életben maradnék. Hogy lehetsz ilyen szívtelen? Még egy szót is sajnálsz tőlem?

Arcán patakzott a könny. Ki nem fogyott a szemrehányásból és végül megátkozta férjét. De Tu ezzel sem törődött.

– Azt hiszed, nem tudjuk megölni? – kérdezte a parancsnok.

Máris utasította az ördögöket, hozzanak egy bárdot és metéljék le felesége lábát, arasról araszra. Az asszony sikoltozott kínjában, de férje ezzel sem törődött.

– Ez a szörnyeteg nagyon járatos a mágikus tudományokban – mondta a parancsnok. – Nem hagyhatjuk életben.

Azzal parancsot adott testőreinek, öljék meg Tut.

Amikor Tut megölték, lelkét odalökték a pokol királya elé.

– Ez a Juntaj csúcs varázslója? – kérdezte a pokol királya. – Kínozzátok meg!

Ekkor olvasztott rezet öntöttek le a torkán, vaspálcákkal verték, mozsárban törték össze, malomkövek között őrlték, tüzes kemencébe vetették, megfőzték egy üstben és kardok hegyére hányták. De minden szenvedése közben sem felejtette el, mit mondott a pap, és egyetlen sóhaj sem hagyta el ajkát. Amikor a pribékek jelentették, hogy minden kínozást kipróbáltak rajta, a király így szólt:

– Gazfickó! Az ilyen nem maradhat férfi! Szülessen új életre asszonyként, Vang Csingnek, Sanfu megye előljárójának családjában, Szungcsouban.

Ekkor Tu asszonyként új életre született. Kedves gyermek volt, de sokat betegeskedett. Nem volt egy napja se, hogy ne kínozták volna a doktorok. Egyszer az ágyából esett ki, máskor nekiesett a kemencének. Rettenetes fájdalom gyötörte, de hangját sem hallották. Amikor felnőtt, gyönyörű leány lett, de sohasem szólt egy szót sem – családja azt hitte, némán született. Rokonai gyakran bántották ezért, de ő sohasem válaszolt. Élt ugyanabban a megyében egy tudós, név szerint Lu Kuej. Amikor ez meghallotta, milyen szép a néma lány, követeket küldött, hogy kérjék meg a lány kezét. Tu családja ellenezte a házasságot a lány némasága miatt, de Lu így szólt:

– Ha nem is beszél, attól még jó feleségem lehet. Legalább jó példaként áll majd az asszonyok előtt, úgylis túl sokat fecsegnek.

Ekkor beleegyeztek a házasságba, és Lu illő szertartással feleségül vette Tut. Meg is szerették egymást és többévi házasság után Tu egy fiúgyermeket hozott a világra. A gyermek már két éves korában meglepően értelmesnek bizonyult.

Lu sehogy sem hihette, hogy felesége valóban néma. Egy nap karjára vette a gyermeket és szólomatni kezdte Tut, de az mit se felelt. Majd különféle fogásokkal próbálkozott, hogy feleségét szóra bírja, de Tu továbbra is néma maradt. Ekkor Lu haragra gyúlt és így szólt:

– Valamikor régen Csia miniszter felesége lenézte férjét és semmiért rá nem mosolygott volna. Mikor azonban látta, milyen kiváló vadász a férfi, jobb belátásra tért. Nos, én különb ember vagyok Csiánál, s irodalmi képességeim messze felülmúlják az ő vadászügyességét, és te mégse szólsz hozzám. Minek nekem ez a gyermek, ha a feleségem ennyire megvet?

Azzal lábánál fogva odacsapta a gyermeket egy kőhöz. A kisgyermek koponyája összezúzódott, s vére több lábnyira fröccsent. Az anyai szeretet elfeledtette Tuval fogadalmát, és borzalmában felsikoltott.

Még ajkán volt a kiáltás, mikor ott találta magát ismét a csarnokban, a tigrisbőrön ülve. A pap előtte állt. Hajnalodon. Az üstből bíbor lángok csaptak a tetőn át az égig, s tűz támadt mindenfelől, hogy porig égesse a házat.

– Nézd, mit csináltál! Oda minden fáradságom miattad, te ostoba!
– kiabált a pap. S hajánál fogva behajította Tut egy vizeskorsóba. Ekkor a tűz kialudt.

– Úrrá tudtál lenni minden örömen, haragon, bánaton, félelmen, gyűlöleten és vágyon – mondta a pap – csak a szeretetet nem tudtad legyőzni. Ha nem kiáltod el magad, elkészült volna a varázssitalom, s te is halhatatlanná lehetnél. Be nehéz egy embernek isteni elméhez jutnia! Ám én újra főzhetem a varázssitalt, te azonban halandó maradsz és itt éled le életedet a földön. Isten veled!

Azzal megmutatta Tunak az utat visszafelé.

Tu kínos-keservesen körülnézett. Az üst összetört. Több láb hosszú vasbot állt a közepében – vastag, mint egy ember karja. A pap levetette felsőruháját és aprítani kezdte késével a botot.

Mikor Tu visszatért a földre, nagyon szégyenkezett, hogy nem tudta meghálálni az öregember jóságát és megesküdt magában, hogy jóváteszi hibáját. De mikor megint elment a Juntaj-csúcsra, senkit se talált ott. Mit tehetett volna? Bánatosan hazatért.

Pej Hszing^{13}

A DÉLTENGERI RABSZOLGA

Élt a Ta Li-időszakban (766–779) egy fiatalember, név szerint Cuj. Az Ezer Bika Rend palotaőre volt, apja pedig magasállású hivatalnok, a miniszter benső barátja. Apja egy nap meghagyta neki, keresse fel a minisztert és érdeklődjék foglaltságára. Cuj pedig igen jómodorú és csinos fiatalember volt, csendes és meglehetősen szemérmes. A miniszter széthúzatta szolgálóival a függőnyt s magához kérte vendégét. Miközben Cuj meghajolt és átadta apja üzenetét, fölöttébb megtetszett a miniszternek. Mindjárt helyet kínált, hogy elbeszélgethessenek.

A miniszter körül három ragyogóan szép szolgáló sürgölődött. Pirosló őszibarackot hámoztak, édes krémmel öntötték le s úgy szolgálták fel azután aranytálakon. Az egyik lányon vörös ruha volt, ennek a miniszter megparancsolta: adjon egy tálal Cujnak, de az ifjú ember szégyellte magát és nem akart enni a lányok jelenlétében. Végül a miniszter megparancsolta a vörös ruhás lánynak, hogy kanállal etesse meg az ifjút, s Cuj kénytelen volt elfogyasztani egy barackot, miközben a lány kötekedve mosolygott rá.

Mikor Cuj felállt, hogy távozzék, a miniszter így szólt hozzá:

– Ha ráérsz, jöjj el máskor is. Ne törődj a ceremóniákkal.

Azzal szólt a vörös ruhás lánynak, kísérje ki a vendéget. Cuj a kapuból még egyszer visszanézett, s látta, hogy a lány feltartja három ujját, tenyerét háromszor fölfelé fordítja, majd a mellén függő kis tükörrre mutat és így szól:

– Ne felejtsd el!

Cuj híven beszámolt apjának mindenről, amit a minisztertől hallott, azután gondolataiba merülve tért vissza könyveihez. Olyan csendes és kedvetlen volt ettől kezdve, annyira elfoglalták bánatos gondolatai, hogy már enni sem akart.

Egyre csak ezt a dalt dúdolgatta:

*Bolyongva tündérek hegyéhez értem,
Csillagra leltem egy tündér szemében:
Rőt ajtaján a hold belopta fényét
És hófehéren ott pihent a szépség.*

Szolgái se tudták, mit forgat eszében. De volt egy déltengeri rabszolga a házban, név szerint Melek.

Ez egy darabig csak figyelte, azután megkérdezte:

– Mi bánt, uram, hogy oly búbánatos vagy? Miért nem mondd el öreg szolgádnak?

– Ért is ehhez a magadfajta fickó! – torkolta le Cuj a szolgát. – Mit leselkedsz utánam?

– Mondd csak meg, mi kell – unszolta Melek – én megszerzem neked, essék távol vagy közel.

Cujnak tetszett ez a magabiztos hang és elmondta szolgájának az egész történetet.

– Hát ez igazán egyszerű – szólt Melek. – Szóltál volna inkább hamarabb, mint hogy az orrod lógatod.

Cuj azt is elmondta, milyen jeleket mutatott neki a lány. Melek erre így szólt:

– Mikor három ujját mutatta föl, azt akarta tudtadra adni, hogy a miniszter házában tíz szoba a szolgálóké, s ő a harmadikban lakik. Mikor háromszor felfelé fordította tenyerét, tizenöt ujját láttál, ami a hónap tizenötödik napját jelenti. A kis tükör meg a mellén a teliholdat jelzi, tizenötödike éjszakáján. Ezen az éjszakán fog várni rád.

Cuj csak úgy ragyogott a boldogságtól.

– Hogyan tölthetném hát be vágyamat? – kérdezte.

Melek csak mosolygott és így szólt.

– Holnap lesz tizenötödike. Adass nekem két vég sötétkék selymet, hogy két rend ruhát csináltathassak, olyat, mintha ránk öntötték volna. A miniszter harapós kutyával őrizteti a szolgálók szállását, idegen oda be nem jut – a kutya biztosan megölné. A híres hajcsoui fajtából való, gyors, mint a villám, és vérengző, mint a tigris. Én vagyok a világon az egyetlen, aki meg tudja ölni ezt a kutyát. Kedvedért ma éjszaka agyonverem.

Cuj húst és bort adott neki, s éjfél felé Melek eltávozott. Egy láncra erősített vaskalapácsot vitt kezében. Körülbelül annyi idő múlva, míg az ember megeszi vacsoráját, már jött is vissza.

– A kutya megdöglött. Most már mi sem áll utunkban.

Másnap este, kevéssel éjfél előtt, segített Cujnak magára öltetnie a kék ruhát, majd hátára vette a fiatalembert, s átugrott vagy tizenkét falat, mire odaértek a lányok szállásához. A harmadik ajtó előtt megálltak. A faragott ajtó nem volt bezárva, s egy bronzlámpa fénye derengett odabenn. Hallották, hogy sóhajtozik a lány, mintha csak várna valakire. Éppen smaragd fülönfüggőit rakta föl, arca frissen volt pirosítva. De nagyon bánatosan dúdolgatta a dalt:

*A sárgabegy zokog mert várja kedvesét,
Ki harmatos rügyekből kilopta gyöngyszemét;
Oly hűvös, kék az ég – és nem jön üzenet...
Fáradtan sír a sípja a bús napok felett.*

A testőrök mélyen aludtak, s mindenütt csend honolt. Cuj fellebbentette a függönyt és belépett. A lány az első pillanatban szóhoz se jutott. Azután egyszeriben felpattant a pamlagra s megszorította Cuj kezét, mondván:

– Tudtam, hogy ilyen okos ember megérti a jeleket nemhiába tartottam föl az ujjamat. De milyen varázslat segítségével jutottál be ide?

Cuj elmondta, hogy az egészei Melek tervezte ki, s hogy rabszolgája hozta el ide.

– Hol van Melek? – kérdezte a lány.

– Odakint, a függönyön kívül – felelte Cuj.

Ekkor a lány behívta Meleket s aranykupában bort nyújtott neki.

– Az északi határvidékről származom, s családom nagyon gazdag – mesélte Cujnak a lány. – De mostani gazdám hadseregparancsnok volt a vidékünkön, s engem rákényszerített, hogy ágyasa legyek. Resteltem, hogy nem volt erőm megölni magamat és most szégyenben kell élnem. Hiába fehérítem és pirosítom arcomat, szívem mindig csak szomorú. Jáspis edényekben finom ételt kapunk és tömjént aranyfüstölőkben, a legpuhább selymet viseljük, hímzett takarók alatt alszunk, s gyöngyházból készült a válaszfalunk és ékszerünk. De mindez nem boldogít, úgy érzem, mintha fogoly volnék. Ha már szolgád ilyen ritka ügyes ember, miért ne szabadíthatna ki engem börtönömből? Ha még egyszer szabad lehetnék, boldogan halnék meg. Vagy szívesen

lennék rabszolgád és megtiszteltetésnek tartanám, hogy szolgálhatlak. Mit szólsz ehhez, uram?

Cuj csak sápadozott és szóhoz se jutott, de Melek megfelelt helyette:

– Ha egyszer elhatároztad, nem lesz nehéz.

A lány csak úgy ragyogott a boldogságtól.

Melek engedélyt kért, hogy mindenekelőtt kivihesse a lány poggyászát. Mikor már harmadszor fordult, így szólt:

– Attól tartok, nemsokára hajnalodik.

Ekkor hálára kapta Cujt meg a lányt és átugrott vagy tizenkét magas falon, akárcsak jövet. A miniszter testőrei egész idő alatt mit se hallottak. Végül megérkeztek Cuj szállására, s ott elrejtették a lányt.

Másnap reggel a miniszter házanépe felfedezte, hogy a lány eltűnt, s a kutya megdöglött. A miniszter megdöbben.

– Házaamat mindig erősen őriztetem, és a záruk is jók – mondta. – De úgy látom, valaki itt ki-be röpköd, s még csak nyomot se hagy maga után. Nem lehet akármilyen közönséges kalandor. De egy szót se senkinek, mert félek, még baj lesz belőle.

A lány két évig rejtőzködött Cuj házában. Akkor egy szép tavaszi napon kiment hintón Csucsiaingba, megnézni a virágokat, s a miniszter házanépéből valaki fölismerte. Mikor a miniszter megtudta, hol bujkál, meglepődött és magához hívatta Cujt, hogy kérdőre vonja. Cuj félt és reszketett, s nem mert tagadni. Mindent elmondott a miniszternek, azt is, hogy vitte oda rabszolgája.

– Hát nem volt szép a lánytól – szólt a miniszter. – De ha már oly régen szolgál téged, késő lenne igazságot követelnem. Azt a déltengeri szolgádat azonban nem tűröm, tőle szabadulni akarok. Az az ember veszélyes valamennyiünkre!

Azzal parancsot adott ötven állig fegyverzett testőrének, vegyék körül Cuj házát és fogják el déltengeri rabszolgáját. De Melek tört ragadott, s oly gyorsan ugrott át a falon, mintha csak szárnyai lettek volna: suhant, akár valami nagy ragadozó madár. Bár nyilak zápora szállt utána, nem érték el, s egy szempillantás múlva eltűnt szem elől.

Cuj családját megszállta a rémület. A miniszter is bánta már, amit tett, és megijedt. Egy álló esztendeig kardos és alabárdos szolgák

őrizték éjszakánként.

Tíz évvel később Cuj házanépéből találkozott valaki Melekkel: orvosságot árult a lojangi piacon. Éppen olyan jó erőben volt, mint azelőtt.

Tu Kuang-ting^{14}

A GÖNDÖRSZAKÁLLÚ

Mikor a Szuj-dinasztiából való Jang császár (605–618) Jangcsouba ment, a parancs szerint Jang Szu tanácsosra bízta a nyugati főváros védelmét. Mármost ez a Jang Szu gögös nemes volt és azt hitte, azokban a zavaros időkben nála nagyobb hatalma és tekintélye senkinek sincs a birodalomban. Szabadjára engedte pompaszeretétét meg büszkeségét, s már-már úgy viselkedett, mint valami fejedelem. Hivatalos és baráti látogatóit egyaránt a pamlagon ülve fogadta, s jártában-keltében jobbról is, balról is gyönyörű lányokkal kísértette magát, azaz császári kiváltságokat bitorolt. S vén korára még rosszabb lett, mert megfélekezve uralkodója iránti kötelességéről, meg se kísérelte megmenteni a birodalmat a teljes összeomlástól.

Egy szép napon Li Csing – később Vej hercege, de akkor még egyszerű polgár – kihallgatást kért, hogy tanáccsal szolgáljon valami kormányzati ügyben. Jang Szu, mint mindig, ülve fogadta őt is. Li elébe járult, meghajolt és így szólt:

– Zavargók dúlják fel a birodalmat, s vakmerő emberek már a hatalomért versengenek. Nagyméltóságodnak, a császári ház főtanácsosának, azon kellene gondolkodnia, hogyan gyűjthetné össze a megbízható embereket – ahelyett, hogy ülve fogadja látogatóit!

Jang Szu meghökkent és felállva mentegetőzni kezdett. Miután elbeszélgetett Livel, nagyon megkedvelte és elfogadta javaslatát.

Míg Li oly meggyőzően beszélt, Jang egyik szolgálója – egy gyönyörű lány, aki egész idő alatt előtte állt egy vörös legyezővel – alaposan szemre vette a férfit. Amikor távozott, a lány odaszólt az ajtóban álló tisztnek:

– Tudd meg a nevét és a címét.

Li mindkettőt megmondta a tisztnek. A lány bólintott s eltűnt. Li pedig visszatért szállására.

Még aznap éjjel, alig valamivel hajnal előtt, halkan kopogtattak Li ajtaján, s mikor fölkel, egy idegent talált odakint. Bíborköpenyt meg sapkát viselt, s bot meg zsák volt nála. Mikor Li megkérdezte, kicsoda, az idegen így szólt:

– Én vagyok a vörös legyezős lány Jang tanácsos házából.

Li azonnal beengedte. Mikor odabent levette a köpenyt meg a sapkát, mintegy tizenkilenc éves, halvány arcú s pompásan öltözött, gyönyörű lány állt Li előtt. Meghajolt, Li pedig viszonzta a meghajlást.

– Régóta szolgálom már Jang Szut – szólt a lány – és nem egy látogatójával találkoztam. De még egyikük se volt hozzád fogható. Az inda nem nő fel egymagában, szüksége van a fára, arra kapaszkodik. Így jöttem én is hozzád.

– De Jang tanácsos nagyon nagy úr itt a fővárosban. Nem lesz ebből baj? – kérdezte Li.

– Attól ne tarts – felelte a lány. – Jang vén tökéletlen. Akárhány' szolgálója otthagya már, tudva, hogy hatalma nem tart sokáig, s ő nem is nagyon erőlködött, hogy visszaszerezze őket. Megfontoltam én mindent alaposan, ne aggódj.

Mikor Li megkérdezte a nevét, elmondta, hogy Csangnak hívják, s a legidősebb gyerek családjában. Akár természetét és viselkedését, akár szavát vagy jellemét figyelte Li – olyan volt, mint egy angyal. Li boldog és izgatott volt a váratlan hódítástól: gondolatai egy percre se nyugodtak. Kíváncsi emberek kukucskáltak be ajtaján, s néhány napig itt is, ott is keresték a lányt a városban. Csinos ruhába öltöztette hát Csangot, maga is átöltözött s lóháton Tajjüanba szökött a fővárosból.

Útközben megszálltak egy lingsői fogadóban. Már megvetették az ágyat, húst főztek egy fazékban; Csang éppen haját fésülte az ágy mellett, Li pedig a lovakat vakarta az ajtó előtt. Egyszerre csak egy szép természetű és göndör, vörös szakállt viselő férfi kocogott elő egy girhes számaron. A tűz mellé lépve földre vetette bőrszakáját, előhúzott belőle egy vánkost, lefeküdt az ágyra, s onnan figyelte, hogy fésüli a lány a haját. Li bosszankodott, de nem tudta, mit csináljon, vakarta hát tovább a lovait. A lány kíváncsian vizsgálta az idegen arcát; fél kezével a haját tartotta, a másikkal meg Linek integetett a háta mögött, hogy ne dühöngjön. Majd hirtelen feltűzte

haját, bókkal üdvözölte az idegent, s nevét kérdezte. Az meg se mozdult fekvőhelyén, csak úgy vetette oda, hogy Csangnak hívják.

– Az én nevem is Csang – szólt a lány. – Lehet, hogy rokonok vagyunk.

Újra meghajolt, azután megkérdezte, hányadik helyet foglalja el családjában, mire az idegen elmondta, hogy harmadik gyerek. A lány azzal válaszolt, hogy ő családjában az elsőszülött. Ekkor az idegen elnevette magát és így szólt:

– Ilyenformán te vagy legidősebb unokahúgom.

– Gyere és ismerkedj össze unokabátyámmal – hívta be a lány Lit, aki szintén meghajlással üdvözölte az idegent s leült melléjük a tűzhöz.

– Mit főztök? – kérdezte a jövevény.

– Birkát. Talán meg is puhult már.

– Nagyon megéheztem – szólt a göndörszakállú, s míg Li kiment kenyeret venni, elővette zsebéből a kését s darabolni kezdte a húst.

Miután együtt megvacsoráztak és jóllaktak, az idegen felszabdalta a maradékot és szamarának vetette. Igen fürge volt minden mozdulata.

– Nagyon vékonypénzű legénynek nézlek – szólt azután Lihez. – Hogy tettél szert ilyen ragyogó lányra?

– Lehet, hogy kevés a pénzem, de hülye nem vagyok – felelte Li.

– Másnak nem beszélnek, de előtted nem akarok semmit eltitkolni.

El is mondta neki az egész históriát.

– És most hová mentek? – kérdezte az idegen.

– Tajjüanba.

– Igaz, hogy hívatlanul telepedtem ide, de nincs egy kis borotok is?

Li tudott egy bormérést a szállótól nyugatra, s hozott neki egy pint bort. Ahogy együtt iddógáltak, a másik így szólt hozzá:

– Tekintetedből és viselkedésedből ítélve megbízható fickó lehetsz. Ismersz-e valaki nevezetes embert Tajjüanban?

– Ismertem egyszer valakit, akit igazán sokra becsülök – felelte Li. – S van ott még néhány barátom is, de azok nem viszik többre tábornokságnál vagy kapitányságnál.

– Hogy hívják az illetőt?

– Linek, akárcsak engem.

- Hány éves?
- Mindössze húsz.
- És a tisztsége?
- Az egyik tartományi tábornok fia.
- Azt hiszem, éppen őt keresem – szólt az idegen. – De látnom kellene, hogy ebben biztos legyek, össze tudnál hozni vele?
- Van ott egy barátom, Liu Ven-csing, az jó ismerőse – felelte Li.
- Liu összehozhat vele bennünket. De miért akarod megismerni?
- Egy csillagjós szerint valami nagy dolog készül Tajjüanban, s én szeretnék ennek utánajárni. Ti, ugye, holnap indultok? Mikor értek oda?

Mikor Li kiszámította, mennyi időbe telik az út, az idegen így szólt hozzá:

- Megérkezésetek utáni nap várj rám napkeltekor a Fenjang-hídnál.

Azzal felszállt szamarára, s oly gyorsan útnak eredt, hogy azonnal el is tűnt szemük elől.

Li meg a lány csak ámult és nevetett.

- Ez a derék fickó nem fog elárulni bennünket – mondták. – Nincs okunk aggodalomra.

Mikor eljött az ideje, maguk is felnyergelték lovaikat és indultak. A kiszámított napon megérkeztek Tajjüan városába, s boldogan találkoztak ismét az idegennel. Együtt keresték fel Liut, s így szóltak hozzá:

- Egy kitűnő jövődömondó szeretne megismerkedni Li-Sö-minnel.^[15] Érte küldenél-e?

Liu nagyon sokra becsülte Lit, rögtön futárt küldött hát érte és kérte, keresse föl. Li Sö-min jött is tüstént. Se kabát, se cipő nem volt rajta, csak egy bundát kanyarított a vállára. Áradó jókedve volt, s mindenkit azonnal megnyert megjelenésével.

A göndörszakállú csendesen ült az asztal végében; egészen megrendült, amikor Li Sö-min belépett. Miután megittak néhány pohár bort, félrehívta Lit és így szólt:

- Semmi kétség, ő lesz az új császár.

Mikor Li elmondta ezt Liunak, az is nagyon boldog volt és felettébb örült.

Mikor Li Sö-min elment, a göndörszakállú így szólt:

– Nyolcvan százalékban biztos vagyok a dologban, de jó lenne, ha barátom is láthatná, a taoista pap. Ti ketten visszamentek a fővárosba, de keressetek fel még egy délután a Mahangtól keletre levő bormérésben. Ha ott látjátok ezt a szamarat, meg egy ösztövérebbet is, mindjárt tudhatjátok, hogy én vagyok ott papi barátommal, s nyugodtan bejöhetnek.

Azzal távozott, s Li meg a lány megint mindent úgy tett, ahogy megmondta nekik. A megbeszélt napon elmentek a borméréshez, és ott látták a két szamarat. Felfogva hát köpenyük szélét, fölmentek a lépcsőn – a göndörszakállú ott iddógált a pappal. Igen megörültek Li jövetelének, helyet kínáltak, és megittak együtt vagy tizenkét pohárral.

– Találsz odalenn a pohárszékben százezer pénzt – szólt a göndörszakállú. – Keress valami csendes helyet, ahol elszállásolhatod feleségedet, aztán egy másik nap jöjj el megint a Fenjang-hídhöz.

Mikor Li odaért a hídhöz, a pap meg a göndörszakállú már várták. Együtt mentek el Liuhoz. Liu éppen sakkozott, s miután üdvözölték egymást, csevegni kezdtek. Liu küldött pár sort Li Sö-minnek, hogy jöjjön át, nézze végig a játszmát. A pap játszott Liuval, a göndörszakállú meg Li pedig figyelték.

Mikor Li Sö-min megérkezett, valamennyien hódolattal tekintettek rá. Li Sö-min meghajolt és leült. Olyan derűs volt és olyan kitűnő társalkodó, hogy hangulatuk egészen felderült, mintha a nap ragyogott volna fel közöttük. A pap meg elsápadt, mikor Li Sö-mint megpillantotta, s következő lépésénél így szólt:

– Ennek vége. Elvesztettem a játszmát, mi sem segít már. Beszélni is kár róla.

Befejezték hát a játékot, s elbúcsúzott De mikor kívül került, így szólt a göndörszakállúhoz:

– Semmi keresnivalód ebben az országban. Valahol másutt próbálj szerencsét! De azért ne veszítsd el minden reményed!

Úgy határoztak, hogy mindketten visszatérnek a fővárosba. Linek azt mondta még a göndörszakállú:

– Ha megérkezel a fővárosba, keress fel másnap a feleségeddel szerény otthonomban. Tudom, hogy nincs semmitek. Szeretném, ha

megismernétek a feleségemet, és jó lenne, ha megbeszélhetnénk dolgainkat. Számítok rátok.

Azzal felsóhajtott és elment.

Li hazalovagolt szállására. Később visszatért feleségével a fővárosba, hogy meglátogassa a göndörszakállút. Keskeny, egyszerű faajtó vezetett a házba. Mikor bekopogtattak, egy férfi nyitott ajtót, meghajolt s így szólt:

– Gazdám régóta várja már érkezésieket.

Több belső ajtón vezették át őket, mindegyik szebb volt, mint az előbbiek. Az udvaron negyven szolgáló állt sorban, és húsz rabszolga mutatta az utat a töméntelen ritkaságtól, drágaságtól csillogó keleti terembe. Megszámlálhatatlan csinos ékszerdoboz, pohárszék, fejék, tükör és csecsebecse sorakozott a teremben, már azt hitték, nem is emberek között járnak. Miután megmosakodtak, díszes és ünnepi ruhát adtak rájuk. Ekkor jelentették házigazdájuk érkezését. Finom szövetsapkát viselt, vállára bundát vetett. Megjelenése fenséges volt és fejedelmi. Miután kölcsönösen szívélyesen üdvözölték egymást, beszólította feleségét, s vendégei láthatták, milyen szép az asszony is. Betessékelték őket a középső terembe, ahol finom lakomára volt terítve, dúsabban, mint a hercegek lakomáin. Amíg ettek, húsz nő muzsikált oly szépen, mintha a paradicsomban lennének. Mikor valamennyien jóllaktak, bort szolgáltak fel. Majd a keleti teremből húsz, hímzett selyemmel borított hordszéket hoztak át a szolgálk. Li felemelte a terítőket és láthatta, hogy a hordszékek üzleti könyvekkel meg kulcsokkal vannak telerakva.

– Ez minden gazdagságom – szólt a göndörszakállú – s én az egészet nektek adom. Szerettem volna nyomot hagyni magam után a világban s tíz évig vagy még tovább is verekedtem volna derék férfiakkal, hogy egy királyságot kanyarítsak magamnak. Csakhogy most feltűnt egy igazi fejedelem – mi keresnivalóm volna még itt nekem? Barátotok, a Tajjüanba való Li Sö-min nagyszerű uralkodó lesz, három vagy négy év alatt helyreállítja majd a rendet az egész birodalomban. Kiváló képességeiddel – ha követed kitűnő irányítását és te is megteszed a magadét – bizonyára feljutsz a tanácsosok legmagasabb rangjára. Szép és éles eszű feleséged szintén hírt és dicsőséget szerez magának köztiszteltben álló férje oldalán. Csak

hozzá hasonló asszony ismerhette fel tehetségedet, és csak hozzá hasonló férfi hozhat ő rá dicsőséget, ügyes miniszter találjon magának bölcs uralkodót, szokták mondani. Nem véletlen, hogy szél fúj, ha ordít a tigris, az ég meg beborul, ha elbődül a sárkány. Ti még felhasználhatjátok ajándékaimat egy jó uralkodó szolgálatában, nagy célok érdekében. Rajta hát! S mához tíz évre különös dolgok történnek majd néhány száz mérföldnyire Kínától délkeletre – én akkor váltom valóra terveimet. Mikor ez az idő eljön, ürítsétek poharaitokat délkeletnek fordulva egészségemre.

Azzal megparancsolta szolgálóinak, köszöntsék hódolattal Lit és feleségét, mondván:

– Mától fogva ő lesz a gazdátok, és ő lesz úrnőtök.

Ekkor a göndörszakállú és felesége tábori ruhába öltöztek és egyetlen szolga kíséretében ellovagoltak. Hamarosan el is tűntek szem elől.

Li beköltözött a göndörszakállú házába és csakugyan gazdag ember lett, s vagyonát felhasználva segített Li-Sö-minnek meghódítani az egész birodalmat.

A Csen Kuan-időszakban (627–649), mikor Li éppen első miniszter volt, a déli törzsek jelentették, hogy ezer nagy hajó meg százezernyi sereg tört Fucu földjére, megölték a királyt és megszállták az országot. A jelentés idején már a nyugalom is helyreállt. Li megértette ebből, hogy a göndörszakállú diadalmaskodott. A palotából hazatérve elmondta a dolgot feleségének, mindketten felvették ünneplő ruhájukat, s délkeletnek fordulva poharukat ürítették régi barátjuk egészségére.

Történetünkben mindenki megértheti, hogy nem lehet uralkodó akármelyik nagy emberből, aki az szeretne lenni, nem is szólva azokról, akik még csak nem is nagy emberek. Az alattvaló, aki önteltségében fellázad, olyan, mint a sáska, amikor harci szekér kerekének csapódik. Mert a Menny azt akarja, hogy birodalmunk millió és millió nemzedéken át virágozzék.

Úgy mondják, Li katonai tudományának jó részét a göndörszakállú férfitől tanulta.

A KÍNAI KIADÓ UTÓSZAVA

I

A Tang-dinasztia (i. sz. 618–907) a költészet és a novella aranykora volt. Kétszázkilencven esztendejének rövid ideje alatt számos kitűnő költő és elbeszélő működött, többek között Li Taj-po, Tu Fu, Po Csü-ji, Li Kung-co és Paj Hszing-csien, akik örökbecsű műveket hagytak ránk. Ötvenezernél több vers és több mint négyszáz novella maradt fenn a Tang-dinasztia idejéből, Kína ősi műveltségének dicsőségét hirdetve. Jelentős helyet foglalnak el ezek a művek a világirodalomban is.

Embrionális formájában már a Hat Dinasztia (222–589) idején megtaláljuk Kínában a novellát. Számos érdekes anekdota és mese született akkoriban. De ezeknek az elbeszéléseknek legnagyobb része még nyers vázlat csupán, vagy közönséges anekdota, akár szellemekről, akár híres emberekről. Mint Hu Jing-hing (1551–1602) kritikus írja a Ming-dinasztia idején: „A Hat Dinasztia idejéből számos kísértethistória maradt fenn; túlnyomó részük nem tudatos alkotó munka, hanem mendemondák és félreértések szüleménye. Csak a Tang-dinasztia idejétől fogva írtak egyesek ilyen meséket a mese kedvéért.”

A Tang-dinasztia kora volt hát az az idő, amikor kínaiak csiszolt nyelven és szemléletes módon fölöttébb leleményes történeteket kezdtek írni, igaz és megható képet festve korukról, népük és társadalmuk életéről. A vers és a novella volt ebben a korban a két legfejlettebb irodalmi műfaj. Amint Hung Máj (1123–1202) már a Szung-dinasztia idejében megállapította: „Tanulmányoznunk kell a Tang-korabeli novellákat. Apró eseteket is rendkívül életszerűen ábrázolnak, s gyakran valóban ihletett írókkal van dolgunk, ha még nem is tudatosodott bennük írói mivoltuk. Ezek a novellák éppúgy a Tang-kor csodái, mint a korszak költészete.”

Hogy megérthessük, miért indult oly gyors fejlődésnek a novella a Tang-dinasztia idején, vessünk néhány pillantást az elbeszélések háttérét alkotó korra.

A Tang-dinasztia hatalmát az a győzelem alapozta meg, amelyet paraszt felkelők vívtak ki a Szuji-dinasztia (581–618) fölött. Az első Tang-császár, Li Jüan és fia, Li Sö-min, a felkelést kihasználva megszállták Csangant s learatták a parasztok győzelmének gyümölcsét. A hetedik század elejére befejezték az ország egyesítését és létrehozták a Tang-birodalmat. Ezzel véget vetettek Kína négy százados megosztottságának, az idegen seregek betöréseinek és a káosznak, amely a Han-dinasztia 220-ban történt bukását követte. Li Sö-min Kína egyik legkiválóbb uralkodója volt a középkorban. Megszabadította országát az ellenséges betörések veszélyétől, gondoskodott Kína határvidékeinek fejlődéséről, s megnyitotta az utat Nyugat felé. Ezzel fellendült a Kelet és Nyugat közötti gazdasági és kulturális érintkezés. Egész sor politikai és gazdasági reformot hajtott végre: korlátozta a földesúri nagybirtokoknak a parasztság rovására végbement növekedését, könnyített az adókon, támogatta a kézműiparosokat, vaskohászokat, selyemszövőket, hajóépítőket és kereskedőket s „tisztviselői” vizsgákat tartatott az állami hivatalok betöltésére. Ezek a rendszabályok nagymértékben megerősítették a dinasztia hatalmát, a termelőerők fejlődését meg nagy kulturális reneszánsz követte. Az irodalom, festészet, zene, tánc és szobrászat virágzott, mint még soha. A Tang-birodalom nemcsak erősebb volt bármelyik korábbi dinasztinál, hanem a világ legerősebb, leggazdagabb és legműveltebb országa volt annak idején.

A fejlődő kereskedelem megeremtetette a nagyvárosokat. A dinasztia fővárosa, Csangan (mai nevén Szian), gyűjteményünk öt elbeszélésének színhelye, továbbá Liangcsou, Jangcsou, Kanton és más városok a nemzetközi kereskedelem virágzó gócpontjai voltak. Nagy számban keresték fel Kínát arab kereskedők meg külföldről jött papok és tanítók. Csupán Csanganban négy-ötszáz idegen élt. S az új városi osztály igényelte az irodalmat, a szórakozást, és ez ösztönzőleg hatott a költészet s a kínai irodalom és dalművészet minden ágának fejlődésére. Ebből a népi talajból sarjadt a novella is.

De a Tang-korabeli novellák fejlődéséről szólva egy másik tényezőről sem szabad megfeledkeznünk: arról az ellentétről, amelynek elkerülhetetlenül ki kellett alakulnia a viruló új városi osztály és a régi, rothadó feudális rend között. Ez a társadalmi ellentét rengeteg friss anyaggal szolgált az elbeszélőknek. A Tang-korabeli novellák kétségtelenül annak köszönhetik előkelő helyüket a kínai irodalomban, hogy szerzőik regényes, viszonylag mégis realisztikus és eleven képet festenek koruk életéről. Az uralkodó osztályon belül folyó versengés, a feudális vezetők gyöngesége és a feudális morállal szemben mutatkozó népi ellenállás egyaránt híven tükröződik a kor irodalmában.

Ha a Tang-korabeli elbeszélések íróinak társadalmi helyzetét vizsgáljuk, további fontos tényezőre bukkanunk a novella fejlődését illetően. Kiderül ugyanis, hogy ezeknek az íróknak nagy többsége tisztviselői vizsgára készülő diák volt. A Hat Dinasztia idején a hivatalnokok mind ugyanabból a néhány előkelő családból kerültek ki, a származás lévén a kinevezés legfontosabb feltétele. Néhány, a nagy feudális földbirtokosok érdekeit képviselő nemzetségnek valóságos monopóliuma volt a hivatali állásokra. A Tang-dinasztia idején azonban bevezették a központi kormányzat által ellenőrzött vizsgákat, s ez lehetővé tette a jelöltek vetélkedését. Megnyílt a lehetőség a kisebb földbirtokosok meg a kereskedők gyermekei előtt is, bejuthattak az uralkodó osztály soraiba, minek következtében minden diák égett a vágytól, hogy eredményesen vizsgázzék.

A jelöltek szokás szerint bemutatták értekezéseiket és elbeszéléseiket vizsgáztatóiknak. Így próbálták őket megnyerni már a vizsga előtt. Csao Jen-vej írja a következőket *A domb aljában készüli vázlatok* című művében: „A Tang-korabeli diákok előbb egy fontos személyiséget kerestek, hogy az bejelentse nevüket a hatóságoknak, azután bemutatták értekezésüket a vizsgáztatónak. Mikor eltelt néhány nap, esetleg ismét bemutattak néhányat. Ezek az értekezések különféle irodalmi formákban íródtak, hogy egyaránt tanúskodhassanak írójuk költői vénájáról, történelmi ismereteiről és logikai készségéről.”

Ez a magyarázata, hogy a kor novella-írói között annyi hivatali vizsgára készülő diákot találunk. Ezek az emberek új társadalmi erőt képviseltek s szembeszálltak a nagy feudális földbirtokosokkal, akik

addig minden vezető állást kisajátítottak. Elbeszéléseik népszerűségét is annak köszönhetjük, hogy koruk szelleme és szokásai s az egyszerű nép vágyai és gondolatai tükröződnek bennük.

II

Tíz történetet talál az olvasó ebben a gyűjteményben. Ezeket három fő csoportra oszthatjuk: természetfölötti históriákra, politikai tárgyú vagy kalandos történetekre és szerelmi novellákra.

A legrégebb történetek nagy része valami természetfölötti eseményről szól. Kínának mindig gazdag mitológiája volt, s a buddhizmus térhódítása nyomán a szellemekről és kísértetekről szóló mesék népszerűsége nőttön-nőtt. Nem csoda hát, hogy már a Hat Dinasztia idején nagy számban bukkanunk ilyen mesékre. A legrégebb Tang-korabeli elbeszélés, *Az öreg tükör*, egy bronztükörről szóló természetfölötti históriák sorozata. *Zsen, a rókatündér*, *A sárkánykirály lánya* meg *A tékozló fiatalember és a mágus* egyaránt ebbe a csoportba tartozik. Bizonyos tekintetben azonban különböznek a korábbi hasonló történetektől: határozottabban megszabott cselekményt és több színes részletet találunk bennük, hiszen kész műalkotások már, át- meg áthatja őket koruk vitalitása.

Zsen, a rókatündér egy rókatündér meg egy Cseng nevű fiatalember szerelmének megindító története. Zsen tündér ugyan, de emberi vonásokkal. Forrón szereti Csenget, és semmiféle erő nem tántoríthatja el hűségétől. A történet végén kutyák tépik szét, Cseng azonban sohase felejtí Zsent. Ezek a kutyák többek véleménye szerint a korabeli kényurakat jelképezik a történetben.

A sárkány király lányában egy ifjú diák, név szerint Liu és a Tungting-tóban élő sárkánykirály lányának szerelméről olvasunk. A sárkányhercegnőt akarata ellenére adták férjhez, s apósa-anyósa kegyetlenül bánnak vele. Megkéri hát Liut, vigye el levelét apjának. Mikor nagybátyja is értesül nyomorúságáról, bősziúten odarohan, hogy megölje húga férjét. A sárkányhercegnő később Liu felesége lesz, s mindketten halhatatlanná válnak. A későbbi dinasztiák idején számos színművet írtak ebből a gyönyörű történetből.

A tékozló fiatalember és a mágus izgalmas, különös történet. Főszereplője egy bukkott szerencsejátékos, aki nem inog meg egy

pillanatra sem, mikor egy taoista pap különböző próbáknak veti alá. Végül mégis eljártssza a halhatatlanságot, mert nem tudja legyőzni szülői szeretetét. Ez és a hasonló történetek az indiai buddhista irodalom befolyásáról tanúskodnak. Egyaránt megtaláljuk bennük a háborúk és zűrzavarok hosszú korszakának eredményeként jelentkező világtagadó bölcsekedést és a való élet konfliktusait.

Politikai szatírák és kalandos mesék alkotják a Tang-korabeli elbeszélések másik jellegzetes csoportját. *A déli tartomány kormányzója*, *A fehér majom*, *A göndörszakállú* és *A déltengeri rabszolga* mind ebbe a csoportba tartozik.

A déli tartomány kormányzója a Tang-kor magasrangú hivatalnokainak életét írja le. A szerző – hogy minden világi rang és gazdagság hiábavalóságát bizonyítsa – leleplezi a dinasztia hivatalnokainak igazi ábrázatát, vagyon- és hatalom-imádatukat.

Egy természetfölötti erővel rendelkező majom története *A fehér majom*. Tulajdonképpen egy híres tudós karikatúrája, akinek az arca majomra emlékeztet. Íme, a Tang-dinasztia idején az irodalom már politikai fegyverré vált

A kalandos történetek a dinasztia uralmának vége felé keletkeztek, amikor a császári hatalom újból hanyatlani kezdett. An Lu-san felkelése (755) után a központi kormányzat egyre jobban gyengült, a helyi katonai hatalmasságok, a határvidékek tábornokai viszont mindinkább elhatalmasodtak s már a császári trónért versengtek.

Ezek a hadvezérek kegyetlenül kizsákmányolták és leigázták az egyszerű népet, csak hogy hatalmukat növeljék és uralmukat kiterjesszék. Merényletektől tartva, gyakorlott bajvívókkal és testőrökkel vették körül magukat. Ami pedig a köznépet illeti, mindenki hősök megjelenését várta, akik véget vetnek majd a sok szenvedésnek és megdöntik a nép nyakán ülő zsarnokok uralmát. Így terjedhettek el széllében-hosszában a népszerű harcosokról és bajnokokról szóló történetek. Az olyan hősöket csodálta a nép, mint Ku Seng *A páratlan Vu-suang* című novellában. Másik csodálatra méltó képviselője ugyanennek a típusnak *A déltengeri rabszolgában* a derék Melek, aki hozzásegíti barátját, Cujt, hogy szerelmesére rátaláljon.

A legszebb Tang-korabeli novellák egy része szerelmi történet. *Huo herceg lánya*, *Egy léha nőcske története* meg *A páratlan Vu-suang* méltán népszerű, szép mesék.

Huo herceg lánya Li Ji költőről szól és szerelméről, Huo herceg lányáról, aki kurtizánná lett. Történetük vége tragikus, mert Li elhagyja szerelmét, hogy egy gazdag család leányát vegye feleségül. Az elhagyott lény hasztalan várja Li visszatérését, belebetegszik bánatába s mikor végül és utolszor mégis találkozik a férfival, keserűen szemére veti bűnét, majd meghal. Az író részvétet ébreszt a szerencsétlen leány iránt.

Egy léha nőcske története is ilyen megható elbeszélés. Egy Cseng nevű fiatal diák szerelmében minden vagyonát rápazarolja egyik híres csangai kurtizánra. Végül koldusbotra jut és rengeteg nyomorúságot szenved. Utóbb azonban a lány magához fogadja és rábeszéli, hogy szentelje minden idejét a tanulásnak, míg csak le nem teszi vizsgáját és hivatalhoz nem jut. Ez a regényes történet igen népszerű volt a maga idejében.

A páratlan Vu-suang című novella Vang Hszen-ke és unokahúga, Vu-suang megpróbáltatásait és végül házasságát mondja el. Vang és Vu-suang egy felkelés idején elszakad egymástól. Mikor a rend helyreáll, a lány szüleit halálra ítélik, mert a lázadókkal tartottak, Vu-suangot pedig bekényszerítik szolgálónak a császári palotába. Vang keservesen bánkódik utána és soha nem adja fel a reményt, hogy még viszontlássa. Végül is Ku Seng, az elnyomottak védelmezője vezeti vissza a leányt Vanghoz, csodával határos módon, s a két szerelmes egybekelhet.

Ezek a szerelmi történetek világosan mutatják az ellentétet a Tang-dinasztia idején a régi és az új osztály között a házasság kérdésében. A hatalmas feudális nemzetségek igen sokat adtak a hivatali rangra meg a makulátlan származásra. Léven az osztálykülönbségek szigorú őrei, házasságot is társadalmi állás és hivatali rang szerint kötöttek s nem engedték, hogy gyermekeik plebejus családból nőüljenek. Mondanunk sem kell, hogy kurtizánok nem lehettek a vizsgára készülő diáitok elismert házastársai, s tisztos családok lányai se mehettek férjhez szívük szerint akárkihez. Ezért magasztalják a Tang-korabeli írók az olyan hősokeket, mint Huo herceg lánya, vagy az ifjú Cseng, akiknek igaz

szerelmét nem verhette bilincsbe a társadalmi rangok és szokások hazug tisztelete. A hűtlen Lit ellenben megbélyegzi az író, mert előnyösebb házasság érdekében elhagyja a lányt, aki őt igazán szerette. Ezek a novellák nyilvánvalóan tanúskodnak arról, hogyan csaptak össze a házasság kérdésében a régi feudális családok és a városokban felnőtt új osztály. Az elbeszélők bírálják a feudális házassági rendszert, mert semmibe veszi az emberi szabadságot és magasztalják a szerelmeseket, akik, szembeszállva az elavult konvenciókkal, az igaz szerelmen alapuló szabad és boldog házasságért küzdenek. Ezért tartották még a Jüan- és Ming-dinasztia drámaírói is eszményi témának a Tang-korszak népi törekvésekkel át- meg átszőtt szerelmi történeteit.

III

Láttuk tehát, hogy a Tang-korszak novella-irodalmát a kor politikai, gazdasági és kulturális felemelkedése hozta létre. A Hat Dinasztia korából származó természetfölötti mesék hagyományára támaszkodva s a korabeli festészet, dalművészet, valamint a kínai buddhista irodalom hatására virágzásnak indult az elbeszélő művészet is. E novellák eszmei tartalma gazdag: feltárják, milyen ellentétek osztották meg a feudális társadalmat a Tang-császárok központosított kormányzata idején s híven tükrözik a kor gazdag és fényes életét. Természetesen megvan a korlátuk ezeknek az elbeszéléseknek is. Nyelvük oly cikornyás, hogy csak az uralkodó osztályhoz tartozó olvasók érthették meg. Ezért szorultak háttérbe a Tang-birodalom összeomlása után a Szung- és Jüan-dinasztiák népszerűbb irodalma mögött, amely jobban alkalmazkodott a városi osztály igényeihez.

Az itt közölt elbeszéléseket időrendi sorrendben állítottuk össze, az írókra vonatkozó rövid jegyzetekkel együtt. Ez a tíz mese csupán ízelítő a Tang-kor novella-irodalmának legfontosabb fajtáiból s némi képet ad az olvasónak Kína gazdag és változatos irodalmi örökségéről.

TARTALOM

A FEHÉR MAJOM — *Névtelen szerző*

ZSEN, A RÓKATÜNDÉR — *Sen Csi-csi*

A SÁRKÁNYKIRÁLY LÁNYA — *Li Csao-vei*

HUO HERCEG LÁNYA — *Csiang Fang*

A DÉLI TARTOMÁNY KORMÁNYZÓJA — *Li Kung-co*

EGY LÉHA NŐCSKE TÖRTÉNETE — *Po Hszing-csien*

A PÁRATLAN VU-SUANG — *Hszüe Tiao*

A TÉKOZLÓ FIATALEMBER ÉS A MÁGUS — *Li Fu-jen*

A DÉLTENGERI RABSZOLGA — *Pej Hszing*

A GÖNDÖRSZAKÁLLÚ — *Tu Kuang-ting*

A kínai kiadó utószava

Ou-jang Hej v. Ou-jang Hszün híres képíró volt. Úgy tartották, arca majomra hasonlított. Róla szól ez a szatíra.

Sen Csi-csi (kb. 750–800) Szucsouban született, kiváló klasszikus író és történész, ő írta „A párna meséje”-t.

Hideg Étel Ünnepe – vagy Holtak Ünnepe: három napos ünnep a kínai holdév harmadik havában, mikor a holtakra emlékezvén három napig nem gyújtanak tüzet, nem főznek, csak hideg ételt esznek.

Li Csao-vej (800 körül) I.ungsiban született, a mai Kanszu-tartományban.

A verseket Dybas Tihamér fordította.

A régi kínaiak öt csoportra osztották az élőlényeket: tollas, szőrös, páncélos, pikkelyes és simabőrű állatokra. Az egyes csoportokba tartozó legfontosabb fajok: a főnix, az egyszarvú, a teknős, a sárkány és az ember. Valamennyi között legértelmesebb az ember, s tőle származnak a többiek bizonyos erényei is.

Csiang Fang a IX. század elején élt. Egy kötet verset hagyott maga után, meg ezt a történetet, amelynek hírnevét köszönheti.

Li Kung-co (kb. 770–850) Po Hszing-csien író barátja volt. Még három elbeszélése maradt fenn.

Szokás volt ezen az ünnepen – a harmadik hónap harmadik napján – hogy megfürödtek a folyókban. Így akartak „megtisztulni” és megszabadulni a gonosztól egész esztendőre.

Po Hszing-csien a híres költő, Po Csü-ji testvére. Egyéb művei közé tartozik „A három álom” című elbeszélés.

Hszüe Tiao (830–872) Ho Csungban született, a mai Sanszi-tartományban, s a Császári Akadémia tagja volt.

Li Fu-jen a IX. század első felében élt s öt kötet mesét és elbeszélést írt.

Pej Hszing a IX. század második felében élt. Három kötet elbeszélést írt vagy gyűjtött össze, túlnyomó részük tündérekéről és szellemekről szól.

Tu Kuang-ting (850–933) Csucsouban született, a mai Csekiang-tartományban. A Vutaj-hegyen, Sansziban, taoista bölcseletet tanult, majd remeteként élt a Csingcseng-hegységben, Szecsuanban.

Tudomásunk szerint számos könyvet írt, de mindössze néhány elbeszélése maradt ránk.

A Tang-birodalom megalapítója, uralk. 627–649.